TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

K. Parvel
R. Konnel

KONTODE TÜÜPKORRESPONDEERIVUS RIIKLIKU KAUBANDUSE MAJANDUSLIKE PÕHIOPERATSIOONIDE ARVESTAMISEL

TARTU 1964

Tartu Riiklik Ülikool

K. Parvel, R. Koppel

KONTODE TÜÜPKORRESPONDEERIVUS RIIKLIKU KAUBANDUSE MAJANDUSLIKE PÕHIOPERATSIOONIDE ARVESTAMISEL

Tartu 1964

Тартуский государственный университет
ЭССР, г. Тарту, ул. Юликооли, I8

К. Парвель , Р. Коппель

ТИПОВАЯ КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ СЧЁТОВ ПРИ УЧЁТЕ ОСНОВНЫХ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОПЕРАЦИЙ В ГОСУДАРСТВЕННОЙ ТОРГОВЛЕ

На эстонском языке

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
59304

S a a t e k s .

Siiani on puudunud kokkuvõtlik eestikeelne materjal kaubandusraamatupidamise kui õppeaine kohta, samuti ka käsiraamat raamatupidamisala töötajate jaoks. Arvestades seda asjaolu on püütud käesolevas töös "Kontode tüüpkorrespondeerivus riikliku kaubanduse majanduslike põhioperatsioonide arvestamisel" seda lünka osaliselt täita.

Töös on lühidalt kajastatud enam-vähem kõigi Eesti NSV oludes kasutatavate kontode iseloomustus, samuti kontodevaheline tüüpkorrespondeerivus enam esinevate majanduslike operatsioonide puhul. Välja on jäetud kontod, mida kasutatakse kaubanduspraktikas harva, või ei kasutata üldse (kontod varumisoperatsioonide arvestamiseks, arvestus tööstuslikes abikäitistes j.m.).

Käesolev töö on mõeldud eeskätt kasutamiseks Majandusteaduskonna kaubanduse eriala statsionaarsetele ja mittestatsionaarsetele üliõpilastele kaubandusraamatupidamise õppeaine omandamisel. Samuti võivad käesolevat tööd kasutada töötajad, kes tegelevad kaubandusraamatupidamisega.

Töö koostamisest võtsid osa K. Parvel (kontod 01 - 56), R. Koppel (kontod 80 - 99) ja teised.

Autorid.

Konto nr. 01 "Põhivahendid".

Sellel kontol arvestatakse kõik antud ettevõttele (organisatsioonile) kuuluvad põhivahendid. Põhivahenditeks on hooned, ehitused, masinad, instrumendid jt., sõltumata sellest, kas need on ekspluatatsioonis või varus, samuti kapitaalmahutused maatükkidesse ja lõpetatud kapitaaltööd renditud põhivahenditele.

Põhivahendite koostisse ei kuulu:

a) esemed teenindamisajaga alla ühe aasta, sõltumata nende esemete maksumusest;

b) esemed maksumusega mitte üle 50 rubla ühiku kohta, sõltumata nende esemete teenindamisajast, välja arvatud põllumajanduslikud masinad ja tööriistad, täiskasvanud töö- ja produktiivkari ning täiskasvanud linnud, mis kuuluvad põhivahendite koostisse sõltumata nende maksumusest;

c) spetsiaalsed instrumendid ja spetsiaalsed tööriistad, sõltumata nende maksumusest;

d) noor- ja nuumkari;

e) eririietus, erijalanõud ja lauapesu, olenemata nende maksumusest ja tarvitamise ajast.

Põhivahendid arvestatakse konto nr. 01 "Põhivahendid" deebetis nende esialgse maksumusega. Põhivahendite esialgse maksumuse koostisse peale nende maksumuse ostuhinnas kuuluvad veel transporteerimise ja monteerimise kulud. Põhivahendite kulumine arvestatakse põhivahendite esialgset maksumust vähendamata eraldi kontra-aktiva reguleerival kontol nr. 02 "Põhivahendite kulumine" kreeditis.

Põhivahendite mahakandmine kontolt nr. 01 "Põhivahendid" toimub nende üleandmise, likvideerimise jne. tagajärjel samaaegse põhikirjafondi vähendamisega. Kahjumid täielikult amortiseerimata põhivahendite likvideerimisest, välja arvatud elu-

majad, kantakse alates 1. jaanuarist 1963. a. ettevõtete ja organisatsioonide majandusliku tegevuse tulemustesse, välja arvatud juhud, kui seadmete asendamine toimub vastavalt uue tehnika juurutamise plaanile, või vastavalt kõrgemalseisva organisatsiooni loale kooskõlas NSVL Rahandusministeeriumi kirjaga nr. 172 2. juulist 1963. a.

Rendile antud põhivahendid arvestab rendile andja kontol nr. 01 "Põhivahendid", rendilevõtja aga arvestab need põhivahendid bilansijärelmisel kontol nr. 1 "Renditud põhivahendid".

Põhivahendite sissetulek, üleandmine ja likvideerimine peab olema vormistatud vastavate dokumentidega. Põhivahendite liikumise arvestus tuleb organiseerida iga eraldi põhivahendi objekti kohta. Põhivahendite analüütilist arvestust tuleb pidada NSVL Ministrite Nõukogu 6. septembri 1957.a. määruse nr. 1078 alusel NSVL Statistika Keskvalitsuse poolt väljaantud vormidel (vorm OS - 11).

Konto nr. 01 "Põhivahendid" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
	Põhivahendite sissetulek.		
1.	Põhivahendite soetamine ja ehitamine, samuti kapitaalmahutused maatükkidesse ja mitmeaastastesse istandustesse	01	85
2.	Põhivahendite tasuta saamine teistelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt:		

1	2	3	4
2.	a) arvelevõetavate põhivahendite esialgne maksumus	01	85
	b) kulumise summa	85	02
3.	Põhivahendite soetamine kooperatiivsetelt organisatsioonidelt:		
	a) arvelevõetavate põhivahendite esialgne maksumus	01	85
	b) kulumise summa	85	02
	c) arvelevõetavate põhivahendite arveldusmaksumus	85	74-2
4.	Noor- ja nuumloomade üleviimine põhikarja nende kasvatamise ja nuumamise tegeliku omahinnaga	01	85
5.	Inventeerimisel ilmnenud arvelevõtmata põhivahendite arvestamine:		
	a) põhivahendite esialgne maksumus	01	85
	b) kulumise summa	85	02
6.	Põhivahendite maksumuse täpsustamine seaduses ettenähtud korras (maksumuse suurendamine).	01	85
	Põhivahendite väljaminek.		
7.	Põhivahendite tasuta üleandmine teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele:		
	a) üleantud põhivahendite esialgne maksumus	85	01
	b) kulumise summa	02	85

1	2	3	4
8.	Põhivahendite üleandmine kooperatiivsetele organisatsioonidele:		
	a) üleantud põhivahendite esialgne maksumus	85	01
	b) kulumise summa	02	85
	c) üleantud põhivahendite arveldusmaksumus	74–1	85
9.	Põhivahendite maksumuse täpsustamine seaduses ettenähtud korras (maksumuse vähendamine)	85	01
10.	Valesti põhifondide koostisse arvestatud vahendite mahakandmine:[1]		
	a) vahendite esialgne maksumus	85	01
	b) kulumise summa	02	85
11.	Põhivahendite mahakandmine likvideerimise tagajärjel, samuti produktiivloomade üleviimine põhikarjast nuumale ja tööloomade koostisse:		
	a) likvideeritavate põhivahendite esialgne maksumus	85	01
	b) kulumise summa	02	85
	c) põhivahendite likvideerimisega seotud kulud	85	50,51, 70,60, 76 jt.
	d) põhivahendite likvideerimisest saadud materiaalsete väärtuste maksumus	05,06, 07,09, jt.	85

[1] Samaaegselt kirjendatakse need vahendid õigetele kontodele (nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed" jt.).

1	2	3	4
	e) füüsilise kulumise tagajärjel likvideeritud põhivahendite amortiseerimata maksumuse osa	99-6	85
	Kapitaaltööd renditud põhivahenditele.		
12.	Renditud põhivahenditele tehtud lõpetatud kapitaaltööde ekspluatatsiooni võtmine	01	85
13.	Renditud põhivahenditele tehtud kapitaaltööde üleandmine rendileandjale seoses rendi tähtaja lõppemisega:		
	a) renditud põhivahenditele tehtud kapitaaltööde esialgne maksumus	85	01
	c) arvestatud kulumise summa	02	85

Konto nr. 02 "Põhivahendite kulumine".

Kontot nr. 02 "Põhivahendite kulumine" kasutatakse põhivahendite kulumise summa arvestamiseks. Põhivahendite kulumise arvestus toimub igakuuselt. Tuleb silmas pidada seda, et alates 1963. aasta 1. jaanuarist kasutatakse NSVL Ministrite Nõukogu määrusega nr. 802 1. septembrist 1961. a. kinnitatud uusi amortisatsiooninorme.

Arvutatud põhivahendite kulumise summa kajastatakse raamatupidamises põhivahendite kulumise ja põhikirjafondi kontol. Lõpetatud kapitaalremondi summa võrra vähendatakse põhivahenditele arvestatud kulumist. Kulumise vähendamine võib toimuda ainult põhivahendite kulumise selle osa piires,

mis vastab kapitaalremondiks arvutatud amortisatsioonisummale) ettevõtte kohta tervikuna.

Sel eesmärgil tuleb arvestuses kajastada põhivahendite kulumine eraldi:

a) kulumine põhivahendite täieliku taastamise osas;
b) kulumine põhivahendite kapitaalremondi (osalise taastamise) osas.

Seejuures võetakse kulumine põhivahendite täieliku taastamise osas summas, mis on sel eesmärgil amortisatsiooniks arvutatud, kulumine kapitaalremondi osas aga kapitaalremondiks arvutatud amortisatsiooni ulatuses.

Konto nr. 02 "Põhivahendite kulumine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kulumise arvestamine oma põhivahenditelt ja renditud põhivahenditele tehtud kapitaaltöödelt	85-1, 85-2	02
2.	Põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi maksumuse mahakandmine (tegelikult lõpetatud kapitaalremondi summa ulatuses, mis ei ületa arvestatud kulumise summat kapitaalremondiks)	02	85
3.	Saadud põhivahendite ja inventeerimisel avastatud arvele võtmata põhivahendite kulumise kajastamine	85	02

1.	2	3	4
4.	Üleantud ja likvideeritud põhivahendite kulumise mahakandmine	02	85
5.	Kulumise mahakandmine renditud põhivahenditele tehtud kapitaaltööde üleandmise tõttu rendileandjale seoses renditähtaja lõppemisega	02	85
6.	Organisatsioonilt põhivahendite kulumise üleandmine sama organisatsiooni iseseisval bilansil olevale ettevõttele:		
	a) kirjend organisatsiooni raamatupidamises	02	85-2
	b) kirjend iseseisval bilansil olevas ettevõttes	85-2	02

Konto nr. 03 "Kapitaalremont".

Põhivahendite kapitaalremondi arvestus toimub kontol nr. 03 "Kapitaalremont". Selle konto deebetis arvestatakse põhivahenditele tehtud kapitaalremondi tegelik omahind.

Kapitaalremonti teostatakse kooskõlas kinnitatud plaanide ja eelarvelis-finantsiliste arvutustega selleks otstarbeks ettenähtud vahendite olemasolul.

Lõpetatud kapitaalremondi vastuvõtmine toimub aktiga. Põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi tegelik omahind kantakse kontolt nr. 03 "Kapitaalremont" maha ettevõtte (organisatsiooni) kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi vähendamise või vastavate teiste finantsplaanis ettenähtud kapitaalremondi finantseerimise allikate arvel.

Samaaegselt põhivahendite lõpetatud kapitaalremondi tegeliku kulude summa ulatuses debiteeritakse kontol nr.

02 "Põhivahendite kulumine" ja krediteeritakse kontot nr. 85 "Põhikirjafond" või allkontot nr. 85/2."Arveldused eraldatud vahendite alal".

Renditud põhivahendite kapitaalremondi kulud, mida tehakse vastavalt rendilepingu tingimustele rentija vahendite arvel, kuuluvad arvestamisele kontol nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud", mitte aga kontol nr. 03 "Kapitaalremont".

Renditud põhivahenditele tehtavate kapitaalremondikulude enam-vähem võrdseks jaotamiseks aruandeperioodide vahel kogu rendilepingu tähtaja jooksul on vaja eelseisvate kulude jaoks moodustada igakuuselt nn. reserv, debiteerides kontot nr. 44 "Käibekulud" ja krediteerides kontot nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv".

Renditud põhivahenditele tehtud kapitaalremondi tegelikud kulud kantakse kontolt nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" maha kontole nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv". Kui remondikulude summa aga ületab eelnevalt arvestatud reservi summa, siis vahe kantakse kontolt nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" maha igakuuselt võrdsetes osades käibekulude suurendamiseks kuni rendilepingu tähtaja lõpuni. Rentija on kohustatud teatama rendileandjale põhivahenditele tehtud kapitaalremondi summa. Põhivahendite rendileandja debiteerib selle summa ulatuses kontot nr. 02 "Põhivahendite kulumine" ja krediteerib kontot nr. 85 "Põhikirjafond".

Vabariiklikele kaubandusministeeriumidele on antud õigus teostada vajalikel juhtudel renditud kaubandus- ja laoruumide kapitaalremonti vahendite arvel, mis on ette nähtud renditud ruumide üüriks kuni 50 % ulatuses arvestatud üüri summast.

Renditud lao- ja kaubandusruumide kapitaalremondikulud 50 % ulatuses, arvestatud üüri summast, kantakse konto nr. 76-5 "Arveldused mitmesuguste deebitoride ja kreeditoridega" deebetisse, arvestades need üürikohustuse katteks.

Rentija on kohustatud rendileandjale teatama renditud kaubandus- ja laoruumidele tehtud ja lõpetatud kapitaalremondikulude summa. Rendileandja vähendab selle summa ulatuses

põhivahenditele arvestatud kulumist ja suurendatakse samaaegselt põhikirjafondi.

Konto nr. 03 "Kapitaalremont" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
	Omapõhivahendite kapitaalremont.		
1.	Kapitaalremondikulude arvestamine	03	05,07,08, 50,51,55, 60,69,70, 71,76,77, jt.
2.	Lõpetatud kapitaalremondikulude mahakandmine kapitaalremondi finantseerimise allikate arvel	86,87	03
3.	Põhivahendite kulumise vähendamine lõpetatud kapitaalremondi summa võrra, kuid mitte rohkem selleks otstarbeks arvestatud kulumisest (kirjend tehakse üheaegselt kirjendiga nr. 2)	02	85
	Renditud põhivahendite kapitaalremont.		
4.	Vastavalt rendilepingu tingimustele rentija vahendite arvel tehtava kapitaalremondikulude reserveerimine (arvestus teostatakse igakuuselt võrdsetes osades, lähtudes rendilepingus ettenähtud		

1.	2.	3.	4.
	ajast ja remondi eelarvelisest maksumusest)	44 jt.	88
5.	Renditud põhivahendite kapitaalremondi tegelikud kulud	31	05,07,08, 50,51,60, 69,70,71, 76,77,jt.
6.	Renditud põhivahendite lõpetatud kapitaalremondikulude mahakandmine:		
	a) arvestatud reservi piires	88	31
	b) üle varem arvestatud reservi summa (mahakandmine toimub igakuuselt võrdsetes osades)	44 jt.	31
7.	Renditud kaubandus- ja laoruumidele üüri arvel teostatavate kapitaalremondikulude kajastamine (50 % ulatuses arvestatud üürist)	76-5	05,07,08, 50,51,60, 69,70,71, 76,77 jt.

Konto nr. 05 "Tooraine ja materjalid".

Tooraine ja materjalide arvestus toimub kontol nr. 05 "Tooraine ja materjalid" nende tegelikus omahinnas. Tooraine ja materjalide tegeliku omahinna koostisse kuuluvad: materjalide hulgihind, varustusorganisatsioonidele makstav juurdehindlus, muud täiendavad maksed, materjalide ja tooraine kohaleveo ja laadimise kulud välja arvatud töötasu lao koosseisulistele töötajatele. Olgugi, et bilansis tuleb tooraine ja materjalid kajastada tegelikus omahinnas, on võimalik jooksvas arvestuses arvestada materjale:

1) plaanilises omahinnas, kusjuures tegeliku ja plaanilise omahinna hälbed arvestatakse eraldi. Sel teel on materjalide ja tooraine jäägi tegeliku omahinna väljaarvutamine igal momendil võimalik;

2) hulgihindades, kusjuures transpordi- ja soetamiskulud ning juurdehindlused arvestatakse eraldi viimaste juurdeliitmisel materjalide ja tooraine maksumusele hulgihindades, leitakse nende tegelik omahind;

3) tegelikus omahinnas.

Tooraine ja materjalide jäägid kuuluvad finantsplaanis rangelt normeerimisele. Nende tegelik jääk ei tohi ületada finantsplaanis ettenähtud normatiive. Nende väärtuste kulutamine toimub samuti vastavate kulunormide alusel.

Kontol nr. 05 "Tooraine ja materjalid" on järgmised allkontod:

nr. 05-1 "Tooraine, põhimaterjalid ja ostetud pooltooted".
nr. 05-2 "Abimaterjalid".
nr. 05-3 "Põllumajanduslik toodang ja varud."
nr. 05-4 "Taara ja taaramaterjalid".
nr. 05-5 "Materjalid töötluses".

Allkontol nr. 05-4 "Taara ja taaramaterjalid" arvestavad taarat tööstuse varumise ja taara remontimise ettevõtted, mitte aga kaubandusettevõtted. Kaubandusorganisatsioonid ja -ettevõtted arvestavad taarat kontol nr. 41-6 "Tühi ja kauba all olev taara".

Konto nr. 05 "Tooraine ja materjalid" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Tooraine ja materjalide arvelevõtmine lattu (ostuhinnas)	05	60
2.	Tooraine ja materjalide kohaletransporteerimine kulude tasumisel	05	51,50 jt.
3.	Hankija arvete tasumine	60	51,55 jt.
4.	Tooraine ja materjalide mahakandmine kuludesse	03,20,44 jt.	05

Konto nr. 06 "Küte".

Kütet kasutatakse kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes tehnoloogilisteks, energeetilisteks ja majanduslikkudeks vajadusteks. Igasugune küte, olenemata kasutamise otstarbest, arvestatakse raamatupidamises kontol nr. 06 "Küte". Küttevarud, samuti nende kulutamine kuuluvad normeerimisele. Raamatupidamise ülesanne on organiseerida täpne kontroll küttevaru kui ka kulutamise normatiividest kinnipidamise üle. Küte arvestatakse raamatupidamises soetamise omahinnas, mis koosneb kütte ostuhinnast, kohaletransporteerimise ja peale- ning mahalaadimiskuludest, samuti eelnevast töötlemiskuludest (saagimine, lõhkumine jt.). Kütte analüütilist arvestust tuleb organiseerida kütteliikide järgi. Kütte sissetuleku- ja kuludokumentideks võivad olla arve, saateleht, akt, kuluaruanne jne.

Tuleb silmas pidada, et küte, mida kasutatakse põhi- või abimaterjalina, tuleb arvestada vastaval kontol nr. 05 "Tooraine ja materjalid".

Konto nr. 06 "Küte" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kütte arvelevõtmine	06	60 jt.
2.	Kütte eest tasumine	60 jt.	51,55 jt.
3.	Kütte kohaletransporteerimise ja peale- ning mahalaadimiskulude tasumine	06	51,50 jt.
4.	Kulutatud kütte mahakandmine	44,20, 31 jt.	06

1	2	3	4
5.	Inventeerimisel avastatud kütte ülejäägi arvelevõtmine	06	99-6
6.	Inventeerimisel avastatud kütte puudujäägi kandmine materiaalselt vastutava isiku arvele	72	06
7.	Kütte mahakandmine loomuliku kao normide piires	44,20 jt.	06

Konto nr. 07 "Ehitusmaterjalid ja monteeritavad seadmed."

Sellel kontol arvestatakse erivahendite arvel kapitaalehituse finantseerimiseks soetatud ehitusmaterjale, konstruktsioone, detaile ja seadmeid.

Ehitusmaterjalide ja seadmete analüütilist arvestust peetakse nende liikide järgi allkontode põhjal:

07-1 "Ehituse põhimaterjalid".
07-2 "Konstruktsioonid ja detailid".
07-3 "Muud materjalid".
07-4 "Monteeritavad kodumaised seadmed".
07-5 "Monteeritavad importseadmed".
07-6 "Materjalid töötluses".

Montaaži mittevajavaid seadmeid antud kontol ei arvestata, kuna nende seadmete soetamise kulud lattu või muusse hoiukohta saabumisel arvestatakse vahetult kontol nr. 33 . "Põhivahendite soetamine ja ehitamine".

Konto nr. 07 "Ehitusmaterjalid ja monteeritavad seadmed" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Ehitusmaterjalide, konstruktsioonide ja detailide, monteeritavate seadmete jm. arvelevõtmine	07	20,23,29, 50,51,60, 61,71,76, 77,79,93 jt.
2.	Ehitusmaterjalide, konstruktsioonide ja detailide, seadmete jm. kulutamine	03,33, 72,79, 82,96 jt.	07

Konto nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal".

Noorloomad ja -linnud nende sündimise või soetamise momendist kuni nende üleviimiseni töö- või produktiivkarja, samuti täiskasvanud loomad ja linnud, kes on nuumal, arvestatakse konto nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal" deebetis.

Oma majandis sündinud noorloomad võetakse arvele sündimise päeval tootmis-finantsplaanis ettenähtud plaanilise omahinnaga debiteerides kontot nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal" ja krediteerides kontot nr. 20 "Põhitootmine".

Ostetud noorloomad võetakse arvele kontol nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal" soetamisomahinnas.

Noorloomade ja nuumal olevate loomade kaalu juurdekasv hinnatakse igakuuäalt plaanilistes hindades ja võetakse arvele kontol nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal". Loomade

kaalu juurdekasvu maksumus leitakse juurdekasvu korrutamise teel kaaluühiku plaanilise omahinnaga.

Nende noorloomade puhul, kelle kaaluiivet ei arvestata, leitakse maksumuse suurenemine igal kuul, korrutades tegeliku söödapäevade arvu ühe söödapäeva plaanilise maksumusega. Maksumuse suurenemine arvestatakse konto nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal" deebetis.

Noorloomade üleviimisel aasta jooksul ühest kasvugrupist teise koostatakse akt, milles hinnatakse noorloomad, lähtudes nende tegelikust omahinnast aasta ja kasvatamiskuludest aruandeaasta jooksul. Nagu eespool rõhutati, arvutatakse kasvatamiskulud kaalu juurdekasvu või söödapäevade arvu ning vastava ühiku plaanilise omahinna alusel.

Eeltoodu kehtib ka noorloomade üleviimisel põhikarja.

Täiskasvanud produktiivkarjast väljaprakeeritud loomad, kes jäetakse nuumale, võetakse arvele konto nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal" deebetis esialgse maksumusega, krediteerides kontot nr. 85 "Põhikirjafond".

Noorloomade ja lindude, samuti aga ka nuumloomade kohta peetakse analüütilist arvestust üksikute loomaliikide ja gruppide järgi vastavalt kehtestatud eeskirjadele.

Aasta lõpul toimus tegelike kasvatamiskulude väljaarvestamine omahinna kalkulatsioonide alusel, kusjuures loomade kaalu juurdekasvu ja maksumuse juurdekasvu tegeliku omahinna kalkulatsioonid koostatakse eelkõige taimekasvatussaaduste, seejärel loomakasvatussaaduste kohta.

Konto nr. 09 "Noorloomad ja loomad nuumal" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Noorloomade ja nuumloomade soetamine ostu teel	09	51,55,60 jt

1	2	3	4
2.	Noorloomade juurdesünni ja kaalu juurdekasvu arvelevõtmine plaanilises omahinnas	09	20
3.	Põhikarjast väljaprakeeritud loomade ja lindude üleviimine nuumale	09	85
4.	Noorloomade üleviimine ühest kasvugrupist teise ja nuumale	09	09
5.	Kahjud sündimisel arvelevõetud põrsaste lõpmisest (punase storno meetodil)	09	20
6.	Noorloomade üleviimine põhikarja	35	09
7.	Nuumloomade üleandmine tapmiseks	20	09
8.	Loomade ja lindude hävimine loodusõnnetuste tõttu (tulekahju jm.)	99-6	09

Konto nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed".

Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete hulka kuuluvad kaubakäivet teenindavad vahendid maksumusega kuni 50.- rubla ühiku kohta ja vahendid olenemata maksumusest, kui nende kasutamisaeg on alla ühe aasta. Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete koostisse, olenemata nende maksumusest, ei kuulu põllumajanduslikud masinad ja seadmed, täiskasvanud töö- ja produktiivkari ning täiskasvanud linnud, sest need arvestatakse olenemata maksumusest kontol nr. 01 "Põhivahendid".

Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed arvestatakse kontol nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed" nende soetamishinnas. Samal kontol arvestatakse ka eri-

riietus ja -jalanõud, lauanõud jt., mis kuuluvad käibevahendite koostisse.

Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete soetamine toimub plaanis ettenähtud normatiivi piires oma käibevahendite arvel.

Konto nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed" jaguneb allkontodeks:

1) laos,

2) ekspluatatsioonis.

Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete analüütilist arvestust peetakse koguseliselt ja summaliselt gruppide, liikide ja nimetuste järgi materiaalselt vastutavate isikute kohta.

Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed kajastatakse bilansi aktivas nende esialgses maksumuses, kulumine aga passivas vastava reguleeriva kirjena.

Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine kirjendatakse konto nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine" kreeditisse, debiteerides vastavaid käibe- või tootmiskulusid.

Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete mahakandmine toimub vastava komisjoni poolt koostatud ja organisatsiooni juhataja poolt kinnitatud akti alusel, kusjuures varem arvestatud kulumise summa kirjendatakse konto nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine" deebetisse - ülejäänud summa aga käibe- või tootmiskuludesse. Väikevahendite likvideerimisel saadud materjalid tuleb võtta arvele.

Väikevahendid hinnaga kuni 2 rubla ühiku kohta kirjendatakse kuludesse täies ulatuses nende kasutuselevõtmise momendil. On vajalik süstemaatilise kontrolli organiseerimine väikevahendite allesoleku ja heaperemeheliku kasutamise üle. Väikevahendite kohta, mille ühiku hind on kuni 2 rubla, peavad olema raamatupidamises koostatud eraldi nimekirjad. Nende väikevahendite inventeerimine toimub üheaegselt teiste väikevahendite inventeerimisega.

Väikevahendite allesoleku kindlustamise ja kontrolli tõ-

hustamise eesmärgil peavad olema väikevahendid varustatud inventarinumbriga. Lauanõude, lauapesu jt. väikevahendite puhul, kus inventarinumbrite külgepanek pole võimalik, on vaja arvestada nende vahendite eraldustunnuseid (vabrikumärk, templijäljend jm.).

Konto nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete, eririietuse ja jalanõude jt. soetamine ja arvelevõtmine	12	50,51,60 jt.
2.	Väikevahendite mahakandmine nende kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu:		
	a) varem arvestatud kulumise piires	13	12
	b) üle arvestatud kulumise summa	44,20 jt.	12
	c) väikevahendite likvideerimisel saadud materjalide maksumus	05 jt.	12
3.	Väikevahendid maksumusega kuni 2 rubla ühiku kohta kantakse kuludesse:		
	a) laost ekspluatatsiooni andmise momendil	44,20 jt.	12

1	2	3	4
	b) soetamisel ekspluatatsiooni andmise momendil	44,20 jt.	50
4.	Inventeerimisel avastatud väikevahendite puudujäägi kandmine materiaalselt vastutava isiku arvele	72	12
5.	Inventeerimisel avastatud väikevahendite ülejäägi arvelevõtmine	12	99-6

Konto nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine".

Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine kajastatakse kontol nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine" kreediti poolel. Seega on konto nr. 13 kontra-aktiva reguleeriv konto, mis, asudes küll passivas, reguleerib bilansi aktivas asuvat kontot nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed". Väikevahendite kulumist arvestatakse nii, et kulumise summad lülitatakse käibe- või tootmiskuludesse.

Väikevahendite kulumise analüütilist arvestust tuleb organiseerida samade tunnuste järgi nagu väikevahendite analüütilist arvestustki.

Väikevahendite kulumise arvestamiseks kasutatakse kaubanduspraktikas kahte erinevat moodust.

Esimesel juhul toimub väikevahendite kulumise arvestamine igakuuselt, kusjuures ühe kuu kulumise summa leitakse väikevahendite esialgse maksumuse ja ekspluatatsiooniaja alusel. Sel juhul jaotub väikevahendite maksumus enam-vähem võrdsetes osades vastavate kuude käibe- või tootmiskuludes. Väikevahendite inventeerimisega üheaegselt teeb inventeerimiskomisjon kindlaks väikevahendite tegeliku kulumise ulatuse, ning raamatupidamises korrigeeritakse nende andmete alusel esialgselt arvestatud kulumise summat täiendava kande või pu-

nase storno parandusmeetodi abil. Väikevahendite kulumist arvestatakse kuni 75 % väikevahendite esialgsest maksumusest - ülejäänud 25 % kantakse kuludesse väikevahendite likvideerimisel. Niisugust väikevahendite kulumise korda rakendades kajastab konto nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine" enam-vähem täpset väikevahendite kulumise summat. Bilansi alusel on võimalik väikevahendite tegelikku jääkmaksumust välja arvutada, kui konto nr. 12 "Väikevahendid" saldost lahutada konto nr. 13 saldo.

Teisel juhul, s.o. lihtsama mooduse puhul, toimub väikevahendite kulumise arvestamine ainult väikevahendite ekspluatatsiooni andmise ja likvideerimise puhul. Nimelt on lubatud 50 % väikevahendite maksumusest kanda kuludesse nende ekspluatatsiooni andmisel, ülejäänud osa, s.o. 50 % väikevahendite maksumusest miinus likvideerimisel saadud materjalide maksumus kirjendatakse kuludesse väikevahendite likvideerimisel. Seda moodust rakendades ei kajasta konto nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine" väikevahendite kulumise tegelikku suurust. Teist moodust rakendades on vaja hoolega jälgida, et väikevahendite likvideerimine toimuks õigeaegselt, s.o. et seda tehtaks nende kasutamiskõlbmatuks muutumise momendil, mitte aga korraga aasta viimastel kuudel, nagu see on sageli tavaks kaubandus-praktikas.

Konto nr. 13 "Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	I. Esimese mooduse rakendamine väikevahendite kulumise arvestamiseks. Igakuune väikevahendite kulumise summa arvestamine (summa		

1	2	3	4
	oleneb väikevahendite esialgsest maksumusest ja ekspluatatsiooni ajast)	44,20 jt.	13
2.	Väikevahendite inventeerimisel kindlakstehtud kulumise summa ja raamatupidamises arvestatud kulumise summa vahe täiendav kirjendamine	44,20 jt.	13
3.	Väikevahendite inventeerimisel kindlakstehtud kulumise summa ja raamatupidamises arvestatud kulumise summa vahe kirjendamine punase storno abil	44,20 jt.	13
4.	Väikevahendite likvideerimisel nende maksumuse mahakandmine, arvestatud kulumise summa piires (umbes 75 % esialgsest maksumusest)	13	12
5.	Väikevahendite likvideerimisel nende maksumuse mahakandmine üle varemarvestatud kulumise summa	44,20 jt.	12
6.	Väikevahendite likvideerimisel saadud kasutamiskõlbliku materjali arvelevõtmine	05 jt.	12
	II. Teise mooduse rakendamine väikevahendite kulumise arvestamiseks.		
1.	Väikevahendite üleandmisel laost ekspluatatsiooni arvestatakse 50 % väikevahendite esialgsest maksumusest	20,44 jt.	13
2.	Väikevahendite likvideerimisel nende kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu arvestatakse 50 % väikevahendite esialgsest maksumusest miinus väikeva-		

1	2	3	4
	hendite likvideerimisel saadud materjalide maksumus	20,44 jt.	13
3.	Väikevahendite likvideerimisel väikevahendite maksumuse mahakandmine varem arvestatud kulumise summa piires (50 % esialgsest maksumusest)	13	12
4.	Väikevahendite likvideerimisel saadud kasutamiskõlbliku materjali arvelevõtmine	05 jt.	12

Konto nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine".

Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamise (mahahindluse, juurdehindluse) operatsioonid, mida teostatakse kooskõlas valitsuse määruste ja korraldustega, arvestatakse raamatupidamises kontol nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine".

Juurde- ja mahahindluste summad kirjendatakse konto nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" deebetisse või kreeditisse korrespondeerivuses vastavate kaubalis-materiaalsete kontodega.

Kaupade allahindluse summade hüvitamise allikad, samuti juurdehindluse summade suunamise kord määratakse kindlaks NSVL Ministrite Nõukogu või viimase korraldusel NSVL Rahandusministeeriumi poolt.

Kaupade allahindluse summad kajastatakse konto nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" deebetis, juurdehindlus aga kreeditis.

Kaubandusettevõtetes ja -organisatsioonides arvestatakse samal kontol ka kaupade ümberhindamise operatsioonid seoses sesoonsete jaehindade muutumisega, samuti aga ka kaupade

hinnaalanduse vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse fondi arvel.

Kaupade ümberhindluse summad seoses sesoonsete jaehindade muutumisega kirjendatakse kontolt nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" vastavale kaupade realiseerimise või väljamise kontole.

Oma esialgse kvaliteedi osaliselt kaotanud vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse summad kantakse maha pärast kõrgemalseisva organisatsiooni luba kontolt nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" kontole nr. 87 "Erifondid" (allkonto "Vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindamise fond") deebetisse.

Riknenud kaupade ümberhindamine vananenud tegumoe ja oma kvaliteedi osaliselt kaotanud kaupade allahindluse fondi arvel on keelatud.

Kaupade ümberhindamine toimub üheaegselt kaupade inventeerimisega ja vormistatakse vastavalt ümberhindluse aktides. Kui ümberhindlusele kuuluvad kaubad, mille maksumus on kuni 30 % üldisest kaupade maksumusest, siis kõikide kaupade inventeerimine üheaegselt kaupade ümberhindlusega ei ole kohustuslik.

Ümberhindluse (allahindluse) summa selgitatakse välja sel teel, et maksumusest endistes jaehindades, millest on lahutatud kaubandusliku mahahindluse summa, lahutatakse kaupade maksumus uutes jaehindades, millest on lahutatud kaubandusliku mahahindluse summa.

Konto nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" tuleb kindlasti aasta lõpuks sulgeda.

Kontole nr. 14 võivad aasta lõpuks jääda ümberhindluse summad kaupade ümberhindamisest valitsuse määruse alusel, mis hüvitatakse riigieelarvest sel juhul, kui arveldused ümberhindluse aktide alusel ei ole kooskõlastatud rahandusorganitega aastaaruande koostamise momendiks või kui eelarvest summade hüvitamise tähtaeg ei ole veel saabunud.

Konto nr. 14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaubalis-materiaalsete väärtuste hindade kõrgendamine valitsuse määruste ja korralduste alusel:		
	a) ümberhindluse (juurdehindluse) vahe leitakse, kui kaupade maksumusest uutes jaehindades (pärast ümberhindlust), millest on lahutatud kaubandusliku mahahindluse summa uue hinnakirja alusel, lahutatakse kaupade maksumus endistes jaehindades (enne ümberhindlust), millest on maha arvatud kaubandusliku mahahindluse summa endise hinnakirja alusel;	41 jt.	14
	b) kaubandusliku mahahindluse vahe arvelevõtmine (mahahindluse summa uue hinnakirja alusel miinus mahahindluse summa endise hinnakirja alusel)	41	42
	c) ümberhindluse (juurdehindluse) summa ülekandmine või arvestamine	14	91,99,85 jt.
2.	Kaubalis-materiaalsete väärtuste hindade alandamine valitsuse määruste ja korralduste alusel:		

1	2	3	4
	a) ümberhindluse (allahindluse) vahe leitakse, kui kaupade maksumusest endistes jaehindades, millest on maha arvatud kaubandusliku mahahindluse summa endise hinnakirja alusel, lahutatakse kaupade maksumus uutes jaehindades, millest on maha arvatud kaubandusliku mahahindluse summa uue hinnakirja alusel	14	41 jt.
	b) kaubandusliku mahahindluse vahe mahakandmine (mahahindluse summa endise hinnakirja alusel miinus mahahindluse summa uue hinnakirja alusel)	42	41
	c) allahindluse summa suunamine	73,85, 91,99 jt.	14
3.	Kaupade hindade alandamine seoses sesoonsete jaehindade muutumisega:		
	a) kaupade uute ja endiste sesoonsete jaehindade summa, millest on lahutatud endise ja uue kaubandusliku mahahindluse vahe summa	14	41
	b) kaubandusliku mahahindluse vahe mahakandmine (mahahindluse summa endise hinnakirja alusel miinus mahahindluse summa uue hinnakirja alusel)	42	41
	c) allahindluse summa mahakandmine (kirjend koostatakse kuu lõpul)	46,47, 48	14
4.	Kaupade hindade kõrgendamine seoses sesoonsete jaehindade muutumisega:		
	a) uute ja endiste sesoonsete jaehindade summa, millest on lahutatud uue ja endise kaubandusliku mahahindluse vahe summa	41	14

1	2	3	4
	b) kaubandusliku mahahindluse vahe arvelevõtmine (mahahindluse summa uue hinnakirja alusel miinus mahahindluse summa endise hinnakirja alusel)	41	42
	c) juurdehindluse summa mahakandmine (kirjend koostatakse kuu lõpul punase storno meetodil)	46,47, 48	14
5.	Oma esialgse kvaliteedi osaliselt kaotanud ja vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse arvestamine:		
	a) kaupade maksumuste vahe endistes ja uutes jaehindades, millest on lahutatud endise ja uue kaubandusliku mahahindluse vahe	14	41
	b) kaubandusliku mahahindluse vahe mahakandmine (mahahindluse summa endiste jaehindade alusel miinus mahahindluse summa uute jaehindade alusel)	42	41
	c) allahindluse summa mahakandmine moodustatud fondi arvel	87	14

Konto nr. 20 "Põhitootmine".

Konto nr. 20 "Põhitootmine" on mõeldud eeskätt tööstuslike abikäitiste ja põllumajanduslike abimajandite tootmiskulude ja valmistoodangu tegeliku omahinna väljaselgitamiseks. Et tööstuslikke abikäitisi ja põllumajanduslikke abimajandeid Eesti NSV riiklikus kaubanduses põhiliselt ei ole, siis neid operatsioone käesolevas ei käsitleta.

Kontot nr. 20 "Põhitootmine" kasutatakse ka ühiskondliku toitlustamise ettevõtete raamatupidamises. Ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes arvestatakse kontol nr. 20 "Põhi-

tootmine tootmisalajuhataja vastutusele saabunud tooraine ja sealt väljaantud roogade maksumus. Selle konto deebetis kajastatakse kööki saabuva tooraine maksumus, kreeditis aga tooraine maksumus, mis on kulutatud realiseeritud roogade valmistamiseks. Konto nr. 20 "Põhitootmine" saldo kajastab seega materiaalselt vastutava isiku vastutusel olevat tooraine, poolfabrikaatide ja realiseerimata või väljamata valmistoodangu jäägi maksumust.

Roogade valmistamise ja valmistoodangu realiseerimisega seotud kulusid kontol nr. 20 "Põhitootmine" ei arvestata, vaid need arvestatakse kontol nr. 44 "Käibekulud" (allkontol 44-3 "Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulud").

Köögis olev tooraine arvestatakse summaliselt materiaalselt vastutavate isikute järgi. Ainult suurtes sööklates ja vabrik-köökides, kus köök on jaotatud iseseisvateks tsehhideks, toimub köögis oleva tooraine arvestus hulgalis-summaliselt üksikute tooraine liikide järgi.

Kõrgema järgu ja I kategooria ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes arvestatakse tooraine köögis jaehinnaga (kehtivate hindadega) ilma ühiskondliku toitlustamise juurdehindluseta.

II ja III kategooria ühiskondliku toitlustamise ettevõtete köökides aga arvestatakse tooraine müügihinnas, s.o. jaehind, millele on juurde liidetud ühiskondliku toitlustamise juurdehindlus (selle suurus sõltub ettevõtte kategooriast ja tooraine liigist). Maitseained ja sool arvestatakse kõigi kategooriate ettevõtetes (köögis) jaemüügihindades.

Tooraine saadetakse kööki ühiskondliku toitlustamise ettevõtete laost ning on vormistatud saatelehega või nõudesaatelehega. Vajamineva tooraine hulga arvestab tootmisalajuhataja välja plaan-menüü ja roogade koostisnormide kogumikus olemasolevate toorainete kulunormide alusel ning esitab selle põhjal laole nõudmise.

Roogade valmistamiseks kulutatav tooraine saadakse laolt brutokaalus, s.o. kaal enne roogade külm- ja kuumtöötlemist, tooraine mahakandmine aga materiaalselt vastutavate isikute

arvelt toimub realiseeritud ja väljatud roogade, valmistoodete ja poolfabrikaatide hulga ning hinna ja nende valmistamiseks ettenähtud kulunormide arvestamise alusel.

Tootmisalajuhataja koostab iga tööpäeva lõpul akti päeva jooksul köögist realiseeritud ja väljatud valmistoodangu kohta. Toodete realiseerimise ja väljamise aktis kajastatakse realiseerimine ja väljamine roogade ning liikide (müük söögisaalist, müük roogade kojuviimiseks jm.) järgi; samas aktis arvutatakse välja ka aruandepäeva toorainekulu.

Peale valmistoodangu realiseerimise ja väljamise akti koostab tootmisalajuhataja veel iga päev aruande tooraine liikumise kohta köögis. Aruanne koostatakse kahes eksemplaris tooraine sissetuleku- ja väljamineku- ning kulutamise dokumentide alusel, millest esimene eksemplar antakse koos kõiki sissekandeid tõendavate dokumentidega üle raamatupidamisele allkirja vastu teisel eksemplaril. Aruandes dokumentide alusel väljaselgitatud tooraine jääk kuulub täpsustamisele inventuuridega, kusjuures ilmnenud vahed (puudu- või ülejääk) arvestatakse ettenähtud korras.

Konto nr. 20 "Põhitootmine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Tooraine väljamine laost kööki jaehindades (tooraine arvestatakse laos ja köögis jaehindades)	20	41
2.	Tooraine väljamine laost kööki müügihindades (tooraine arvestatakse laos ja köögis müügihindades)	20	41

1	2	3	4
3.	Kaubandusliku juurdehindluse arvestamine (kui tooraine arvestatakse laos jaehindades, köögis aga müügihindades	20	42
4.	Jaemüügi korras köögitoodangu realiseerimiseks kulutatud tooraine mahakandmine:		
	a) realiseeritud toodangu maksumus müügihindades (jaehindades)	48	20
	b) realiseeritud kaubandusliku hinnatäiendi mahakandmine (kirjend koostatakse kuu lõpul punase storno meetodil)	48	42
5.	Valmistoodangu väljamine köögist puhvetisse ja väikejaevõrku:		
	a) väljatud toodangu maksumus müügihindades (jaehindades)	41	20
	b) ühiskondliku toitlustamise juurdehindluste vahe, kui juurdehindluse määr puhvetis on kõrgem kui köögis	41	42
	c) ühiskondliku toitlustamise juurdehindluste vahe, kui juurdehindluse määr puhvetis on madalam kui köögis	42	20
6.	Hulgimüügi korras realiseeritud toodangule kulutatud tooraine mahakandmine:		
	a) realiseeritud toodangu maksumus müügihindades (jaehindades)	46	20

1	2	3	4
	b) realiseeritud toodangule kantav kaubandusliku hinnatäiendi summa (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	46	42
7.	Sama trusti või kaubastu ühiskondliku toitlustamise ettevõttele või jaevõrgule väljastatud toodangule ja poolfabrikaatidele kulutatud tooraine mahakandmine:		
	a) väljastatud toodangu maksumus müügihindades (jaehindades)	47	20
	b) väljastatud toodangule kantav kaubandusliku hinnatäiendi summa (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	47	20
8.	Materiaalselt vastutavatelt isikutelt sissenõudmisele kuuluv puudujääk köögis:		
	a) puudujääk müügihindades (jaehindades)	72	20
	b) tooraine puudujäägile langev kaubanduslik hinnatäiend (ostu- ja müügihinna vahe)	42	72-3
9.	Tooraine ja valmistoodangu riknemise ja praagi arvestamine süüdiolevate isikute arvele:		
	a) riknemise ja praagi summa müügihindades (jaehindades)	76-4	20
	b) riknenud toorainele langev kaubanduslik hinnatäiend (ostu- ja müügihinna vahe)	42	72-3

1	2	3	4
10.	Tooraine ja valmistoodangu riknemise ja praagi mahakandmine ettenähtud korras ettevõtte arvele:		
	a) materjalide suunamisel kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks:		
	1) riknemise ja praagi summa ostuhinnas	82	20
	2) riknemise ja praagi summa juurde kuuluv kaubanduslik hinnatäiend	42	20
	b) pärast kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamist riknemise ja praagi kirjendamiseks ettevõtte arvele	44	82

Konto nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud".

Kontol nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" arvestatakse tulevaste perioodide arvel tehtud või makstud kulusid. Tulevaste perioodide kulud kajastatakse konto nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" deebetis.

Tüüpilisteks tulevaste perioodide kuludeks on näiteks renditud põhivahenditele tehtud kapitaalremondikulud, oma põhivahenditele tehtud jooksva remondi kulud, üüri, kommunaalteenuste, ajalehtede tellimine, telefonimaks jm. ettemaksed.

Tulevaste perioodide arvel tehtud kulud kuuluvad kontolt nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" mahakandmisele nende kuude käibe- või tootmiskuludesse, kuhu need kulud sisuliselt kuuluvad.

Jooksva remondi kulud kirjendatakse käibekuludesse kuude viisi võrdsetes osades, lähtudes selleks otstarbeks plaa-

nis ettenähtud summadest. Jooksva remondi kulud peavad olema aasta lõpuks maha kantud käibekuludesse kontolt nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" täies ulatuses.

Renditud põhivahenditele tehtud kapitaalremondikulud võib jätta saldona kontole nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud", kui remonti teostatakse rentija vahendite arvel või rendileandjale makstava üüri arvel, s.o. vastavalt rendilepingus ettenähtud korrale.

Tulevaste perioodide kulude analüütiline arvestus peetakse üksikute kululiikide järgi, vastavaid mahakandmise tähtaegu ära näidates.

Konto nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Renditud põhivahenditele kapitaalremondikulude tegemisel	31	51,50 jt.
2.	Renditud põhivahenditele tehtud kapitaalremondikulude mahakandmine igal kuul võrdsetes osades vastavalt rendilepingu tähtajale (mitte üle 4 aasta)	44 jt.	31
3.	Jooksva remondi kulude tegemisel	31	50,51 jt.
4.	Lõpetatud jooksva remondi kulude mahakandmine varem moodustatud reservi arvel	88	31
5.	Lõpetatud jooksva remondi kulude mahakandmine igakuuselt võrdsetes (eelarves ettenähtud ulatuses) osades kuni aruande aasta lõpuni	44 jt.	31

1	2	3	4
6.	Üüri, kommunaalteenuste ja muude kulude maksmisel tulevaste perioodide arvel	31	51 jt.
7.	Tulevaste perioodide üüri, kommunaalteenuste ja muude maksete mahakandmine	44 jt.	31

Konto nr. 33 "Põhivahendite soetamine ja ehitamine".

Sellel kontol arvestatakse põhivahendite soetamise, ehitamise laiendamise ja rekonstrueerimise kulusid.

Konto nr. 33 "Põhivahendite soetamine ja ehitamine" kooskõlas kapitaalmahutuste planeerimise ja finantseerimise korraga jaguneb kaheks allkontoks:

nr. 33-1 "Riiklikus plaanis ettenähtud".
nr. 33-2 "Üle riikliku plaani teostatav".

Kapitaaltöid teostatakse kas majanduslikul teel või tööettevõtte korras.

Ehitus- ja montaažitööde teostamisel majanduslikul teel arvestatakse sel kontol ehitaja kõiki tegelikke materiaalseid ja rahalisi kulusid. Tööettevõtte korras tööde teostamisel arvestatakse töövõtja-organisatsiooni poolt tehtud tööde maksumust.

Kapitaalmahutuste kulude arvestust peetakse tööliikide järgi: ehitustööd; montaažiks antud seadmed; seadmete montaaž; põhivahendite inventari ja tööriistade soetamine; projekteerimis- ja uurimistööd; muud kulud.

Ehitustööde hulka kuuluvad:

a) alaliste ja ajutiste ehitiste ja hoonete ehitamine, ümberehitamine ja laiendamine, kaasaarvatud hoonete ja ehituste juurde kuuluvate raudbetoon-, teras-, puit- ja muude ehituskonstruktsioonide montaaž;

b) sanitaartehnilised- ja elektriinstallatsioonitööd, veevarustuse-, kanalisatsiooni-, kaugkütte- ning gaasiseadmete ja -võrkude ehitamine;

c) seadmetele aluste, vundamentide ja kandekonstruktsioonide ehitamine;

d) ehitusterritooriumi ettevalmistamis- ja planeerimistööd ning sellega seotud hoonete lammutamise, maapinna tasandamise ja lohkude täitmise tööd;

e) plaanis ettenähtud territooriumi haljastamine ja heakorrastamine, samuti mitmeaastaste istanduste rajamine;

f) maaparandustööd (niisutus-, kuivendustööd), süvendustööd ja sookuivenduse eeltööd;

g) muud eespool loetlemata ehitustööd.

Seadmete montaažiks loetakse tootmis-, tehnoloogiliste, energeetiliste, transport-tõsteseadmete jm. kokkupanekut ja paigaldamist alalistel ja ajutistel ehitistel ja hoonetel.

Seadmete hulka kuuluvad tootmis-, elektri-, energia-, transpordi-, tõste- ja muude seadmete liigid.

Seadmeid eraldatakse arvestuses montaažі vajavateks ja montaažі mittevajavateks.

Montaažі vajavateks seadmeteks on need, mida võib tegevusse rakendada alles pärast eraldi olevate osade kokkupanekut ja vundamendile kinnitamist. Monteerimist mittevajavateks on seadmed, mis ei vaja vundamendile või tugedele kinnitamist ega üksikosade kokkumonteerimist.

Põhivahendite, inventari ja tööriistade soetamise kulude hulka kuuluvad monteerimist mittevajavate seadmete, tootmis-tööriistade, mõõte-, katse- ja muude aparaatide, tootmis- ja majandusinventari maksumus, samuti monteerimist vajavate seadmete varuks soetamine.

Kapitaalmahutustena arvestatakse ka projekteerimis-uurimistööde kulusid, projekteerimisorganisatsioonidele tasutud summade ulatuses.

Muude kulude hulgas arvestatakse kõiki eespool loetlemata kapitaalmahutuste plaanis ettenähtud kulusid, nagu: maa-

alade eraldamise kulud seoses objektide ehitusega; ehitusest tingitud ümberasustamise kulud; kolhoosidelt ja kooperatiivsetelt organisatsioonidelt hoonete ja ehitiste soetamise kulud jne.

Tegelikud kulud iga objekti järgi arvestatakse kasvavas kokkuvõttes ehituse algusest kuni käikulaskmiseni.

Kapitaaltööde tegelik maht määratakse kindlaks eelarvelises maksumuses, s.o. seal ettenähtud normide ja hindade järgi. Montaažì mittevajavate põhivahendite soetamist arvestatakse järgmiste kululiikide kaupa:

a) ostumaksumus (hankija müügimaksumus);
b) transpordikulud;
c) muud kulud, seoses põhivahendite soetamisega.

Lõpetatud ehitusobjektide ja paigaldatud seadmete maksumus pärast tegevusse rakendamise vormistamist kantakse kontole nr. 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine" ning samaaegselt lülitatakse põhifondidesse.

Varuks soetatud montaažì vajavad seadmed kantakse põhifondidesse, vastavalt vormistatud aktile.

Kapitaalmahutuste assigneeringute arvel soetatud montaažì mittevajavate seadmete, inventari, tööriistade jm. esemete põhifondidesse kandmine toimub pärast nende saabumist ja vastuvõtmist.

Konto nr. 33 "Põhivahendite soetamine ja ehitamine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Kapitaalmahutusteks teostatud kulud	33	07,60,70, 75,79,93 jt.
2.	Kulude ülekandmine lõpetatud kapitaalmahutustele	34	33

1	2	3	4
3.	Lõpetatud kapitaalmahutuste lülitamine põhifondidesse (kirjend koostatakse üheaegselt operatsiooniga nr. 2)	01	85

Konto nr. 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine".

Sellel kontol arvestatakse ekspluatatsiooni antud lõpetatud kapitaalehituse objekte ja soetatud põhivahendeid.

Ehitusobjektide tegevusse rakendamist vormistatakse vastava komisjoni poolt allakirjutatud aktiga objekti ekspluatatsiooni andmise kuupäeva äranäitamisega. Soetatud põhivahendeid võetakse arvele ja antakse ekspluatatsiooni hankijate arve-faktuuride jt. dokumentide põhjal.

Antud kontol arvestatakse ka muid, kapitaalmahutuste finantseerimise summadest teostatud kulusid, näiteks: objekti omahinda mittekuuluvad kulud; ehitusest osavõtu korras teiste organisatsioonide finantseerimine jm.

Kontole nr. 34 aasta jooksul kantud summad kantakse maha vastavate finantseerimisallikate arvel, peale aastabilansi kinnitamist kõrgemalseisva organisatsiooni poolt (kaubastu, kaubandusvalitsus). Finantseerimisega katmata lõpetatud kapitaalehituse maksumus jääb aga konto nr. 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine" deebetisse.

Konto nr. 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

nr. 34-1 "Riiklikus plaanis ettenähtud".
nr. 34-2 "Teostatud üle riikliku plaani".
nr. 34-3 "Põhivahendite maksumust mittesuurendavad kulud".
nr. 34-4 "Teiste organisatsioonide finantseerimine".
nr. 34-5 "Muud mahakandmised".
nr. 34-6 "Katkestatud ja mahakandmisele lubatud ehituste kulud".

Kahel esimesel allkontol arvestatakse vastavalt lõpetatud ja ekspluatatsiooni antud objektide ehitus-montaažitööde tegelik maksumus koos monteeritud seadmete maksumusega, samuti ka inventari, tööriistade ja monteerimist mittevajavate seadmete soetamine.

Allkontol nr. 34-3 "Põhivahendite maksumust mittesuurendavad kulud" arvestatakse kapitaalmahutuste finantseerimise allikatest tehtud kulusid, millel pole otsest seost ühe või teise ehitusobjektiga, näiteks perspektiivse iseloomuga geoloogilised tööd ja uurimistööd jm.

Samal allkontol arvestatakse ehituse eelarvetes ettenähtud kaadri ettevalmistamise kulud ja kapitaalehituse assigneeringute arvel valitsuse poolt lubatud ehituse konserveerimise kulud.

Nimetatud allkonto analuütilist arvestust peetakse kapitaalmahutuste plaanis ja ehituse eelarves ettenähtud objektide järgi.

Allkontol nr. 34-4 arvestatakse teiste organisatsioonide finantseerimiseks kasutatud kapitaalmahutuste summasid, näiteks: veevarustus, kanalisatsioon, teed jm.

Allkontol nr. 34-5 "Muud mahakandmised" arvestatakse bilansist mahakandmisele kuuluvad teistele organisatsioonidele üleantud kulud, eelarvesse võetud või rahandusorganite otsusel finantseerimise arvel mahakantud summad. Teistele organisatsioonidele üleantud lõpetamata kapitaaltööde kulude mahakandmise aluseks peale üleande-vastuvõtuaktide on organisatsiooni õiend nimetatud kulude arvele võtmise kohta, mis lisatakse kapitaaltöid mahakandnud organisatsiooni aastaaruandele.

Allkontol nr. 34-6 "Katkestatud ja mahakandmisele lubatud ehituste kulud" arvestatakse kehtestatud korras mahakandmisele lubatud, lõplikult katkestatud ehitusobjektide kulud. Kulude mahakandmise aktis loetletakse täidetud tööd koos nende eelarvelise maksumuse ja tööde katkestamise põhjuste näitamisega. Siin arvestatakse ka nimetatud objektide valve- ja lammutamisekulud, kusjuures lammutamisel saa-

dud materjalid akteeritakse, võetakse arvele ja nende maksumusega vähendatakse objekti ehituskulusid.

Konto nr. 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Kulude kajastamine ehitustööde lõpetamisel ja objekti ekspluatatsiooni andmisel	34	33
2.	Lõpetatud objekti arvelevõtmine põhivahendina üheaegselt eelmise kirjendiga	01	85
3.	Lõpetatud kapitaalmahutuste kulude mahakandmine finantseerimise allikate arvel	93	34

Konto nr. 35 "Põhikarja moodustamine".

Sellel kontol arvestatakse järgmised põhikarja moodustamise kulud:

1) põhikarja üleviidud tõu- ja tarbekarja ning tööloomade, noorkarja, kodulindude ja muude loomade ning mesilasperede üleskasvatamise kulud;

2) iga liiki täiskasvanud tõu- ja tarbekarja, kodulindude ja mesilasperede soetamise kulud koos kohaleveo kuludega, samuti tarude soetamise ja valmistamise kulud;

3) riiklikele ettevõtetele või organisatsioonidele tasuta üleantud täiskasvanud loomade, kodulindude ja mesilasperede kohaletoomise kulud.

Aruandeaasta kestel arvestatakse põhikarja üleviidud noorloomad plaanilises omahinnas - aastaaruanne aga kajastab

nende maksumust juba tegelikus omahinnas. Väljapoolt põhikarja soetatud loomad arvestatakse tegelikus soetamisomahinnas, s.o. koos kohaletoomise kuludega.

Aasta lõpul suletakse konto nr. 35 "Põhikarja moodustamine" kontoga nr. 94 "Põhikarja moodustamise finantseerimine", kas tegelikus omahinnas, kui viimane on alla plaanilise omahinna, või plaanilises omahinnas, kui tegelik omahind on üle plaanilise omahinna.

Kontole nr. 35 "Põhikarja moodustamine" võib aasta lõpuks jääda saldo (põhikarja moodustamise ja finantseerimisega katmata kulud).

Konto nr. 35 "Põhikarja moodustamine" analüütilist arvestust peetakse loomaliikide järgi kululiikide kaupa:

1) noorloomade põhikarja üleviimine;

2) täiskasvanud loomade soetamine;

3) täiskasvanud loomade transpordikulud (teistest majanditest tasuta saamisel).

Konto nr. 35 "Põhikarja moodustamine"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Kõikide loomaliikide põhikarja moodustamise kulud	35	09,50,55, 60,69,70, 71,76,88, 90
2.	Aasta lõpul põhikarja moodustamise kulude mahakandmine	94	35

Konto nr. 41 "Kaubad".

Kaupade arvestuse üldised eeskirjad.

Kaupade arvestust peetakse kontol nr. 41 "Kaubad". Konto nr. 41 "Kaubad" jaguneb järgmisteks alikontodeks:

konto nr. 41-1 "Kaubad baasides ja ladudes",
konto nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates",
konto nr. 41-3 "Kaubad jaekaubandusettevõtetes",
konto nr. 41-4 "Kaubad ja tooraine ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes",
konto nr. 41-5 "Põllumajanduslik toodang kokkuostupunktides,
konto nr. 41-6 "Tühi ja kauba all olev taara".

Tööstusettevõtete ja põllumajanduslike abimajandite toodang arvestatakse kontol nr. 40 "Valmistoodang".

Vastavalt kehtivatele eeskirjadele tuleb kaubad bilansis kajastada nii, et oleks võimalik välja arvutada nende tegelik omahind. Kaupade tegelik omahind koosneb kauba ostuhinnast ja kohaletoimetamise kuludest.

Kaupade arvestust peetakse raamatupidamises säilitamiskohtade ja materiaalselt vastutavate isikute järgi. Kaupade arvestust võib pidada jae-, müügi-, hulgi- või ostuhinnas. Kaupade jaehinna (hulgihinna, müügihinna) ja ostuhinna vahe arvestatakse kontol nr. 42 "Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks". Kaupade kohaletoimetamise kulud kajastatakse kontol nr. 44 "Käibekulud". Raamatupidamise aruandluse koostamisel realiseerimata kauba jäägile kuuluvad transpordikulud kajastatakse bilansis kaubavarude osas.

Kuu jooksul saadud kaubad ja taara võetakse arvele vastavatel kaupade kontodel, krediteerides kontot nr. 60 "Arveldused hankijate ja töövettevõtjatega".

Kuu lõpul kajastatakse kõik hankijate aktsepteeritud arve-faktuurid, mille järgi on kaubad saamata, konto nr. 41 "Kaubad" deebetis ja konto nr. 60 "Arveldused hankijate ja töövettevõtjatega" kreeditis. Bilansis aga kajastatakse akt-

septeeritud, kuid hankijatelt saamata kaubad real "Kaubad teel" (vt. bilanss lk. 4, rida 14). Järgmise kuu algul storneeritakse need summad.

Ostjate ja hankijate vahekorrad kaubaoperatsioonide alal on reglementeeritud hankelepingutega korra kohaselt, nagu see on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega nr. 539 22. maist 1959. a. (Eesti NSV Teataja nr. 35 19. juunist 1959. a.). Kaupade hankijateks võivad olla:

1) tööstusettevõtted teisest linnast või samast linnast,

2) hulgibaasid teisest linnast või samast linnast,

3) oma kaubastu jaotuslaod jt.

Kaupade vastuvõttu teostatakse: a) hankijate baasides ja ladudes, b) raudteejaamas või sadamas, c) ostja laos, materiaalselt vastutavate isikute poolt. Kaupade vastuvõtu kord ja tingimused koguse ja kvaliteedi järgi on fikseeritud NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraazi määrusega nr. B - 85 27. maist 1959. a.

Kaubalis-materiaalsete väärtuste vastuvõtmiseks hankija laos või raudteejaamas ja sadamas antakse ametiisikutele (agentidele, ekspediitoritele jt.) välja kaubandusorganisatsiooni juhataja ja pearaamatupidaja allkirjaga varustatud vormikohane volitus.

Hankijatelt saadud kauba saatedokumentideks on arve-faktuur. Arve-faktuurid kirjutatakse hankijate poolt välja tavaliselt jaehindades. Arve-faktuuri nomenklatuuriosas (arve alumine osa) näidatakse arve elemendid järgmises järjekorras:

1) kaubad jaehindades,
2) kaubanduslik mahahindlus,
3) täiendavad mahahindlused või juurdehindlused,
4) taara,
5) ostjate arvel tasutud transpordikulud.

Arve-faktuuri alusel toimub ka kaupade ja taara koguse-

line ja kvaliteedilin vastuvõtt tähtaegadel ja korras, nagu see on ette nähtud kaupade vastuvõtu juhendis.

Kaupade vastuvõtul ilmnenud koguseliste ja kvaliteediliste lahkuminekute puhul koostatakse vastava komisjoni poolt lahkuminekute aktid, mis on aluseks pretensioonide esitamisel lahkuminekutes süüdiolevatele organisatsioonidele, asutustele või isikutele.

Materiaalselt vastutavad isikud on kohustatud kõik kauba sissetuleku- ja väljaminekudokumendid andma üle raamatupidamisele tähtaegadel ja korra kohaselt, nagu see on ette nähtud vastavates juhendites. Materiaalselt vastutavatelt isikutelt saadud kaubadokumendid, mis kuuluvad raamatupidamises kontrollimisele sisuliselt, vormiliselt ja aritmeetiliselt, on aluseks kaubaoperatsioonide kirjendamisel.

Allkonto nr. 41-1 "Kaubad baasides ja ladudes".

Hulgibaasides ja külmutushoonetes, samuti aga ka jaeorganisatsioonide ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete jaotusladudes olevad kaubad ja nende liikumine arvestatakse kontol nr. 41-1 "Kaubad baasides ja ladudes". Samal kontol arvestatakse ka elanikkonnalt kokkuostetud esemed, mis asuvad sorteerimisbaasides. Kaupade arvestust antud allkontol peetakse materiaalselt vastutavate isikute kohta kauba nimetuste, sortide, hulga, hinna ja summa järgi.

Kaupade arvestus hoiukohtades sõltub kaupade säilitamise viisist. Kaupade paigutus või säilitamine hulgibaasides ja -ladudes võib toimuda:

1) sordi tunnuse (nomenklatuuri numbrite järgi),

2) partii tunnuse järgi.

Kui kaubad säilitatakse hulgibaasi laos sortide kaupa, siis organiseeritakse kaupade arvestus sordi järgi, kui aga partiide kaupa, siis partii järgi.

Ladudes ja baasides rakendatakse veel väärtuste arvestust saldomeetodil.

Kaubad arvestatakse ladudes ja baasides alati jaehindades. Kaupade analüütilise arvestuse kord määratakse kindlaks kõrgemalseisva organisatsiooni poolt.

Klaasnõude arvestust peetakse nende soetamishinnas. Kauba all olevad klaasnõud (pudelid, purgid jm.) arvestatakse koos kaubaga kontol nr. 41-1 "Kaubad baasides ja ladudes". Tühjad klaasnõud arvestatakse allkontol nr. 41-6 "Tühi ja kauba all olev taara".

Hulgibaasid ja laod saavad ning realiseerivad kaupu peamiselt arve-faktuuride alusel, mis on kaubanduses kauba sularahatu ostu-müügi põhidokumendiks. Ainult jaotusladudest kaupu väljastades oma organisatsiooni mitteisemajandavatele jaeettevõtetele (kauplustele, kioskitele jt.) vormistatakse kaupade ja materiaalse vastutuse üleandmine saatelehega.

Allkonto nr. 41-1 "Kaubad baasides ja ladudes" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade ja taara saamine hankijatelt:		
	a) kaupade ostumaksumus	41-1	60
	b) taara maksumus	41-6	60
	c) kaubanduslik mahahindlus	41-1	42-1
	d) käibemaks (sel puhul, kui hulgiorganisatsioon osutub käibemaksu maksjaks)	41-1	42-2
	e) hankijate mahahindlus transpordikulude hüvitamiseks	41-1	42-3
2.	Hankijate poolt ostjate arvel tasutud transpordikulud	44-1	60

1	2	3	4
3.	Kauba puudujääk vedudeks ettenähtud loomuliku kao normide piires (ostuhinnas	44-1	60
4.	Puudujääk või kauba purunemine ja riknemine teel, mis nõutakse sisse hankijalt või transpordiorganisatsioonilt (ostuhinnas)	62	60
5.	Kauba puudujääk, mis kantakse materiaalselt vastutavate isikute arvele:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	72-1, 72-2	60
	b) kauba maksumuse ostu- ja jaehinna vahe	72-1, 72-2	72-3
6.	Kauba vastuvõtul avastatud kauba ülejääk:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	41-1	60
	b) kaubanduslik hinnatäiend	41-1	42-1
7.	Ostjate juures vastutaval hoiul olnud kaupade tagasisaamine lattu:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	41-1	45-1
	b) kaubanduslik hinnatäiend	41-1	42-1
8.	Kaupade saamine ümbertöötlemiselt, kui kaupade ümbertöötlemine toimus oma ettevõtetes:		
	a) kauba tegelik omahind	41-1	20
	b) ümbertöödeldud kauba tegeliku omahinna ja jaehinna vahe	41-1	42-1
9.	Inventeerimisel ilmnenud kauba ülejäägi arvelevõtmine (ülejäägi põhjused ei ole teada):		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	41-1	99-6

1	2	3	4
	b) kaubanduslik hinnatäiend	41-1	42-1
10.	Kaupade väljasaatmine ostjatele	45-1	41-1
11.	Ostjalt aktseptist keeldumise saamine temale väljasaadetud kaupade maksmisest	45-1	45-1
12.	Vananenud tegumoe ja mudeliga ning oma esialgse kvaliteedi kaotanud kaupade allahindamine:		
	a) kaupade maksumuse vahe uute ja endiste jaehindade vahel, millest on lahutatud ümberhindluse vahe juurde kuuluv kaubandusliku mahahindluse summa	87-1, 14	41-1
	b) ümberhindluse summa juurde kuuluv kaubandusliku mahahindluse summa	42-1	41-1
	c) ümberhindluse summa juurde kuuluv käibemaksu summa	42-2	73-1
13.	Inventeerimisel avastatud kauba puudujääk loomuliku kao normide piires:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas, kui kauba loomuliku kao reserv oli eelnevalt moodustatud	88	41-1
	b) kauba maksumus ostuhinnas üle eelnevalt moodustatud loomuliku kao reservi	44-1	41-1
	c) kaubandusliku hinnatäiendi summa	42-1	41-1
	d) kauba loomuliku kao arvel saadud ökonoomia mahakandmine (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	44-1	88
14.	Kauba üleandmine hulgibaasi ühest laost teise (arvestus toimub tsentraliseeritud korras):		

1	2	3	4
	a) kauba maksumus jaehinnas	44-1	41-1
	b) kaubanduslik hinnatäiend	42-1	42-1
15.	Ettevõtte arvel mahakantav kauba riknemine, purunemine ja mõranemine:		
	a) aktide suunamine kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks:		
	- kauba maksumus ostuhinnas	82	41-1
	- kaubandusliku hinnatäiendi summa	42-1	41-1
	b) loa saamine kauba kadude mahakandmiseks ettevõtte (lao, baasi) arvel	44-1	82
16.	Inventeerimisel avastatud kauba puudujääk, mis kantakse materiaalselt vastutavate isikute arvele:		
	a) kaupade arvestamisel jaehinnas:		
	- kaupade maksumus jaehinnas	72-1, 72-2	41-1
	- kaupade ostu- ja jaehinna vahe	42-1	72-3
	b) kaupade arvestamisel ostuhinnas:		
	- kaupade ostumaksumus	72-1, 72-2	41-1
	- kaupade ostu- ja jaehinna vahe	72-1, 72-2	72-3
17.	Kaupade riknemise, purunemise ja mõranemise summa, mis kantakse materiaalselt vastutavate isikute arvele:		
	a) kaupade arvestamisel jaehinnas:		
	- kaupade maksumus jaehinnas	76-4	41-1
	- kaupade ostu- ja jaehinna vahe	42-1	72-3
	b) kaupade arvestamisel ostuhinnas:		
	- kaupade ostumaksumus	76-4	41-1
	- kaupade ostu- ja jaehinna vahe	76-4	72-3

Allkonto nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates".

Juurviljahoidlates olevad kaubad arvestatakse konto nr. 41 "Kaubad" allkontol nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates". Sellel kontol arvestatakse ostuhinnas kartul, juurvili, puuvili ja teised kaubad, mis asuvad spetsialiseeritud juurviljakombinaatides, ladudes, baasides ja juurviljahoidlates.

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja organisatsioonide spetsialiseeritud juurviljahoidlates olev kartul, aedvili ja juurvili arvestatakse samuti kontol nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates".

Arvestus juurviljahoidlates peab olema organiseeritud kooskõlas NSVL Kaubandusministeeriumi 11. veebruari 1955. a. kirjaga nr. 063 ja kehtestatud põhieeskirjadega ja 17. juulil 1958. a. kirjaga nr. 0175 toodud muudatustega.

Materiaalselt vastutavad isikud vormistavad kaupade vastuvõtu aktiga, kus näidatakse nende üldine tegelik kaal, sort ja kvaliteet. Vahede esinemisel koostatakse vastava komisjoni poolt akt ning esitatakse pretensioon hankijale või transpordiorganisatsioonile.

Juurviljahoidlates säilitamisele kuuluv toodang kuulub kindlaksmääratud tähtaegadel sorteerimisele ja kalibreerimisele. Sorteerimist ja kalibreerimist teostatakse komisjoni poolt ning akt koostatakse kahes eksemplaris. Materiaalselt vastutav isik annab akti ühe eksemplari raamatupidamisele, akti teine eksemplar jääb lattu.

Akteerimisel väljaselgitatud köögivilja puudujääk ja riknemine nõutakse sisse süüdiolevatelt isikutelt. Ainult sel juhul, kui süüdlasi ülenormatiivsete jäätmete tekkimises ei ole võimalik kindlaks määrata, võib need jäätmed maha kanda käibekulude arvel ainult kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja loal.

Kartuli, aed- ja juurvilja loomuliku kao kajastamiseks raamatupidamises enam-vähem võrdsetes osades on vaja loomuliku kao arvestust teostada igakuuselt köögivilja keskmiste jääkide alusel. Arvestatud loomuliku kao summa kantakse kon-

to nr. 44 "Käibekulud" deebetisse ja konto nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates" kreeditisse, kasutades selleks otstarbeks eraldi kaarti. Eraldi kaardil arvestatud loomuliku kao summa võrra vähendatakse perioodilistes bilanssides kajastatavat saldot kontol nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates".

Inventeerimisel kindlaksmääratud kauba loomuliku kao tegelik summa kantakse maha eelnevalt arvestatud loomuliku kao arvel. Kui eelnevalt arvestatud kauba loomuliku kao summa on suurem kui tegelik kauba loomuliku kao summa, siis üleliigselt arvestatud loomuliku kao summa annulleeritakse punase stornoga. Kui aga tegelik kao summa on suurem ettenähtud loomuliku kao summast, siis vahe kantakse materiaalselt vastutavate isikute arvele.

Allkonto nr. 41-2 "Kaubad juurviljahoidlates" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Saabunud kaupade arvestamine:		
	a) kaupade saamine hankijatelt ostuhinnas	41-2	60
	b) kaupade saamine ümbertöötluselt plaanilistes hindades	41-2	20
2.	Kaupade ülejäägi arvelevõtmine:		
	a) kaupade vastuvõtul kindlaksmääratud ülejääk	41-2	60
	b) väärtuste inventeerimisel avastatud ülejääk, kui ülejäägi põhjused ei ole teada	41-2	99-6
3.	Väljastatud kaupade ostumaksumuse mahakandmine	45-1	41-2

TRU Raamatukogu

1	2	3	4
4.	Kaupade igakuune eelnev loomuliku kao arvestus (keskmiste kaubajääkide alusel)	44	41-2 (eraldi kaardil)
5.	Kaupade inventeerimisel avastatud kauba puudujäägi summa mahakandmine eelnevalt arvestatud loomuliku kao normide piires	41-2 (eraldi kaardil)	41-2
6.	Kauba kadude (üle loomuliku kao normi) mahakandmine ettevõtte arvel:		
	a) aktide suunamisel kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks	82	41-2
	b) kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamisel kao mahakandmiseks ettevõtte arvel	44-4	82
7.	Ostjalt keeldumise saamine temale väljasaadetud kaupade maksmisest (aktsepteerimisest) loobumise kohta	45-1	45-1
8.	Ostjate juures vastutaval hoiul olnud kauba tagasisaamine (kauba ostuhinnas)	42-1	45-1
9.	Kauba puudujääk, mis kantakse materiaalselt vastutava isiku arvele:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	72-1, 72-2	41-2
	b) kauba puudujäägi ostu- ja jaehinna vahe	72-1 72-2	72-3
10.	Kauba riknemise ja purunemise summa,		

1	2	3	4
	mis kantakse materiaalselt vastutava isiku arvele:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	76-4	41-2
	b) kauba riknemise ja purunemise summale kuuluv kauba ostu- ja jaehinna vahe	76-4	72-3

Allkonto nr. 41-3 "Kaubad jaekaubandusettevõtetes".

Jaekaubandusettevõtetes asuvad kaubad arvestatakse kontol nr. 41-3 "Kaubad jaekaubandusettevõtetes" jaehinnas. Kaupade arvestust peetakse materiaalselt vastutavate isikute, nendes ettevõtetes aga, kus rakendatakse brigaadilist materiaalset vastutust, brigaadide järgi järgmise korra kohaselt:

a) jaekaubandusettevõtetes ja kauplustes, millel on õigus realiseerida kaupu väikehulgimüügi korras, samuti kaupluste juures asuvates ladudes summaliselt jaehindades;

b) väikehulgibaasides, milles teostatakse kaupade müüki väikehulgimüügi korras asutustele, organisatsioonidele ja ettevõtetele, sortidele, hulga ja summa järgi jaehindades;

c) ühiskondliku toitlustamise ettevõtete puhvetites ainult summaliselt müügihindades.

Nii kauba all olevad kui ka tühjad klaasnõud arvestatakse jaettevõtetes ja puhvetites summaliselt kaubaga koos ühel kontol.

Jaettevõtetes toimub kaupade saamine dokumentide (arve, saateleht jne.) alusel, nendega vormistatakse ka kaupade vastuvõtmine materiaalselt vastutava isiku poolt. Kaupade realiseerimine jaettevõtetest on dokumenteerimata ning toimub olenevalt müügitehnikast kaubatšekkide või lihtsalt sularaha alusel. Kuna ainult kauba saamine on dokumenteeritud, realiseerimine aga dokumenteerimata, ei ole jaettevõtetes tehniliselt

võimalik organiseerida kaupade koguselis-summalist arvestust kauba sortide, liikide, hindade jne. järgi, vaid peetakse ainult summalist arvestust. Summalise arvestuse organiseerimise tähtsaim tingimus on kaupade ühtne hindamine kaupade arvelevõtmisel ja väljaminekusse kandmisel.

Kehtivatest kauba jaehindadest kõrvalekaldumine tekitab kauba puudu- või ülejääke, samal ajal on see seotud tarbijate petmisega. Niisuguste kõrvalekaldumiste ärahoidmiseks ja kontrolli tõhustamiseks on jaeettevõtted kohustatud iga kauba juurde paigutama hinnasedeli.

Kaupade allesolekut, õiget säilitamist ja hindadest kinnipidamist kontrollitakse perioodiliselt läbiviidavate ootamatute inventuuridega. Nii kuuluvad kõik jaeettevõtted inventeerimisele vähemalt kolm korda aastas.

Kaupade loomuliku kao summa enam-vähem võrdseks jaotamiseks käibekuludes aasta üksikute kuude vahel, moodustatakse igal kuul nn. plaaniline kaupade loomuliku kao reserv. Loomuliku kao plaanilise protsendi korrutamisel kuu plaanilise kaubakäibega saame plaanilise kaupade loomuliku kao reservi summa. Kaupade loomuliku kao reservi moodustamist ja kulutamist jaekaubandusettevõtetes kajastavad järgmised kirjendid:

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade igakuuse loomuliku kao reservi moodustamine	44	88
2.	Kaupade inventeerimisel avastatud puudujäägi mahakandmine loomuliku kao normide piires varem moodustatud reservi arvel:		
	a) loomuliku kao summa ostuhinnas	88	41-3
	b) kaubanduslik hinnatäiend	42-1	41-3

1	2	3	4
3.	Kaupade inventeerimisel avastatud puudujäägi mahakandmine loomuliku kao normide piires üle varem arvestatud reservi summa (kaubakäibeplaani ületamisel):		
	a) loomuliku kao summa ostuhinnas	44	41-3
	b) kaubanduslik hinnatäiend	42-1	41-3
4.	Kasutamata jäänud kaupade loomuliku kao reservi annulleerimine (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	44	88

Allkonto nr. 41-3 "Kaubad jaekaubandusettevõtetes" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Saadud kaupade arvelevõtmine:		
	a) kaupade ostumaksumus	41-3	60,77-4 jt.
	b) kaubanduslik hinnatäiend	41-3	42-1
	c) hankijate poolt antud mahahindlus võimalike kaubakadude hüvitamiseks	41-3	42-1 (eraldi kaardil)
2.	Inventeerimisel avastatud kauba ülejäägi arvelevõtmine:		
	a) kauba ülejäägi summa miinus ülejäägi juurde kuuluv kaubanduslik hinnatäiendi summa (arvestatud keskmise hinnatäiendi protsendi alusel)	41-3	99-6

1	2	3	4
	b) kaubanduslik hinnatäiend (arvestatud keskmise hinnatäiendi protsendi alusel)	41-3	42-1
3.	Kangaskaupade ülemõõtmisel ilmnenud ülejäägi arvelevõtmine:		
	a) ülejäägi maksumus ostuhinnas	41-3	99-6
	b) kaubanduslik hinnatäiend	41-3	42-1
4.	Realiseeritud kaupade maksumuse mahakandmine:		
	a) kaupade jae-(müügi-) maksumus	48	41-3
	b) realiseeritud kaubandusliku hinnatäiendi summa (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	48	41-3
5.	Vananenud tegumoe ja mudeliga ning oma esialgse kvaliteedi osaliselt kaotanud kaupade allahindamine:		
	a) kaupade maksumuse vahe uute ja endiste jaehindade vahel, millest on lahutatud ümberhindluse vahe juurde kuuluv kaubandusliku mahahindluse summa	87-1,14	41-3
	b) ümberhindluse summa juurde kuuluv kaubandusliku hinnatäiendi summa	42-1	41-3
6.	Kauba kadude mahakandmine kindlaksmääratud korras kinnitatud aktide alusel hankijate poolt antud mahahindluse arvel (taara kaaluvahe jm.):		
	a) kauba ostumaksumus	42-1 (eraldi kaardil)	41-3
	b) kaubandusliku hinnatäiendi summa	42-1	41-3

1	2	3	4
7.	Inventeerimisel avastatud kauba puudujääk loomuliku kao normide piires:		
	a) kauba ostumaksumus, kui kauba loomuliku kao reserv oli eelnevalt moodustatud	88	41-3
	b) kauba ostumaksumus, kui kauba loomuliku kao reservi eelnevalt moodustatud ei ole, või kui tegelik loomuliku kao summa ületab eelnevalt arvestatud loomuliku kao reservi	44	41-3
	c) kaubanduslik hinnatäiend	42-1	41-3
8.	Kauba riknemine, purunemine ja mõranemine, samuti täiendav kaaluvahe (üle hankijate poolt antud mahahindluse) kantakse ettevõtte arvele:		
	a) aktide suunamine kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks:		
	kauba ostumaksumus	82	41-3
	kaubanduslik hinnatäiend	42-1	41-3
	b) loa saamine kaduda mahakandmiseks ettevõtte arvele	44	82
9.	Tühjade klaasnõude vastuvõtt elanikkonnalt	41-3	50,71
10.	Tühjade klaasnõude üleandmine hankijatele	45,60, 77-4	41-3
11.	Kaupade puudujääk, mis kantakse materiaalselt vastutavate isikute arvele:		
	a) kaupade jaemaksumus (müügimaksumus	72-1 72-2	41-3
	b) puudujäägi jae-(müügi-) ja ostuhinna vahe	42-1	72-3

1	2	3	4
12.	Kaupade riknemise ja purunemise summa, mis kantakse materiaalselt vastutavate isikute arvele:		
	a) kauba riknemise ja purunemise jaemaksumus (müügimaksumus)	76	41-3
	b) kauba riknemise ja purunemise summale kuuluv hinnatäiendi summa	42-1	72-3
13.	Kaupade tagastamine hankijatele ja jaotuslaole:		
	a) kauba maksumus ostuhinnas	60, 77-4	41-3
	b) kaubanduslik hinnatäiend	42-1	41-3

Allkonto nr. 41-4 "Kaubad ja tooraine ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ladudes".

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes kuuluvad tooraine hulka omatoodangu valmistamiseks suunatud toiduained ja poolfabrikaadid, mida toodavad tööstus- ja põllumajanduslikud ettevõtted. Peale omatoodangu realiseerivad ühiskondliku toitlustamise ettevõtted ka ostukaupu, s.o. kaupu, mida ei töödelda ümber. Nii tooraine kui ka ostukaubad, mis asuvad ühiskondliku toitlustamise ettevõtete laos, arvestatakse allkontol nr. 41-4 "Kaubad ja tooraine ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ladudes".

Tooraine ja kaubad ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ladudes arvestatakse müügihindades, s.o. kaalutud keskmiste hindadega või jaehindadega, millele on juurde liidetud ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurdehindlus (eeskätt II ja III kategooria ettevõtetes). I kategooria ja kõrgema järgu ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ladudes arvestatakse tooraine ja kaubad harilikult kaalutud keskmiste hindadega või jaehindadega ilma ühiskondliku toitlustamise juurdehindlust juurde lisamata. Kõik ühiskondliku toitlustamise ette-

võttesse saabuvad kaubad ja tooraine võetakse arvele söökla või restorani lao materiaalselt vastutava isiku poolt vastavate saatedokumentide alusel.

Vastavalt vajadusele suunatakse tooraine ja kaubad ühiskondliku toitlustamise ettevõtte laost sama ettevõtte kööki, puhvetisse ja filiaalidesse.

Suurematesse puhvetitesse ja filiaalidesse võib saabuda kaup vahetult hankijatelt, mööda minnes ühiskondliku toitlustamise ettevõtte laost. Sagedase, regulaarse kaupade ja tooraine kohaleveo puhul on mõeldav, et ka kööke varustavad vahetult hankijad, mitte aga söökla või restorani ladu.

Transpordikulud ei kuulu kirjendamisele tooraine ja kauba omahinna koostisse, vaid need arvestatakse käibekulude kontol. Samuti ei arvestata tooraine ja kauba omahinna koostisse oma organisatsiooni jaotusladude eraldisi kaupade ja tooraine väljamise kulude katteks. Need makstud eraldised arvestatakse konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" allkontol nr. 99-3 "Makstud eraldised kaupade, materjalide, tööde ja teenuste väljamise kulude katteks" deebetis.

Kaupade ja tooraine ostu- ja müügihinna vahe arvestatakse allkontol nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend (maha- ja juurdehindlus)" kreeditis. Tuleb silmas pidada seda, et vahed kaalutud keskmiste hindade ja jaehindade vahel arvestatakse allkonto nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend" vastaval eraldi kaardil "Hinnavahed".

Allkonto nr. 41-4 "Kaubad ja tooraine ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Saabunud tooraine ja kaupade arvelevõtmine:		
	a) tooraine ja kauba ostumaksumus	41-4	60,77-4 jt.

1	2	3	4
	b) tooraine ja kauba ostuhinna ja jaemüügi (müügihinna) vahe	41-4	42-1
2.	Tooraine väljamine kööki (tootmisse):		
	a) tooraine arvestamisel laos ja köögis samades hindades	20	41-4
	b) tooraine arvestamisel laos jaehinnas (keskmiste kaalutud hindadega) ilma juurdehindluseta, köögis aga müügihinnas, s.o. jaehinnas (keskmiste kaalutud hindadega) koos ühiskondliku toitlustamise juurdehindlusega:		
	tooraine maksumus ilma ühiskondliku toitlustamise juurdehindluseta	20	41-4
	ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurdehindlus (II ja III kat. ettevõtetes)	20	42-1
3.	Tooraine ja kaupade väljamine puhvetisse ja filiaalidesse:		
	a) kaupade ja tooraine arvestamisel laos müügihindades:		
	tooraine ja kauba maksumus lao arvestushindades	41-3	41-4
	juurdehindluste vahe, kui juurdehindluse määr puhvetis on kõrgem kui laos	41-3	42-1
	juurdehindluste vahe, kui juurdehindluse määr puhvetis on madalam kui laos	42-1	41-4
4.	Inventeerimisel avastatud tooraine ja kauba ülejäägi arvelevõtmine:		
	a) ülejäägi summa ostuhinnas	41-4	99-6

1	2	3	4
	b) ülejäägi juurde kuuluv tooraine ja kauba ostu- ja müügihinna(jaehinna) vahe	41-4	42-1
5.	Inventeerimisel avastatud kauba ja tooraine puudujääk loomuliku kao normide piires:		
	a) loomuliku kao summa ostuhinnas, kui kauba loomuliku kao reserv on eelnevalt moodustatud	88	41-4
	b) loomuliku kao summa ostuhinnas, kui kauba loomuliku kao reservi eelnevalt moodustatud ei ole või ületab reservi	44-3	41-4
	c) loomuliku kao summa juurde kuuluv kauba ja tooraine ostu- ja müügihinna vahe	42-1	41-4
6.	Tooraine ja kauba kadude mahakandmine kinnitatud aktide alusel hankijate poolt antud mahahindluse arvel (taara kaaluvahe jm.):		
	a) tooraine ja kauba ostumaksumus	42-1 (eraldi kaart)	41-4
	b) tooraine ja kauba müügihinna (jaehinna) ja ostuhinna vahe	42-1	41-4
7.	Tooraine ja kauba purunemine, riknemine ja mõranemine, samuti ka täiendav taara kaaluvahe (üle hankijate mahahindluse summa), mis kantakse ettevõtte arvele:		
	a) aktide suunamisel kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks:		

1	2	3	4
	tooraine ja kauba ostumaksumus	82	41-4
	müügi-(jae-) ja ostumaksumuse vahe	42-1	41-4
	b) kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamisel kadude mahakandmise kohta ettevõtte arvele	44-3	82
8.	Tooraine ja kauba tagastamisel hankijatele ja jaotuslaole:		
	a) tooraine ja kauba ostumaksumus	60, 77-4	41-4
	b) tooraine ja kauba müügi-(jae-) ja ostuhinna vahe	42-1	41-4
9.	Tooraine ja kauba tagastamisel köögist (tootmisest) lattu:		
	a) tooraine arvestamisel köögis ja laos samades hindades	41-4	20
	b) tooraine arvestamisel köögis müügihinnas, s.o. jaehinnas (keskmiste kaalutud hindadega) koos ühiskondliku toitlustamise juurdehindlusega, laos aga jaehinnas (keskmiste kaalutud hindadega) ilma juurdehindluseta:		
	tooraine maksumus ilma ühiskondliku toitlustamise juurdehindluseta	41-4	20
	ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurdehindlus (II ja III kat. ettevõtetes)	42-1	20
10.	Tooraine ja kauba tagastamisel puhvetitest ja filiaalidest lattu:		
	a) kaupade ja tooraine arvestamisel laos müügihindades:		

1	2	3	4
	tooraine ja kauba maksumus lao arvestushindades	41-4	41-3
	juurdehindluste vahe, kui juurdehindluse määr puhvetis on kõrgem kui laos	42-1	41-3
	juurdehindluste vahe, kui juurdehindluse määr puhvetis on madalam kui laos	41-4	42-1
11.	Tooraine ja kauba puudujääk, mis kantakse materiaalselt vastutava isiku arvele:		
	a) tooraine ja kauba maksumus müügihinnas (jaehinnas)	72-1, 72-2	41-4
	b) puudujäägi müügi-(jae-) ja ostuhinna vahe	42-1	72-3
12.	Tooraine ja kauba riknemise ning purunemise summa, mis kantakse materiaalselt vastutava isiku arvele:		
	a) kauba riknemise ja purunemise maksumus müügihinnas (jaehinnas)	76-4	41-4
	b) kauba ja tooraine riknemise ja purunemise summale kuuluv hinnatäiendi summa	42-1	72-3

Allkonto nr. 41-6 "Tühi ja kauba all olev taara".

Kaubandusettevõtete ja -organisatsioonide tühi ja kauba all oleva taara liikumine arvestatakse konto nr. 41 "Kaubad" allkontol nr. 41-6 "Tühi ja kauba all olev taara".

Varumispunktides, tootmis- ja taara remontimise ettevõtetes asuvat taarat ja taaramaterjali antud allkontol ei arvestata, vaid arvestatakse allkontol nr. 05-4 "Taara ja taaramaterjalid".

Arvesse võttes taara suurt tähtsust kaubakäibe teostamisel on valitsuse korralduste ja määrustega ette nähtud sellised põhilised eeskirjad nagu taara hinnakirjad, taara väljastamise kord tööstuse ja teiste hankijate poolt, taara tagastamise kord kaubandusorganisatsioonide poolt ning taara arvestuse organiseerimise kord.

Vastavalt valitsuse määrustele ja korraldustele on kõik kaubandusorganisatsioonid kohustatud taara täielikult või kindlaks määratud normide piires tagastama kauba hankijatele taara korduvaks kasutamiseks või andma taara üle selleks ettenähtud taara remontimise ettevõtetele. Niisugune taara suunatakse pärast remonti uuesti ringlusse.

Taara jaguneb sisemiseks ja välimiseks taaraks. Sisemine taara väljastatakse koos kaubaga (pudelid, karbid) ja avatakse vahetult enne kauba tarbimist. Välimine taara (tünnid, kastid, kotid jt.) on vajalik kaupade transporteerimiseks ja säilitamiseks ning kaubad vabastatakse sellest alles jaevõrgus.

Erilise konstruktsiooniga väline taara, mida kasutatakse mitmekordseks käibeks, kannab nimetust taara inventar või inventaarne taara. Inventaarse taara sünteetilist arvestust, inventaarse taara maksumuse puhul üle 50 rubla ühiku kohta ja ekspluatatsiooniajaga üle ühe aasta, peetakse aktiva kontol nr. 01 "Põhivahendid". Inventaarne taara maksumusega alla 50 rubla ühiku kohta või kasutamisajaga alla ühe aasta, olenemata maksumusest, arvestatakse aktiva kontol nr. 12 "Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed".

Kõige suurema osatähtsusega ringluses on puittaara. Puittaara (kastid, tünnid jt.) maksumusest 60 % on lülitatud kauba hulgihinna koostisse, ainult 40 % puittaara hinnast maksavad kaubandusorganisatsioonid eraldi. See hind on taara hinnakirjas näidatud eraldi lahtris "Makstakse kauba saaja poolt".

Puittaara arvestatakse kaubandusorganisatsioonides sellele soetamise hinnaga, kuid mitte kõrgema kui hinnakirjahinnaga või tagatishinnaga.

Pehme taara (kotid) jagatakse peale uute kottide veel kuude kategooriasse. Kottide kuulumise ühte või teise kategooriasse määravad kindlaksmääratud tunnused (lappide arv jne.). Kotid arvestatakse, olenedes koti kategooriast, soetamishinnas.

Taara sissetuleku- ja väljaminekudokumentideks on arvefaktuur, saateleht või vastavad aktid.

Taara analüütilist arvestust tuleb organiseerida taara liikide ja kategooriate järgi vastavalt NSVL Kaubandusministeeriumi 17. jaanuari 1955. a. käskkirjaga nr. 43 kinnitatud juhendile.

Kõik taara sissetuleku- ja väljaminekudokumendid antakse üle raamatupidamisele dokumentide saateregistri või kaubaaruandega, mis koostatakse kahes eksemplaris. Saateregistri või kaubaaruande esimene eksemplar koos kõigi taara sissetuleku- ja väljaminekudokumentidega antakse üle raamatupidamisele allkirja vastu saateregistri või kaubaaruande teisel eksemplaril. Taara inventuur viiakse läbi üheaegselt kauba inventuuriga. Taara inventeerimise tulemused tuuakse välja kaupade inventeerimise tulemustest eraldi. Taara inventeerimise tulemused selgitatakse taara iga liigi kohta, kusjuures taara ühe liigi puudujäägi katmine taara teise liigi ülejäägiga või muude materiaalsete väärtustega on keelatud.

Kõik taaraoperatsioonidega seotud tulud ja kulud arvestatakse tulemuskontol nr. 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused". Konto nr. 99-5 "Taara operatsioonide tulemused" deebeti poolel kajastatakse kõik taaraoperatsioonidega seotud kulud, kreediti poolel aga tulud. Saldo kontol nr. 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused" näitab taaraoperatsioonidest tekkinud kasumit (saldo kreediti poolel), või kahjumit (saldo deebeti poolel). Kui kontol 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused" esineb deebetisaldo, siis kuulub see aruandeperioodi lõpul kajastamisele käibekuludes ilma vastavat raamatupidamise kirjendit koostamata. Taaraoperatsioonidest tekkinud kasum, s.o. konto nr. 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused" kreeditisaldo kajastatakse aruande vormil nr. 2 "Kasumid ja kahjumid".

Allkonto nr. 41-6 "Tühi ja kauba all olev taara" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Saadud taara arvelevõtmine	41-6	60,77-4 jt.
2.	Kauba hinda lülitatud taara maksumuse arvelevõtmine	41-6	99-5
3.	Inventeerimisel avastatud taara ülejäägi arvelevõtmine	41-6	99-6
4.	Ostjatele koos kaubaga väljasaadetud taara maksumuse mahakandmine	45,64, 77-4	41-6
5.	Hankijatele ja taara varumisorganisatsioonidele üleantud taara maksumuse mahakandmine	45,60, 77-4 jt.	41-6
6.	Elanikkonnale kindlaksmääratud korras realiseeritud puittaara maksumuse mahakandmine:		
	a) taara ümberarvestamine kaupade allkontole	41-3	41-6
	b) realiseeritud taara maksumuse mahakandmine	48	41-3
7.	Võõrastele (peale müüki elanikkonnale) realiseeritud taara maksumuse mahakandmine	49	41-6
8.	Taara allahindluse summade arvestamine taara vastuvõtmisel või hankijatele ja taarat koguvatele organisatsioonidele üleandmisel	99-5	60,41-6

1	2	3	4
9.	Purustatud ja kasutamiskõlbmatu taara maksumuse kandmine süüdiolevate isikute arvele	76-4	41-6
10.	Taara puudujäägi kandmine materiaalselt vastutava isiku arvele	72-1,72-2	41-6
11.	Kasutamiskõlbmatuks muutunud taara mahakandmine ettevõtte arvele:		
	a) aktide summamisel kinnitamiseks kõrgemalseisvale organisatsioonile	82	41-6
	b) kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamisel kao kandmiseks ettevõtte arvele	99-5	82
12.	Tagastatud taara kohta aktseptist (maksmisest) keeldumise saamine:		
	a) taara maksumus (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	45-1	41-6
	b) taara vormistamine ostjate juures vastutaval hoiul olevaks	45-1	41-6
	c) ostjate juures vastutaval hoiul oleva taara tagasisaamisel	41-6	45-1

Konto nr. 42 "Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks".

Jae- või müügihindades arvestatavate kaupade kaubanduslike hinnatäiendite (maha- ja juurdehindluste), samuti käibemaksu arvestamiseks ettevõtetes ja organisatsioonides, mis osutuvad käibemaksu maksjateks, kasutatakse reguleerivat kontot nr. 42 "Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks".

Samal kontol arvestatakse samuti hankijate hulgiturustuse mahahindlus ja täiendavad mahahindlused taara kaaluva-

hede, transpordikulude hüvitamiseks jm.

Konto nr. 42 "Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks" reguleerib konto nr. 41 "Kaubad".

Konto nr. 42 "Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks" jaguneb kolmeks järgmiseks allkontoks:

konto nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend (maha- ja juurdehindlus),
konto nr. 42-2 "Käibemaks",
konto nr. 42-3 "Hankijate mahahindlus transpordikulude katteks.

Allkontot nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend (maha- ja juurdehindlus)" kasutatakse eeskätt kaubandusliku maha- ja juurdehindlust, hankijatelt võimalikeks kauba kadudeks ja taara kaaluvaheks antavate täiendavate mahahindluste arvestamiseks.

Kaubanduslike maha- ja juurdehindluste määrad sõltuvad kauba grupist ja kaupade realiseerimise kohast ning on fikseeritud hinnakirjades.

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurdehindlus lisatakse II ja III kategooria ettevõtetes tooraine maksumusele, I kategooria ja kõrgema järgu ettevõtetes aga roa maksumusele. Juurdehindluse määrad sõltuvad siin ettevõtte kategooriast, tooraine liigist ja roa grupist.

Hulgikaubandusorganisatsioonid ja -ettevõtted saavad oma kulude katmiseks hulgiturustuse mahahindluse, mis on samuti sõltuv kaubagrupist. Mõningate kaupade puhul (galanterii, majapidamis- ja kultuurikaubad) hulgiturustuses mahahindlust ettenähtud ei ole. Nende kaupade puhul hulgiorganisatsioonid peavad kinni oma kasuks ühe osa kaubanduslikust hinnatäiendist.

Samal allkontol arvestavad jaeettevõtted ka taara hinnakirja hindade ja keskmiste arvestushindade vahe.

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes arvestatakse allkontol nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend (maha- ja juurdehindlus)" peale kaubandusliku juurdehindluse tooraine ja roogade maksumusele veel tooraine ja kaupade jaehindade ja kaa-

lutud keskmiste hindade vahe, samuti erineva konditsiooniga tooraine maha- ja juurdehindluste summad.

Kaupade saamisel kontot nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend" krediteeritakse, kaupade realiseerimisel ja väljamisel, samuti kaupade mahakandmisel muudel põhjustel (loomulik kadu, puudujääk, kauba tagastamine jne.) seda kontot debiteeritakse. Kaubanduslike hinnatäiendite summad peavad olema kajastatud vastavate kauba ja tooraine sissetuleku- ja väljaminekudokumentides.

Analüütilises arvestuses allkontole nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend" peab olema kajastatud eraldi kaartidel kaubanduslike ja hulgiturustuse mahahindluste summa, ühiskondliku toitlustamise juurdehindlused, taara hinnakirja ja keskmiste arvestushindade vahed jne.

Jaeettevõtetes on kauba realiseerimine dokumenteerimata, seepärast on raske täpselt iga päev kindlaks määrata kaubandusliku hinnatäiendi tegelikku summat kauba jäägile, realiseeritud hinnatäiendi summat ja realiseeritud kauba ostuhinda. Viimaste väljaarvutamist teostatakse praktiliselt üks kord iga kuu lõpul keskmise kaubandusliku hinnatäiendi protsendi alusel.

$$\text{Kaubandusliku hinnatäiendi keskmine \%} = \frac{(\text{konto 42-1 algsaldo} + \text{42-1 kreeditikäive} - \text{42-1 deebetikäive}) 100}{\text{konto 48-1 kreeditikäive} + \text{konto 41-3 lõppsaldo}}$$

Keskmise kaubandusliku hinnatäiendi protsendi abil leitakse realiseerimata kaubandusliku hinnatäiendi summa.

$$\text{Realiseerimata kaubandusliku hinnatäiendi summa} = \frac{\text{keskmine hinnatäiendi \%} \times \text{konto nr. 41-3 lõppsaldo}}{100}$$

Edasi leitakse realiseeritud kaubandusliku hinnatäiendi summa.

Realiseeritud kaubandusliku hinnatäiendi summa =

= Esialgne kaubandusliku hinnatäiendi summa — Realiseerimata kaubandusliku hinnatäiendi summa

Eeltoodud valemite põhjal on praktilises elus kasutusele võetud kindla vormiga tabel realiseeritud hinnatäiendi väljaarvestamiseks. Tabeli vorm on toodud lk. 71.

Realiseeritud hinnatäiendi summa kantakse allkontolt nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend" maha viimast krediteerides ja kontot nr. 48 "Jaerealiseerimine" debiteerides punase storno meetodil.

Realiseerimata kaupadele kuuluv kaubandusliku hinnatäiendi summa kuulub täpsustamisele vastavate inventuuridega.

Allkontot nr. 42-2 "Käibemaks" kasutatakse hulgiettevõtetes olevate kaupade, samuti laaditud ja ostjate juures vastutaval hoiul olevate kaupade käibemaksu arvestamiseks. Viimane on samuti reguleeriv konto, reguleerides kontot nr. 41 "Kaubad".

Käibemaks kuulub ülekandmisele riigieelarve tuludesse kaupade realiseerimise momendil. Riigieelarvesse ülekandmisele kuuluv käibemaks arvestatakse kirjendiga debiteerides kontot nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine" ja krediteerides kontot nr. 73-1 "Arveldused eelarvega käibemaksu alal".

Realiseeritud kaupadele kuuluv käibemaksu summa kantakse maha punase storno meetodil kirjendiga:

Deebet konto nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine".

Kreedit konto nr. 42-2 "Käibemaks".

Allkontot nr. 42-3 "Hankijate poolt antud mahahindlus transpordikulude katteks" kasutatakse hankijatelt edaspidiste (kaupade transporteerimine baasidest ja ladudest jaettevõtetele ja -organisatsioonidele) transpordikulude katteks saadud täiendavate mahahindluste arvestamiseks. Nende mahahindluste määr on fikseeritud hinnakirjades või hankijate ja ostjate vahelistes lepingutes.

Iga aruandeperioodi (kuu, kvartal, aasta) lõpul allkontol nr. 42-3 "Hankijate poolt antud mahahindlus transpordikulude katteks" olev summa kuulub keskmise protsendi alusel jaotamisele väljasaadetud ja laos olevate kaubajääkide vahel. Väljasaadetud kaupadele kuuluv hankijate poolt antud mahahindlus transpordikulude katteks kajastatakse bilansi lisas

Realiseeritud hinnatäiendi arvestus

196... a. ..... kuus.

Kaubanduslik hinnatäiend ..... kuus				Realiseeritud kaupu	Kaupade jääk kuu lõpul	Kokku (lahter 5 + lahter 6)	Keskmine kaub. hinnatäiendi protsent ($\frac{1.4 \times 100}{1.7}$)	Realiseerimata kaub. hinnatäiend ($\frac{1.8 \times 1.6}{100}$)	Realiseeritud kaub. hinnatäiend (lahter 4 - lahter 9)	Realiseeritud kauba ostumaksumus (lahter 5 - lahter 10)
Kreeditsaldo kuu algul	Käive		Esialgne kreeditsaldo kuu lõpul							
	Deebet	Kreedit								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

vorm nr. 2 "Kasumid ja kahjumid" kui planeeritud tulud. Realiseerimata kaupadele (laos olevatele kaubajääkidele) kuuluv mahahindlus transpordikulude katteks kuulub kajastamisele bilansi passiva poolel eraldi reguleeriva kirjena.

Baaside ja ladude tegelikud hankijate täiendava mahahindluse arvel tehtud kulud seoses kaupade transporteerimisega jaekaubandusorganisatsioonidele arvestatakse allkontol nr. 44-7 "Hankijate poolt kaetavad transpordikulud" ning kajastatakse aruandevormis nr. 2 "Kasumid ja kahjumid" eraldi real.

Aasta lõpul aastaaruande koostamisel allkontol nr. 42-3 "Hankijate poolt antud mahahindlus transpordikulude katteks" ja allkontol nr. 44-7 "Hankijate poolt kaetavad transpordikulud" arvestatud summad kantakse üle kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid".

Konto nr. 42 "Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaubandusettevõtetesse ja -organisatsioonidesse vastuvõetud kaupade hinnatäiendi, s.o. kaupade ostu- ja arvestushinna (müügihinna) vahe arvestamine	41	42-1
2.	Kaupade inventeerimisel avastatud kauba ülejäägi juurde kuuluva hinnatäiendi arvelevõtmine	41	42-1
3.	Oma kaubandusvalitsuse (kaubastu) jaotuslaolt saadud kaupade juurde kuuluva hinnatäiendi arvelevõtmine, kui hinna-		

1	2	3	4
	täiend arvestatakse jaotuslaos välja ja aviseeritakse jaettevõtetele üks kord kuus, s.o. kuu lõpul	77-4	42-1
4.	Realiseeritud ja väljatud kaupadele kuuluva kaubandusliku hinnatäiendi mahakandmine hulgirealiseerimise ja -väljamise puhul:		
	a) kui mahakandmine toimub eraldi iga arve-faktuuri alusel	42-1	41
	b) kui mahakandmine toimub üks kord kuus keskmise hinnatäiendi protsendi alusel (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	46	42-1
5.	Realiseeritud hinnatäiendi mahakandmine jaettevõtetes iga kuu lõpul. Kirjend koostatakse punase storno meetodil	48	42-1
6.	Kaupade loomuliku kao, ümberhindluse jne. summa juurde kuuluva hinnatäiendi mahakandmine	42-1	41
7.	Materiaalselt vastutavate isikute arvele kantud kauba puudujäägi või riknemiste summa juurde kuuluva hinnatäiendi summa ülekandmine	42-1	72-3
8.	Tooraine ja kaupade väljamisel ühiskondliku toitlustamise ettevõtte laost kööki, köögist lattu, köögist ja laost puhvetisse ja vastupidi, kui erinevates tooraine ja kaupade säilitamise ja kasutamise kohtades rakendatakse erinevaid juurdehindlusi:		

1	2	3	4
	a) tooraine väljamine laost kööki, kus kasutatakse kõrgemat juurdehindlust	20	42-1
	b) tooraine väljamine laost kööki, kus kasutatakse madalamat juurdehindlust	42-1	41
	c) tooraine ja kauba väljamine laost puhvetisse, kus kasutatakse kõrgemat juurdehindlust	41	42-1
	d) tooraine ja kauba väljamine laost puhvetisse, kus kasutatakse madalamat juurdehindlust	42-1	41
	Allkonto nr. 42-2 "Käibemaks".		
9.	Kaupade sissetulekul arvestatav käibemaks	41	42-2
10.	Riigieelarvesse makstava käibemaksu arvestus	46	73-1
11.	Realiseeritud kaupadele osaneva käibemaksu mahakandmine - kirjend koostatakse punase storno meetodil	46	42-2
	Allkonto nr. 42-3 "Hankijate poolt antud mahahindlus transpordikulude katteks.		
12.	Hankijatelt transpordikulude katteks mahahindluse saamine	41	42-3
13.	Hulgibaaside ja ladude tegelikud, hankijate täiendava mahahindluse arvel tehtud, kulud seoses kaupade transporteerimisega jaeorganisatsioonidele	44-7	51, 55, 71
14.	Aasta lõpul hankijatelt saadud mahahindlus transpordikulude katteks ja tegelike transpordikulude mahakandmine kasumite ja kahjumite kontosse:		

1	2	3	4
	a) hankijatelt saadud mahahindlus transpordikulude katteks	42-3	99-6
	b) tegelikud transpordikulud	99-6	44-7

Konto nr. 44 "Käibekulud".

Käibekulude arvestuse ülesanded.

Kaupade ostu, veo, säilitamise ja müügiga, samuti kaubandusettevõtete juhtimisega seotud kulusid nimetatakse käibekuludeks.

Käibekulud iseloomustavad kaubandusettevõtete töö ja materiaalsete kulude mahtu käibeprotsessis. Nõukogude kaubandusettevõtete ülesanne on organiseerida kaubakäive selliselt, et kulud oleksid minimaalsed, kuid samal ajal ei tohi kannatada tarbijate teenindamise kvaliteet.

Käibekulude tase on kaubandusettevõtete ja -organisatsioonide üheks tähtsamaks töö kvaliteedi näitajaks. Käibekulude taseme alandamist tuleb taotleda kaubandustöötajate tööviljakuse suurendamise, kaubaliikluse parema organiseerimise, kadude vähendamise jne. baasil. Ei tohi taotleda käibekulude taseme alandamist nende kulude osas, mille tagajärjel võiks tarbijate teenindamiskultuur kannatada.

Raamatupidamisarvestus peab kindlustama range kontrolli nii käibekulude kui ka käibekulude eelarvest kinnipidamise üle kõigi käibekulude liikide kohta.

Käibe- ja administratiivkulude kõigi liikide arvestamiseks kasutatakse kontot nr. 44 "Käibekulud", millel on järgmised allkontod:

konto nr. 44-1 "Käibekulud hulgiettevõtetes",
konto nr. 44-2 "Jaekaubandusettevõtete käibekulud",
konto nr. 44-3 "Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulud",
konto nr. 44-4 "Juurviljahoidlate käibekulud",

konto nr. 44-5 "Kokkuostupunktide käibekulud",
konto nr. 44-6 "Administratiivkulud",
konto nr. 44-7 "Hankijate poolt kaetavad transpordikulud".

Käibekulude planeerimine ja arvestus peab toimuma iseseisval bilansil olevate ettevõtete järgi.

Konto nr. 44 "Käibekulud" deebetis kajastatakse aruandeaasta jooksul kõik käibekulud, kreeditis aga mõningad käibekulusid vähendavad summad, nagu kaupade järelmaksuga müügi puhul laekunud protsendid krediidi kulude katteks jne.

Käibekulude mahust on ka sõltuv majandusliku tegevuse tulemuste, s.o. kasumi, kahjumi suurus. Majandusliku tegevuse tulemuste õigeks väljatoomiseks on vaja, et kõik kulud kajastatakse käibekuludes õigeaegselt. Antud perioodi käibekuludesse tohib kirjendada ainult neid kulusid, mis sinna kuuluvad.

Kulude kirjendamine käibekulude konto deebetisse toimub harilikult kulude arvestamise momendil, sõltumata nende tasumise momendist. Nii kantakse igas kuus kuludesse töötasu, sotsiaalkindlustuseraldised, ruumide üür jne. Kulud kantakse mõnikord käibekuludesse kulude tasumise momendil ilma nende eelneva arvestamiseta.

Kui teadaolevad kulud aruandeperioodi kohta tehakse tulevikus (jooksev remont jt.), siis tuleb aruandeperioodi arvestada nende eelseisvate kulude vastav reserv kirjendiga:

Deebet konto nr. 44 "Käibekulud",
Kreedit konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv".

Hiljem tegelik kulude summa kantakse selle moodustatud reservi arvel maha.

Tulevaste perioodide arvel tehtud kulud aga arvestatakse kontol nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud". Vastava perioodi saabumisel aga kantakse need kulud maha kirjendiga:

Deebet konto nr. 44 "Käibekulud",
Kreedit konto nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud".

Kontode nr. 88 ja nr. 31 kasutamine võimaldab õieti

jaotada käibekulusid aruandeaasta üksikute kuude ja kvartalite vahel. Kuu ja kvartali aruannete koostamisel arvutatakse ettevõtte majandusliku tegevuse tulemus (kasum) realiseeritud hinnatäiendi ja muude tulude summast käibekulude ja muude kulude lahutamise teel ilma kirjendeid koostamata. Käibekulude summast, mis on aluseks kasumi väljaarvestamisel, peavad olema eelnevalt lahutatud käibekulud kaupade jäägile.

Aasta lõpul suletakse konto nr. 44 "Käibekulud" saldo üleviimise teel kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid".

Käibekulude arvestus kaupade jäägile.

Käibekulude katteallikaks on realiseeritud hinnatäiend. Transpordikulud aga tasutakse ja kantakse käibekuludesse kaupade saamisel. Järelikult transpordikulude sellel osal, mis kuulub kuu lõpul realiseerimata jäänud kaupadele, puudub realiseeritav hinnatäiend nende kulude katmiseks. Seepärast tuleb iga kuu lõpul arvutada välja transpordikulud kaupade jäägile. See transpordikulude summa lahutatakse aruandeperioodi käibekuludest (transpordikuludest) ilma kirjendit koostamata ning kajastatakse bilansi aktiva teises osas kui käibekulud kaupade jäägile. Sellega on täidetud ka kaupade arvestuse nõue bilansis, kuna kaupade tegelik omahind, millega tuleb kaupu bilansis kajastada, on väljaarvutatav järgmiselt: kaupade maksumus jaehinnas - kaubanduslik hinnatäiend + käibekulud kaupade jäägile = kaupade tegelik omahind.

Käibekulude arvutust kaupade jäägile teostatakse vastava vormikohase tabeli abil. (Vt. tabel lk. 78.)

Allkontod nr. 44-1 "Käibekulud hulgiettevõtetes" ja nr. 44-2 "Jaekaubandusettevõtete käibekulud".

Hulgi- ja jaekaubandusettevõtete käibekulud arvestatakse aktiva allkontodel nr. 44-1 "Käibekulud hulgiettevõtetes" ja 44-2 "Jaekaubandusettevõtete käibekulud".

Analüütilist käibekulude arvestust hulgi- ja jaekaubandusettevõtetes ja -organisatsioonides peetakse kinnitatud kulunomenklatuuri järgi.

Käibekulude arvestus kaupade jäägile
196... a. ..... kuus.

Kulukirje nr.	Kulukirje nimetus	Kulud kaupade jäägile kuu algul	Tehti kulusid kuu jooksul	Kokku kulud (1.3+1.4)	Realiseeriti kaupu kuu jooksul	Kaupade jääk kuu lõpul	Kokku kaupu (1.6+1.7)	Kulude keskmine protsent $(\frac{1-5 \times 100}{1.8})$	Kulud kaupade jäägile kuu lõpul $(\frac{1.7 \times 1.9}{100})$
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Hulgi- ja jaekaubandusettevõtete ja -organisatsioonide käibekulude nomenklatuur.

1. Raudtee-, veetranspordi- ja maanteetranspordikulud.
2. Põhi- ja täiendav töötasu.
3. Ruumide ja inventari üüri- ja korrashoiukulud.
4. Jooksva remondi kulud.
5. Kaupade viimistlemise, sorteerimise, pakkimise ja säilitamise kulud ning kulud jää varumiseks ja külmutusseadmete korrashoiuks.
6. Krediidi protsendid (saldo).
7. Kaupade kadu teel ja säilitamisel normide piires.
8. Kaupade kadu üle kindlaksmääratud normide, kahjud kaupade puudujääkidest, raiskamistest ja vargustest seoses hagi tagasilükkamisega kohtu poolt selle põhjendamatuse tõttu.
9. Taara kulud ja kaod, mahaarvatud tulud taaraoperatsioonidest.
10. Muud kulud.

Käibekulude analüütilise arvestus organiseerimisel on vaja täpselt teada üksikute kuluartiklite sisu ja seda, millised kulud kuuluvad kajastamisele ühes või teises kulukirjes.

Konto nr. 44-3 "Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulud".

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibe- ja tootmiskulud peale tooraine maksumuse arvestatakse allkontol nr. 44-3 "Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulud". Roogade, kulinaartoodete jm. omatoodangu valmistamiseks kulutatud tooraine maksumus arvestatakse kontol nr. 20 "Põhitootmine". Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja organisatsioonide juures asuvate baaside ja jaotusladude kulud arvestatakse samal kontol.

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulude analüü-

tilist arvestus peetakse allpool toodud kinnitatud kulunomenklatuuri järgi.

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulude nomenklatuur.

1. Raudtee-, veetranspordi ja auto-hobutranspordikulud.
2. Põhi- ja täiendav töötasu.
3. Kütus, aur ja elektrienergia (tootmisvajadusteks).
4. Ruumide ja inventari üüri ja korrashoiukulud.
5. Kulud jää ostuks ja külmutusseadmete korrashoiuks.
6. Jooksva remondi kulud.
7. Eririietuse, lauapesu ja väheväärtuslike esemete, köögi- ja lauanõude kulumine, samuti sanitaar-eririietuse ja lauapesu pesemise ja parandamise kulud.
8. Kaupade ja tooraine puudujääk teel ja säilitamisel, normide piires.
9. Kaupade ja tooraine kadu üle loomuliku kao normi, kahjud kaupade purunemisest, riknemisest ja puudujääkidest seoses hagi tagasilükkamisega kohtu poolt selle põhjendamatuse tõttu.
10. Taara kulud ja kaod, maha arvates tulud taaraoperatsioonidest.
11. Muud kulud.

Allkonto nr. 44-4 "Juurviljahoidlate käibekulud".

Juurviljakombinaatide, spetsialiseeritud ladude ja baaside ning juurviljahoidlate kartuli, juur- ja aedvilja jm. kohaleveo, säilitamise kui ka turustamisega seotud käibekulud arvestatakse allkontol nr. 44-4 "Juurviljahoidlate käibekulud".

Analüütilist käibekulude arvestust peetakse juurviljahoidlate, kultuuride või kultuuride gruppide järgi allpool toodud kulukirjete kaupa.

Kartuli, aed- ja puuvilja kohaleveo, säilitamise ja hulgirealiseerimisega (väljamisega) seotud käibekulude nomenklatuur.

1. Raudtee- ja veetranspordikulud.
2. Auto-, hobutranspordikulud.
3. Põhi- ja täiendav töötasu.
4. Hoonete, ruumide ja inventari üüri, korrashoiu ja jooksva remondi kulud.
5. Aed- ja juurvilja puudujääk teel ja säilitamisel loomuliku kao normide piires.
6. Aed- ja juurvilja kadu üle loomuliku kao normide, kahjud toodangu purunemisest, riknemisest ja puudujääkidest seoses hagi tagasilükkamisega kohtu poolt selle põhjendamatuse tõttu.
7. Taara kulud ja kaod, maha arvates tulud taaraoperatsioonidest.
8. Muud kulud.

Allkonto nr. 44-6 "Administratiivkulud".

Kaubandusvalitsuste, kaubastute ja trustide keskaparaadi ülalpidamise kulud arvestatakse allkontol nr. 44-6 "Administratiivkulud".

Need kulud kuuluvad katmisele jaeettevõtete poolt tehtavate igakuuste eraldiste arvel administratiivaparaadi ülalpidamiseks. Keskaparaadi raamatupidamises arvestatakse need saadud eraldised allkonto nr. 99-1 "Saadud eraldised administratiivkulude katteks" kreeditis.

Administratiivkulud kontol nr. 44-6 võrduvad saadud eraldiste summaga administratiivkulude katteks kontol nr. 99-1, väljaarvatud sel juhul, kui kaubastu koosseisu kuuluvad tööstus-, põllumajandus-, transpordi- ja muud ettevõtted.

Aasta lõpul suletakse allkonto nr. 44-6 "Administratiivkulud" saldo ülekandmise teel kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid".

Administratiivkulude analüütilist arvestust peetakse järgmise kulunomenklatuuri järgi:

1. Põhi- ja täiendav töötasu:
   a) rahandusorganites registreeritavale personalile,
   b) rahandusorganites mitteregistreeritavale personalile.
2. Komandeerimis- ja ümberpaigutuskulud.
3. Muud kulud.

Allkonto nr. 44-7 "Hankijate poolt kaetavad transpordikulud".

Hankijad, realiseerides hulgiorganisatsioonidele kaupu hinnaga franko siirtjaam (-sadam), hüvitavad hulgiorganisatsioonide transpordikulud kaupade edasisel transporteerimisel jaeorganisatsioonidele, tehes hinnakirjades ettenähtud täiendava mahahindluse kauba hinnast nende edasiste transpordikulude katmiseks.

Tegelikud, nende täiendavate mahahindluste arvel kaetavad transpordikulud arvestataksegi allkontol nr. 44-7 "Hankijate poolt kaetavad transpordikulud". Allkonto nr. 44-7 "Hankijate poolt kaetavad transpordikulud" suletakse aasta lõpul saldo ülekandmise teel kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid".

Konto nr. 44 "Käibekulud" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeeruvad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Transpordikulude arvestamine hankijatelt saadud kaubaarvete alusel	44	60

1	2	3	4
2.	Transpordikulude arvestamine mitteisemajandavates jaeettevõtetes, kui arveldused toimuvad sisemiste arvelduste korras	44	77-4
3.	Töötasu arvestamine	44	70
4.	Üüri ja teiste kommunaalteenuste arvestamine	44	76-5
5.	Väikevahendite kulumise arvestamine	44	13
6.	Põhivahendite amortisatsiooni arvestamine	44	86,77-4
7.	Tulevaste perioodide arvel arvestatud kulude mahakandmine	44	31
8.	Krediidi protsentide maksmine	44	91,51
9.	Kaadrite ettevalmistamise fondi arvestamine	44	77-4, 87-2
10.	Kauba puudujäägi mahakandmine loomuliku kao normide piires	44	41
11.	Sotsiaalkindlustuseraldiste arvestamine	44	69
12.	Muude käibekulude maksmine ja arvestamine	44	50,51 jt.
13.	Järelmaksuga müüdud kaupadelt saadavate protsentide arvelevõtmine	50	44
14.	Käibekulude summa ülekandmine aruandeaasta lõpul	99	44
15.	Taaraoperatsioonide tulemuste, s.o. deebetsaldo ülekandmine	44	99-5
16.	Komandeerimiskulude arvestamine	44	71
17.	Kütusekulude arvestamine	44	06

1	2	3	4
18.	Reklaamikulude arvestamine	44	51,76 jt.
19.	Puudujääkide ja raiskamiste mahakandmine seoses hagi tagasilükkamisega kohtu poolt selle põhjendamatuse tõttu	44	72-1, 72-2

Allkonto nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused".

Ostjatele ja tellijatele laaditud ja saadetud kaupade ning materiaalsete väärtuste, samuti neile tehtud tööde ja osutatud teenuste arvestamiseks kasutatakse arvelduste allkontot nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused". Sellel kontol arvestatakse peale kaupade maksumuse veel taara ja ostjate arvel tehtud transpordikulude maksumus.

Hulgioperatsioonid kajastavad sama konto deebetis ka kindlaarvelise transiidi korras (transiitarveldustest osavõtuga) kaubaarvete maksumuse, krediteerides kontot nr. 60 "Arveldused hankijate ja tööettevõtjatega".

Alates 1962. aastast loetakse kõigis hulgiorganisatsioonides kaupade realiseerimise momendiks raha laekumist ostjatelt.

Kaupade väljalaadimisel ja -saatmisel ostjatele laost, krediteeritakse kontot nr. 41 "Kaubad" ja debiteeritakse kontot nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad ja tehtud tööd ja osutatud teenused". Raha laekumisel ostjatelt debiteeritakse kontot nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto" ja krediteeritakse kontot nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine". Samaaegselt kantakse kaubad maha kontolt nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused" debiteerides kontot nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine".

Jaekaubandusettevõtetes ja -organisatsioonides, kus on lubatud kajastada kaupade realiseerimine peale kaupade välja-

saatmist kohe, kui arveldusdokumendid on esitatud riigipanka inkassoks, arvestatakse allkontol nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused" deebetis väljasaadetud kaupade maksumus hulgihindades (müügihindades) krediteerides kontot nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine". Kaupade mahakandmine toimub sel puhul kirjendiga:

Deebet konto nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine" -
- kauba ostuhind.

Deebet konto nr. 42-1 " Kaubanduslik hinnatäiend" -
- hinnatäiendi summa.

Kreedit konto nr. 41 "Kaubad" - kauba jaehind.

Allkontole nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused" tuleb pidada analüütilist arvestust selliselt, et oleks võimalik aruandekuu lõpul välja selgitada järgmised näitajad kajastamiseks bilansis eraldi ridadel:

1. Väljasaadetud kaubad inkassoks esitamata dokumentide järgi, mis ei ole laenu tagatiseks inkassoks esitamise tähtaja möödumise tõttu.

2. Väljasaadetud kaubad inkassoks esitamata dokumentide järgi, mis on laenu tagatiseks panka esitamise tähtaja jooksul.

3. Väljasaadetud kaubad ja tehtud tööd panka inkassoks esitatud arveldusdokumentide järgi, mille maksetähtajad on ees.

4. Väljasaadetud kaubad ja tehtud tööd panka inkassoks esitatud arveldusdokumentide järgi, mis on ostjate ja tellijate poolt tähtajaks tasumata.

5. Kaubad ostjate juures vastutaval hoiul aktseptist keeldumise tõttu.

Allkonto nr. 45-1 "Väljasaadetud kaubad, tehtud töö ja osutatud teenused" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade laadimine ostjatele, arveldusdokumendid on esitatud panka inkassoks, realiseerimise momendiks loetakse raha laekumist ostjatelt	45-1	41,64
2.	Jaettevõtetest kaupade laadimine ostjatele, arveldusdokumendid on esitatud panka inkassoks, realiseerimise momendiks loetakse seda, kui kaup on välja saadetud ja dokumendid on esitatud panka inkassoks:		
	a) kauba müügimaksumus	45-1	46
	b) taara maksumus	45-1	41-6
	c) ostjate arvel tasutud transpordikulud	45-1	64
	d) eraldiste summa ladude ja baaside kulude katteks kaupade väljamisel oma süsteemi ettevõtetele	45-1	99
9.	Summade laekumine inkassoks esitatud maksenõuete järgi:		
	a) ettevõtetes, kus realiseerimise momendiks loetakse raha laekumist ostjatelt,		
	realiseeritud kaupade maksumus	91,51	46,47,49
	taara ja transpordikulude maksumus	91,51	45-1
	realiseeritud kaupade mahakandmine	46,47, 49	45-1

1	2	3	4
	b) jaeettevõtetes, kus loetakse realiseerimise momendiks seda, kui kaup on välja saadetud ja dokumendid on esitatud panka inkassoks	91,51	45-1
4.	Hagi esitamine arbitraaži ostja põhjendamatu aktseptist keeldumise tõttu	62	45-1
5.	Ostjatelt aktseptist keeldumise teate saamine sel puhul, kui ostja võttis kaubad vastutavale hoiule (arvestus jaeettevõtetes, kus realiseerimise momendiks loetakse seda, kui kaup on välja saadetud ja dokumendid on esitatud panka inkassoks):		
	a) kauba müügimaksumus (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	45-1	46,47,49
	b) kauba ostumaksumus (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	46,47, 49	41
	c) kauba vormistamine ostja juures vastutaval hoiul olevaks	45-1	41
6.	Ostja juures vastutaval hoiul olnud kaupade tagasisaamine baasi lattu:		
	a) kauba ostumaksumus	41	45-1
	b) kaubanduslik hinnatäiend	41	42-1
	c) taara maksumus	41-6	45-1
	d) transpordikulude summa	44	45-1
7.	Maksenõuete esitamisel panka inkassoks kindlaarvelise transiidiga realiseeritud kaupade puhul, kui kauba realiseerimise momendiks loetakse raha laekumist ostjatelt	45-1	60,42

1	2	3	4
8.	Ostjatelt saamata jäänud ja lootusetuks muutunud nõudmiste mahakandmine kõrgemalseisva organisatsiooni loal	99-6	45-1

Allkonto nr. 45-2 "Arveldused järelmaksuga müüdud kaupade puhul".

Tarbijate vajaduste parema rahuldamise eesmärgil müüvad riikliku kaubanduse jaeorganisatsioonid pikemaajalise kasutamisajaga kaupu elanikkonnale järelmaksuga. Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele nr. 357 28.juulist 1962. a. müüakse elanikkonnale järelmaksuga mööblit, raadioid, valmisriideid, kangaid, majapidamistarbeid, kelli jne.

Kauba ostumomendil on ostja kohustatud tasuma vähemalt 20 - 25 % kauba hinnast ning 1 - 2 % nn. krediidiprotsenti kauba ostul saadud krediidi summast kaubandusorganisatsiooni krediidikulude katmiseks.

Kauba ostmiseks järelmaksuga peab ostja esitama eeskirjade kohaselt vormistatud õiendi. Õiendi annab välja ettevõtte administratsioon kooskõlastatult ostja töökoha ametiühingu komiteega.

Ettevõtted ja organisatsioonid, kes annavad välja õiendid kaupade ostuks järelmaksuga, samuti kaubandusorganisatsioonid peavad jälgima, et krediidi summa ei oleks suurem kui 3 kuu töötasu. Õiendit võib välja anda isikutele, kes on töötanud alalisel tööl vähemalt 6 kuud ja on sisse registreeritud antud linnas.

Kauba ostul saadud krediidi tasumine toimub 6 - 12 kuu jooksul võrdsetes osades igas kuus.

Arveldused ostjatega, kelledele müüdi kaupu järelmaksuga, peetakse allkontol nr. 45-2 "Arveldused järelmaksuga müüdud kaupade puhul".

Kauba realiseerimise momendiks jaekaubandusorganisatsioonis loetakse kauba üleandmise momenti, seepärast peegeldatak-

se kauba realiseerimisel järelmaksuga kontol nr. 48-1 "Kaupade jae- ja väikehulgimüük jaekaubandusettevõtetest" kogu kauba jaemaksumus kauba üleandmisel ostjale.

Ostja poolt järelmaksuga kaupade ostmisel kaubandusorganisatsiooni krediidikulude katteks tasutud 1 - 2 % krediidisummast ei peegeldata realiseerimise kontos nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine", vaid see summa kantakse kohe krediidikulude vähendamiseks kontosse nr. 44 "Käibekulud".

Analüütilise arvestuse andmete alusel tehakse kuu lõpul kindlaks krediidi summa, olenedes laekumise õigeaegsusest:

1) arveldused järelmaksuga müüdud kaupade puhul, kus maksetähtajad ei ole veel saabunud;

2) ostjate poolt tähtajaks tasumata arveldused järelmaksuga müüdud kaupade puhul.

Allkonto nr. 45-2 "Arveldused järelmaksuga müüdud kaupade puhul" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade müük järelmaksuga (krediiti):		
	a) esialgse makse summa, 20-25 % kauba jaehinnast, arvelevõtmine	50	48
	b) võla summa, s.o. ostjate kohustuste arvestamine (müüdud kauba jaemaksumus miinus esialgse makse summa)	45-2	48
	c) krediidi protsentide (1-2 % võlasummast) arvelevõtmine	50	44-2

1	2	3	4
2.	Järelmaksuga realiseeritud kauba maksumuse mahakandmine:		
	a) kauba jaemaksumus	48	41
	b) realiseeritud hinnatäiendi summa (kirjend koostatakse kuu lõpul punase storno meetodil)	48	42-1
3.	Osaliste maksete laekumisel ostjatelt	91,51	45-2

Konto nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine".

Kaupade hulgirealiseerimise arvestuseks hulgibaaside ja -ladude, külmutushoonete, juurviljahoidlate, kokkuostupunktide jne. raamatupidamises kasutatakse operatsioonitulemuste kontot nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine".

Sellel kontol on rida allkontosid ja nimelt:

1) hulgibaasidest ja ladudest;
2) jaotusladudest;
3) juurviljahoidlatest;
4) transiidiga arveldustest osavõtul;
5) tööstusettevõtete ladudest;
6) põllumajandusettevõtetest;
7) ühiskondliku toitlustamise ettevõtetest (lõunaroad ja muu toodang);
8) varumispunktidest põllumajandusliku toodangu.

Ülaltoodud hulgirealiseerimise allkontode kreeditis kajastatakse realiseeritud kaubad ja valmistoodang müügihindades, deebetis aga ostuhindades. Vahe näitab realiseeritud hinnatäiendi summat, mis on mõeldud hulgiettevõtete käibekulude katmiseks.

Konto nr. 46 "Kaupade hulgirealiseerimine"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade hulgirealiseerimine baasides ja ladudes laokäibe puhul	91,51	46
2.	Realiseeritud kaupade maksumuse kirjendamine:		
	a) kaupade müügimaksumus	46	45
	b) realiseeritud kaupadele kuuluv käibemaks ja kaubanduslik mahahindlus (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	46	42
3.	Kaupade vormistamine vastutavale hoiule ostjate aktseptist keeldumise tõttu	45-1	45-1
4.	Ostjate juures vastutaval hoiul olevate kaupade realiseerimine teistele ostjatele	45-1	45-1
5.	Riigieelarvesse ülekandmisele kuuluva käibemaksu arvestamine	46	73
6.	Kaupade realiseerimise arvestus kindlaarvelise transiidiga (arveldustest osavõtul):		
	a) kaupade müügimaksumus	91	46
	b) kaupade jaemaksumus	46	45-1
	c) kaubanduslike ja hulgi-turustuse mahahindluste ja käibemaksu summad (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	46	42

Konto nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine".

Süsteemisisest kaupade väljamise arvestust peetakse kontol nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine".

Kaupade väljamise all mõistetakse kaupade organisatsioonisisest üleandmist antud organisatsiooni ühelt ettevõttelt teisele sama organisatsiooni ettevõttele. Kaupade väljamine on seega organisatsioonisisene käive. Kaupade väljamise arvestust peetakse kontol nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine" ainult sel puhul, kui taoline käive on planeeritud. Näiteks kauplustevahelist kaupade üleandmist kontol nr. 47 ei kajastata. Kaupade väljamise plaan kinnitatakse hulgirealiseerimise plaanist eraldi.

Süsteemisiseste kaupade väljamise operatsioonide arvestus on analoogiline kaupade hulgirealiseerimise arvestusega. Erinevus on ainult neis ettevõtetes, kus ostjad on kohustatud katma baasist või laost kaupade väljamisega seotud kulud. Nii baasides ja ladudes arvestatakse ostjatelt saadavad eraldised kaupade väljamise kulude katteks allkontol nr. 99-3 "Saadud eraldised kaupade, materjalide ja teenuste väljastamise kulude katteks" kreeditis. Sel puhul kontol nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine" kajastatakse nii deebetis kui kreeditis väljatud kaupade maksumus ühesuguses hinnas, s.o. ostuhinnas. Antud juhul ei kajasta konto nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine" väljamise tulemust, s.o. saldot.

Kaupade väljamisel juurviljahoidlatest kajastatakse konto nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine" kreeditis väljatud juur-aedviljade müügimaksumus, deebetis aga ostumaksumus. Konto saldo kajastab oma organisatsiooni ettevõtetele kartuli, aed-juurviljade väljastamisest saadud tulu.

Valmistoodangu väljamisel tööstus- ja põllumajandusettevõtetest konto nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljamine" deebetis kajastatakse oma organisatsiooni ettevõtetele väljatud valmistoodangu maksumus plaanilises omahinnas kuni tegeliku omahinna kalkuleerimiseni, seejärel tehakse vasta-

vad korrektuurid. Kreeditis aga kajastatakse väljastatud toodangu maksumus müügihinnas. Sel juhul kajastab konto nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljastamine" saldo valmistoodangu väljastamisest saadud tulu.

Analüütilises arvestuses tuleb kaupade ja valmistoodangu väljastamise arvestust pidada järgmiselt:

1) kaupade väljastamine hulgiladudest;
2) kaupade väljastamine jaotusladudest;
3) kaupade väljastamine juurviljahoidlatest;
4) kaupade väljastamine transiidiga arveldustest osavõtul;
5) valmistoodangu väljastamine tööstusettevõtete ladudest;
6) valmistoodangu väljastamine põllumajandusettevõtetest;
7) lõunaroogade ja muu toodangu väljastamine ühiskondliku toitlustamise ettevõtetest;
8) kaupade väljastamine varumispunktidest.

Konto nr. 47 "Süsteemisisene kaupade väljastamine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade ja valmistoodangu süsteemisisene väljastamine hulgi- ja jaotusladudest, juurviljahoidlatest, varumispunktidest, tööstus- ja põllumajandusettevõtetest ning ühiskondliku toitlustamise ettevõtetest	45,77-4, 91 jt.	47

1	2	3	4
2.	Väljastatud kaupade ja valmistoodangu maksumuse mahakandmine:		
	a) kauba müügimaksumus (jaemaksumus)	47	41
	b) väljastatud kaupadele kuuluv kaubandusliku hinnatäiendi summa (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	47	42-1
3.	Kaupade väljastamise kulude katteks saadavate eraldiste arvestus	45, 77-4, 91	99-3

Konto nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine".

Jaekäibe all mõistetakse eeskätt kaupade müüki elanikkonnale. Peale selle kuulub jaekäibe koostisse kaupade müük organisatsioonidele, asutustele ja ettevõtetele nende kontingentide teenindamiseks ja nende jooksvateks majanduslikeks vajadusteks.

Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimise arvestuseks kasutatakse kontot nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine".

Sellel kontol on rida allkontosid, mis on järgmised:

1) jaekaubandusettevõtetest;
2) omatoodang ühiskondliku toitlustamise ettevõtetest (lõuna ja muu toodang);
3) ostukaubad ühiskondliku toitlustamise ettevõtetest;
4) valmistoodang ateljeede materjalist ja sissetulek tellija materjalist õmblemisel;
5) valmistoodang põllumajanduslikest ja muudest ettevõtetest;
6) juurviljahoidlatest ja teistest väikehulgimüügiettevõtetest.

Jae- ja väikehulgikäibe koostise kindlaksmääramisel tuleb juhinduda NSVL Statistika Keskvalitsuse 29. juuni 1961.a. juhendi nõuetest.

NSVL Statistika Keskvalitsuse juhendi kohaselt arvestavad jaettevõtted (kauplused, kaubastud jt.) jaekäibe summa järgmiselt: kaubandusliku laekumise summast (kaasaarvatud klaasnõude maksumus) lahutatakse aruandeperioodil hankijatelt koos kaubaga saadud klaasnõude maksumus ning liidetakse aruandeperioodil hankijatele tagastatud tühjade klaasnõude maksumus.

Vabariigi ja Tallinna linna jaekäibe summa kindlaksmääramisel aga ei võeta arvesse elanikkonna poolt tagastatud klaasnõude maksumust. Vabariigi ja Tallinna linna jaekäive arvestatakse sel teel, et lahutatakse kaubandusliku laekumise summast aruandeperioodil hankijatelt koos kaubaga saadud klaasnõude maksumus ning liidetakse ainult elanikkonna poolt aruandeperioodil tagastamata jäänud klaasnõude maksumus (hankijatelt koos kaubaga saadud klaasnõud miinus hankijatele tagastatud klaasnõud), ensmtagastatud klaasnõude maksumus kuulub aga lahutamisele.

Konto nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine kreeditis näidatakse realiseeritud kaubad jaehinnas (müügihinnas), deebetis aga ostuhinnas. Kreeditsaldo kajastab realiseerimisest saadud tulu ehk realiseeritud hinnatäiendi summat.

Arvestuse lihtsustamise eesmärgil arvestatakse konto nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine" deebetis kuu jooksul realiseeritud kaubad samuti müügihindades. Kuu lõpul, kui realiseeritud hinnatäiendi summa on välja arvutatud keskmise hinnatäiendi protsendi abil, koostatakse kirjend punase storno meetodil:

Deebet konto nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine".

Kreedit konto nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend".

Pärast seda kirjendit kajastab konto nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine" deebet realiseeritud kaupade ostuhinda.

Konto nr. 48 "Kaupade jae- ja väikehulgirealiseerimine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade müük elanikkonnale	50,45-2	48
2.	Jaevõrgust ja väikehulgibaasidest turufondi kaupade müük asutustele, organisatsioonidele ja ettevõtetele nende kontingentide teenindamiseks ja nende jooksvateks majanduslikeks vajadusteks	45,50,51 jt.	48
3.	Kaupade müük järelmaksuga;		
	a) esialgne makse (20-25 % kauba jaemaksumusest)	50	48
	b) võla, s.o. ostjate kohustuste summa arvestamine	45-2	48
	c) krediidi protsentide (1-2 % võlast) arvestamine	50	44-2
4.	Realiseeritud kaupade mahakandmine:		
	a) kauba jaemaksumus	48	41
	b) realiseeritud hinnatäiendi summa mahakandmine keskmise hinnatäiendi protsendi abil kuu lõpul (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	[48]	[42-1]
5.	Hankijatelt koos kaubaga saadud klaasnõude maksumus miinus teis-		

1	2	3	4
	tele organisatsioonidele ja asutustele koos kaubaga üleantud klaasnõude maksumuse arvestamine (kirjend koostatakse punase storno meetodil)	48-1	48-1
6.	Hankijatele tagastatud ja kaubastu lattu üle antud tühjade klaasnõude arvestamine	48-1	48-1

Konto nr. 49 "Taara, materjalide, täidetud tööde ja osutatud teenuste realiseerimine ja süsteemisisene väljastamine".

Mittekaubandusliku käibe, samuti süsteemisisese materjalide, täidetud tööde ja osutatud teenuste väljastamise arvestamiseks kasutatakse kontot nr. 49 "Taara, materjalide, täidetud tööde ja osutatud teenuste realiseerimine ja süsteemisisene väljastamine".

Sellel kontol arvestatakse:

a) kaubandusettevõtetesse koos kaubaga saabunud taara ja taaramaterjalide süsteemisisene väljastamine ja realiseerimine võõrastele sel juhul, kui see taara ja taaramaterjalid ei kuulu kohustuslikule tagastamisele hankijatele või taarat koguvatele baasidele. Taara realiseerimise tulemused kantakse kontolt nr. 49 igakuuselt üle allkontole 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused";

b) materjalide ja jäätmete realiseerimine.

Hankijatele üleantud taarat antud kontol ei kajastata.

Materjalide ja jäätmete süsteemisisese väljastamise operatsioonid kajastatakse antud kontol ainult sel juhul, kui need operatsioonid on plaanitud ning on vajalik organiseerida arvestus plaanide täitmise kontrollimiseks.

Antud konto kreeditis kajastatakse ostjatele müüdud taara, materjalide ja jäätmete eest saadud summad, deebetis aga

realiseeritud väärtuste, tehtud tööde ja osutatud teenuste omahind.

Konto nr. 49 "Taara, materjalide, täidetud tööde ja osutatud teenuste realiseerimine ja süsteemisisene väljastamine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Taara, taara- ja pakkematerjalide jäätmete, materjalide ülejääkide, samuti täidetud tööde ja osutatud teenuste realiseerimine ja süsteemisisene väljastamine	51,03,64	49
2.	Eraldiste saamine väärtuste väljastamise kulude katteks	45,51, 77-4	99-3
3.	Realiseeritud ja väljatud väärtuste, täidetud tööde ja osutatud teenuste omahinna mahakandmine	49	05,12, 40 jt.
4.	Taara realiseerimise jaeoperatsioonide saldo ülekandmine igakuuselt:		
	a) deebetsaldo	99-5	49
	b) kreeditsaldo	49	99-5

Konto nr. 50 "Kassa".

Rahaliste vahendite jäägi ja liikumise arvestust ettevõtete ja organisatsioonide kassades peetakse kontol nr. 50 "Kassa".

Arvestades seda, et jaekaubanduse ja ühiskondliku toit-

lustamise ettevõtete kaubanduslik laekumine on peamiseks allikaks sularaha laekumisel riigipanga kassasse, moodustades üle 90 % kõigist riigipanga sularaha laekumistest, on vaja organiseerida eeskirjadekohane arvestus selleks, et kontrollida pidevalt kaubandusliku laekumise arvelevõtmist, sularaha kulutamise normidest kinnipidamist, rahaliste vahendite eeskirjadekohast ja õigeaegset üleandmist riigipanga kassasse, sularaha jäägi limiidist kinnipidamist kassas jne.

Kassaoperatsioonide teostamine ja vormistamine peab toimuma ranges kooskõlas ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kassaoperatsioonide määrusega (NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 153 15. jaanuarist 1949. a.) ja hilisemate muudatuste ja täiendustega.

Kaubandusettevõtete sularaha laekumise peamiseks allikaks on seega kaubanduslik laekumine. Riigipanga asutuste poolt määratakse kaubandusettevõtetele kindlaks sularaha kulutamise normid ning sularaha maksimaalne jäägi limiit kassas. Kõik kaubandusettevõtted ja -organisatsioonid on kohustatud neist normidest rangelt kinni pidama. Kogu ülejäänud kaubandusliku laekumise on kaubandusettevõtted kohustatud kas iga päev või riigipangaga kokkulepitud tähtaegadel andma üle riigipanga kassasse ettenähtud korra kohaselt.

Neis jaoettevõtetes, kus on organiseeritud iseseisvad kassad, vormistatakse kassa sissetulekuoperatsioonid kassa sissetulekuorderitega, kassa väljaminekuoperatsioonid aga kassa väljaminekuorderitega. Orderid tuleb kirjutada tindiga, loetava käekirjaga, neis pole lubatud teha mahakraapimisi ega mingisuguseid parandusi.

Kassa sissetulekuorderil näidatakse ära selle koostamise alus ja loetletakse juurdelisatud algdokumendid. Raha vastuvõtmisel isikutelt ja asutustelt kirjutatakse välja orderi küljest ärarebitav kviitung. Orderile kirjutavad alla pea- (vanem-)raamatupidaja või selleks volitatud isikud ja kassapidaja kui raha vastuvõtja.

Kassa väljaminekuorderitele kirjutavad alla nii ettevõtte juhataja kui ka pea-(vanem-)raamatupidaja või selleks vo-

litatud isikud; orderitele lisatakse juurde koostamise aluseks olnud dokumendid. Kassapidaja võtab raha saajalt selle vastuvõtmise kohta allkirja.

Palkade, preemiate väljamaksmisel kirjutavad raha saajad alla mitte kassaorderile, vaid vastavale töötasulehele. Niisuguste töötasulehtedel oleva üldsumma kohta koostatakse üldine kassa väljaminekuorder, millele lisatakse juurde raha vastuvõtjate allkirjadega töötasulehed.

Kui raha makstakse välja volituse põhjal, märgitakse orderile volituse number ja kuupäev ning volitatud isiku passi number, väljaandmise aeg ja koht (töötasude väljamaksmisel märgitakse volituse number ja kuupäev töötasulehele).

Peale kassaoperatsioonide teostamist kustutab kassapidaja orderitele lisatud algdokumendid stambiga ehk pealdisega "Saadud" või "Tasutud" koos kuupäeva märkimisega! Sellega hoitakse ära algdokumentide teistkordse kasutamise võimalus.

Kassasse vastuvõetud sissetuleku- ja väljaminekuorderid kirjendab kassapidaja kassaraamatusse. Ettevõttes peetakse ainult üht nummerdatud, nööritud ja pitseeritud kassaraamatut. Kassaraamatu lehtede arv tõestatakse ettevõtte juhataja ja pea-(vanem-)raamatupidaja allkirjadega ja pitsatiga. Kassaraamatut peetakse kahes eksemplaris läbi kopeerpaberi tindiga või keemilise pliiatsiga. Esimesed eksemplarid jäävad kassaraamatusse. Kopeeritud eksemplarid on ärarebitavad ja kasutatakse kassaaruannetena. Kassaraamatus on keelatud teha kraapimisi ja selgitavate märkustega varustamata parandusi. Parandused kinnitatakse kassapidaja ja pearaamatupidaja või selle asetäitja allkirjadega.

Tööpäeva lõpul pärast orderite sissekandmist ja lõppsaldo väljaarvutamist rebib kassapidaja raamatust kopeeritud eksemplari, lisab sellele orderid koos algdokumentidega, esitab need raamatupidajale ja saab peale algdokumentide esialgset kontrollimist raamatupidamises raamatupidajalt allkirja kassaraamatusse, millega kinnitatakse dokumentide vastuvõtmist.

Raamatupidaja kontrollib hoolikalt kassaaruannet ja kõiki sellele lisatud dokumente. Kontrollitud dokumendid ongi kassaoperatsioonide kirjendamise aluseks.

Kassadistsipliinist kinnipidamist kontrollib seega eeskätt pea-(vanem-)raamatupidaja. Peale selle teostavad kontrolli kassaaeskirjadest kinnipidamise üle kõrgemalseisev organisatsioon, samuti riigipank ning rahandusorganid.

Vähemalt üks kord kuus toimub igas ettevõttes ja organisatsioonis kassa revideerimine koos kõigi kassas olevate rahaliste ja muude väärtuste jäägi täpse inventeerimisega.

Konto nr. 50 "Kassa" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Raha saamine riigipangast ettevõtte kassasse	50	51,54,55
2.	Kaubandusliku laekumise arvelevõtmine	50	48
3.	Laekumise arvelevõtmine:		
	a) materiaalselt vastutavatelt isikutelt puudujäägi katteks	50	72-1,72-2
	b) materiaalselt vastutavatelt isikutelt kauba riknemise ja purunemise katteks	50	76-4
	c) aruandvatelt isikutelt avansijäägi tagasimaksmisel	50	71
	d) muud laekumised	50	mitmesugused kontod

1	2	3	4
4.	Kaubandusliku laekumise üleandmine riigipanga inkassaatorile	56-1,77-4	50
5.	Töötasude väljamaksmine kassast	70	50
6.	Avansside väljaandmine aruandekohustuslikele isikutele	71	50
7.	Muud väljamaksed	mitmesug. kontod	50
8.	Kassa inventeerimisel avastatud puudujäägi kandmine kassapidaja arvele	72-1,72-2	50
9.	Inventeerimisel ilmnenud rahaliste vahendite ülejäägi arvelevõtmine	50	73
10.	Rahaliste vahendite üleandmine kassast riigipanka	51,77-4 91	50

Konto nr. 51 "Arvelduskonto".

Ettevõtte ja organisatsiooni rahalised vahendid, mis hoitakse riigipangas, arvestatakse kontol nr. 51 "Arvelduskonto".

Arvelduskonto avatakse riigipangas ettevõtetele ja organisatsioonidele, kes on isemajandavad ja on varustatud vajalikul hulgal omakäibevahenditega ning koostavad iseseisva bilansi.

Iga ettevõttel ja organisatsioonil võib olla riigipangas ainult üks arvelduskonto. Riiklikel kaubandusorganisatsioonidel, kes kasutavad pidevalt kaubakäibekrediiti, on peale arvelduskonto riigipangas avatud veel nn. kaubakäibe erilaenukonto (nr. 91). Neil kaubandusorganisatsioonidel ja -ettevõtetel kuulub töö kontode nr. 51 "Arvelduskonto" ja nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto" vahel jaotamisele. Nimelt

kantakse arvelduskontole eeskätt kaubanduslikust laekumisest realiseeritud hinnatäiendi summa, ülejäänud kaubandusliku laekumise summa kantakse kaubakäibe erilaenukontole. Samal ajal käibekulude arvel tehtavad kulud kirjendatakse maha kontolt nr. 51 "Arvelduskonto", kaupade eest tasumine hankijatele toimub aga kontolt nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto". Tuleb muidugi silmas pidada, et konto nr. 51 "Arvelduskonto" on aktiva, konto nr. 91 "Kaubanduskäibe erilaenukonto" aga passiva konto.

Arvelduskonto avamiseks esitab organisatsioon (ettevõte) riigipangale järgmised dokumendid:

a) avaldus arvelduskonto avamiseks pangas;
b) kaart allkirjaproovide ja pitsatijäljendiga;
c) kõrgemalseisva organisatsiooni õiend juhataja ja pea- või vanemraamatupidaja töölemääramise ja arve käsutamise õiguse kohta;
d) ettevõtte või organisatsiooni moodustamise seaduslikkust kinnitava dokumendi ärakiri (ärakiri põhikirjast või -määrusest).

Summade mahakandmine ja väljamaksmine arvelduskontolt toimub olemasolevate rahaliste vahendite jäägi piires arvelduskonto valdajate kirjaliku korralduse alusel (tšekid, maksekorraldus jt.).

Riigipanka saabuvad inkassodokumendid, mis kuuluvad maksmisele arvelduskontolt, hoitakse pangas kuni maksutähtaja saabumiseni kartoteegis nr. 1. Kui maksetähtaja saabumisel ei ole aga arvelduskontol vajalikul hulgal raha, siis paigutab pank maksedokumendid kartoteegist nr. 1 kartoteeki nr. 2 ja tasub kohustused vastavalt rahaliste vahendite laekumisele järgmises järjekorras:

1) töötasu ja selle juurde kuuluvad maksed;
2) maksed kaubalismateriaalsete väärtuste ja teenuste eest;
3) amortisatsioonieraldised ja kasumieraldised kapitaalehituseks ja -remondiks;

4) riigipanga laenude kustutamine;

5) kõik muud väljamaksed.

Arvelduskonto operatsioonid tuleb vormistada riigipanga poolt kindlaksmääratud dokumendiblankettidega. Nii näiteks kaubandusliku laekumise üleandmine inkassaatorile vormistatakse inkassatsiooni saatelehega, raha toomine töötasudeks sularaha tšekiga, summade ülekandmine rahandusorganitele maksekorraldusega jne.

Tšekid sularaha saamiseks arvelduskontolt kirjutatakse välja riigipangast saadud tšekiraamatust. Vastavalt juhenditele võivad tšekid olla kirjutatud "nimelised" või "ettenäitajale".

Kõik arvelduskonto operatsioonid kajastatakse raamatupidamises kontol nr. 51 "Arvelduskonto". Kõik kirjendid sellel kontol peavad olema kooskõlas riigipangas tehtud kirjenditega. Selle kooskõla saavutamiseks saadab riigipank iga päev või kokkulepitud tähtaegadel kaubandusorganisatsioonile nn. riigipanga arvelduskonto väljavõtte, kus on kajastatud kõik tehtud majanduslikud operatsioonid, mis puudutavad antud organisatsiooni arvelduskontot. Väljavõte saadetakse igal juhul iga kuu 1. kuupäeva seisuga.

Väljavõttele lisatakse iga teostatud operatsiooni kohta vastava dokumendi ärakiri. Raamatupidamises teostatakse väljavõttes kajastatud operatsioonide õigsuse kontrolli. Riigipanga arvelduskonto kontrollitud väljavõtted ongi operatsioonide kirjendamise aluseks. Raamatupidamises kuuluvad kirjendamisele kontol nr. 51 "Arvelduskonto" ka riigipangas tehtud ekslikud kanded. Neist teatatakse viivitamatult riigipangale, ning pärast vea parandamist riigipangas teostatakse vastavad korrektuurid kaubandusettevõtte või -organisatsiooni raamatupidamises.

Konto nr. 51 "Arvelduskonto" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Raha laekumine arvelduskontole kaupade jaerealiseerimisest	51	56-1
2.	Muud laekumised	51	mitmesugused kontod
3.	Rahaliste vahendite mahakandmine arvelduskontolt	mitmesugused kontod	51
4.	Riigipanga poolt ekslikult arvelduskontolt mahakantud summade arvestamine	62	51
5.	Riigipanga poolt ekslikult arvelduskontole kantud summade arvestamine	51	76-5

Konto nr. 54 "Kapitaalmahutuste erikonto".

Väljaspool riiklikku kapitaaltööde plaani teostatavate kapitaalmahutuste jaoks ettenähtud erifondide summad, mis on üle kantud panka, arvestatakse rahaliste vahendite konto nr. 54 "Kapitaalmahutuste erikonto" deebetis.

Erifondide vahendite ülekandmise kord panka kapitaalmahutuste finantseerimiseks on ette nähtud NSV Liidu Rahandusministeeriumi instruktsioonidega.

Vahendite saamine pangast erifondide arvel teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimiseks kajastatakse raamatupidamises väljaspool riikliku kapitaaltööde plaani teostatavate kapitaalmahutuste arvestamiseks kindlaksmääratud üldise korra kohaselt.

Konto nr. 54 "Kapitaalmahutuste erikonto" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Erifondide arvel vahendite ülekandmine panka väljaspool riiklikku kapitaaltööde plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimiseks	54	51
2.	Vahendite saamine pangast väljaspool riiklikku kapitaaltööde plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimiseks erifondide arvel	50,51,60 jt.	54

Konto nr. 55 "Muud kontod".

Rahalised vahendid pangas, mis on suunatud kapitaalremondi erikontole, akreditiivide kontole, erikontole veosekäibeks ja teistele kontodele, arvestatakse kontol nr. 55 "Muud kontod". Samal kontol arvestatakse ka sihtfinantseerimise ja sihtlaekumise vahendid, mida ettevõte ja organisatsioon on kohustatud hoidma eraldi, nagu näiteks vahendid lasteaedade finantseerimiseks jm.

Konto nr. 55 "Muud kontod" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

Konto nr. 55-1 "Kapitaalremondi erikonto pangas",
Konto nr. 55-2 "Akreditiivid ja erikontod veosekäibeks",
Konto nr. 55-3 "Muud kontod pankades".

Allkonto nr. 55-1 "Kapitaalremondi erikonto pangas".

Oma põhivahendite kapitaalremondi finantseerimiseks avab riigipank kapitaalremondi erikonto, millele koondatakse nii amortisatsioonieraldised kui ka kapitaalremondiks ettenähtud muud vahendid (sisemise ümberjaotuse korras).

Kapitaalremondi erikonto avatakse ainult isemajandavatele ettevõtetele ja organisatsioonidele sel puhul, kui aastane assigneeringute maht kapitaalremondiks on üle 5000 rubla.

Ettevõtetes ja organisatsioonides, kus assingneeringute summa kapitaalremondiks on aastas vähem kui 5000 rubla, toimub nende vahendite kulutamine kapitaalremondiks arvelduskonto kaudu.

Amortisatsioonieraldiste ja muude kapitaalremondi finantseerimise allikate ülekandmine kapitaalremondi erikontole ja nende kulutamine toimub riigipanga juhenditega kindlaksmääratud eeskirjade alusel.

Kapitaalremondi finantseerimiseks ettenähtud amortisatsioonieraldised kantakse üle ettevõtte või organisatsiooni arvelduskontolt kapitaalremondi erikontole maksekorralduste alusel riigipangaga kooskõlastatud tähtaegadel.

Kapitaalremondivahendite kulutamine toimub ettevõtte või organisatsiooni juhataja poolt kinnitatud aastaplaani alusel kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kapitaalremondiks ettenähtud aastaste assingneeringute piires.

Kapitaalremondiks vajaliku eelarvelise dokumentatsiooni olemasolu ja tegelikke kulutusi kontrollib riigipank.

Kapitaalremondid võivad olla teostatud töövõttevõtte korras või majanduslikul teel.

Allkonto nr. 55-2 "Akreditiivid ja erikontod veosekäibeks".

Sellel allkontol arvestatakse ettevõtte või organisatsiooni akreditiivides, erikontodes ja limiteeritud tšekiraa-

matutes asuvad rahalised vahendid.

Arvelduste teostamise kord akreditiivide, erikontode veosekäibeks ja limiteeritud tšekiraamatute abil on kindlaks määratud riigipanga vastavate juhenditega.

Akreditiiv on ostjat teenindava panga korraldus teiselinnalist hankijat teenindavale pangale tasuda hankijale ärasaadetud kaupade või osutatud teenuste eest akreditiivi avalduses ettenähtud tingimuste kohaselt.

Akreditiivi kasutatakse eeskätt järgmistel juhtudel:

a) kui seda nõutakse vastavates rahvamajandusharudes valitsuse määruse või korraldusega või on ette nähtud hanke põhitingimustes;

b) kui see on ette nähtud hankija ja ostja vahelises lepingus või kokkuleppes, või kui nendevahelised majanduslikud suhted on ebaregulaarsed;

c) kaupade vastuvõtmisel hankija asukohas;

d) sanktsioonina makseraskustes oleva ostja suhtes, kui arvelduste aktseptivormi kasutamine on raskendatud;

e) panga nõudmisel ostja suhtes, kes on viidud arvelduste ja krediteerimise erirežiimile, või kellel esineb süstemaatiliselt ülenormatiivseid kaubavarusid.

Viimasel juhul rakendatakse arvelduste akreditiivivormi pangakontrolli tugevdamiseks. Akreditiivivormi kasutamise nõude teeb pank teatavaks kõigile hankijatele.

Akreditiiv avatakse oma käibevahendite või pangakrediidi arvel arveldusteks ainult ühe hankijaga mitte alla 100-rublases summas. Akreditiiv avatakse tähtajaga kuni 25 päeva. Hanke eritingimuste puhul võib pank määrata ka 45-päevase tähtaja. Akreditiiv avatakse, kui kaup on hankijal väljasaatmiseks valmis pandud.

Akreditiiv avatakse posti või telegraafi teel. Ostja esitab pangale akreditiivi avamiseks vormikohase avalduse. Kui akreditiiv avatakse posti teel, siis koostatakse avaldus 5 eksemplaris, kui telegraafi teel, siis 3 eksemplaris.

Hankijat teenindav pank teeb akreditiivist väljamakseid, kas terves summas või osade kaupa, kuid mitte alla 25 rubla.

Akreditiivi arveldusvormi kasutamisel on ostjal otstarbekas komandeerida esindaja hankija asukohta eesmärgil, et viimane teostaks juba kohapeal kaupade vastuvõtu nii koguse kui ka kvaliteedi järgi. Kui ostja oma esindajat hankija asukohta ei komandeeri, on ostjal õigus, et hankija täidaks vastavaid avalduses näidatud lisatingimusi, nagu näiteks kaupade eest tasumine võib toimuda ainult vastava riikliku kvaliteediinspektsiooni poolt väljaantud kauba kvaliteeditõendi alusel jne.

Kasutamata jäänud akreditiiv suletakse ja selle saldo tagastatakse ostja panka.

Erikonto veosekäibeks avatakse pangas hankija asukoha järgi. Seda arvelduste vormi kasutatakse juhul, kui on süstemaatilised lepingulised arveldusvahekorrad ühe või mitme hankijaga ja kui selles linnas asub tema täievoliline esindaja (võrreldes akreditiiviga on see üheks peamiseks erinevuseks).

Erikonto veosekäibeks avatakse samuti posti või telegraafi teel, kasutades selleks akreditiiviga ühesugust avalduse blanketti. Avalduse blanketil kriipsutatakse maha sõna "akreditiiv" ja kirjutatakse sellest kõrgemale "erikonto". Kui erikonto veosekäibeks avatakse posti teel, siis esitatakse avaldus pangale 3 eksemplaris, kui telegraafi teel, siis 2 eksemplaris. Mõlemal juhul peavad esimestel eksemplaridel olema allkirja õigusega isikute allkirjad ja pitsatijäljend. Selle arveldusvormi tingimustes nõutakse aktsepti rakendamist; seoses sellega tuleb avaldusele märkida volitatud isiku perekonna-, ees- ja isanimi.

Erikonto veosekäibeks avatakse alates 100 rublast, kusjuures tähtaega ei piirata. Kui erikontost veosekäibeks ühe kuu jooksul väljamakseid ei tehta või kui jääk langeb alla 100 rubla, siis ta suletakse. Akreditiiviga võrreldes erineb erikonto veosekäibeks veel selle poolest, et seda saab täi-

endada, mille juures summa suurus ei või olla alla 100 rubla.

Erikontost veosekäibeks tehakse väljamakseid alates 10 rublast vormikohase arveregistri ja kaupade saatedokumentide esitamisel. Arveregistri peab täievoliline esindaja aktsepteerima.

Erikontolt makstakse veosekäibeks esindajale põhjendatud kulutuste tegemisel ka sularaha (näiteks kaupade laadimisel ja ärasaatmisel).

Erikonto operatsioone kajastatakse raamatupidamises analoogiliselt akreditiiviga.

Limiteeritud tšekiraamatu tšekke kasutatakse peale samalinnaliste ka teiselinnalisteks arveldusteks. Limiteeritud tšekiraamatu tšekiga tasutakse:

a) samalinnalistele ettevõtetele nendelt saadud kauba või materiaalsete väärtuste kui ka osutatud teenuste eest;

b) teiselinnalistele ettevõtetele sel puhul, kui kaup või materiaalsed väärtused võeti vastu kohapeal, samuti osutatud teenuste eest;

c) alalistes arveldusvahekordades olevatele transpordiorganisatsioonidele.

Tšekiraamat antakse kaubandusorganisatsioonile riigipangast, mille kaanele kõrvuti muude rekvisiitidega märgitakse raamatu limiidi summa (selle minimaalseks summaks võib olla 100 rubla). Tšekiraamatu väljaandmisel ettevõttele kantakse limiidisumma arvelduskontolt üle uuele, limiteeritud tšekiraamatu kontole. Limiteeritud tšekiraamatut võimaldatakse soetada ka riigipanga laenuga.

Tšekiraamatust võib tšekke välja kirjutada mitmetele hankijatele. Väljakirjutatava tšeki minimaalseks summaks on 10 rubla. Pärast tšeki väljakirjutamist nõutakse limiidi jääki kirjutamist tšekikontsule. Uue tšeki summa ei tohi olla suurem eelmise tšeki kontsule märgitud kasutamata limiidist.

Limiteeritud tšekiraamatud arvestatakse kontol nr. 55-2 "Akreditiivid ja erikontod veosekäibeks" deebetis. Raamatu saamisel debiteeritakse seda kontot ja krediteeritakse neid

kontosid, mille arvel tšekiraamat soetati. Raamatust väljakirjutatud tšekkidega tasumisel koostatakse kirjend:

Deebet konto nr. 60 "Arveldused hankijate ja tööettevõtjatega" jt.

Kreedit konto nr. 55-2 "Akreditiivid ja erikontod veosekäibeks".

Analüütilist arvestust allkontole nr. 55-2 "Akreditiivid ja erikontod veosekäibeks" peetakse eraldi iga akreditiivi, erikonto ja limiteeritud tšekiraamatu järgi. Limiteeritud tšekiraamatud kuuluvad arvestamisele veel aruandvate isikute järgi.

Allkonto nr. 55-3 "Muud kontod pankades".

Sellel allkontol arvestatakse sihtfinantseerimise ja sihtlaekumise vahendid, mida ettevõte ja organisatsioon on kohustatud hoidma eraldi, nagu näiteks jooksvatel kontodel hoitavad lasteaedade vahendid jm.

Jooksvate kontode avamisel ja kasutamisel tuleb juhinduda arvelduste kontode kasutamiseks kehtestatud eeskirjadest.

Konto nr. 55 "Muud kontod" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kapitaalremondiks ettenähtud vahendite ülekandmine kapitaalremondi erikontole pangas	55-1	51
2.	Vahendite kulutamine kapitaalremondi erikontolt pangas kapitaalremondi teostamiseks:		

1	2	3	4
	a) ehitus-remondimaterjalide arvete tasumine	05,07 jt.	55-1
	b) avansside väljaandmine töötettevõtjatele vastavalt sõlmitud lepingutele	61 jt.	55-1
	c) sularaha saamine töötasude maksmiseks ja muudeks kapitaalremondi teostamise kuludeks	50	55-1
	d) kapitaalremondikulude tasumine otse kapitaalremondi erikontolt	03	55-1
3.	Amortisatsioonieraldiste ümberjaotamine:		
	a) vahendite äravõtmine	86-2	55-1
	b) vahendite täiendamine	55-1	86-2
4.	Akreditiivide, erikontode ja muude kontode avamine pangas, samuti tšekiraamatu limiidi summa deponeerimine	55-2, 55-3	51, 90-3
5.	Rahaliste vahendite kulutamine akreditiividest, erikontodest ja muudest kontodest pangas, samuti maksed tšekkidega limiteeritud tšekiraamatust	60,41,44 jt.	55-2, 55-3
6.	Kasutamata jäänud akreditiivide, erikontode ja limiteeritud tšekiraamatute jäägi mahakandmine	51,90-3	55-2

Konto nr. 56 "Muud rahalised vahendid".

Teelolevate rahaliste vahendite ja rahaliste dokumentide arvestamiseks kasutatakse kontot nr. 56 "Muud rahalised vahendid". Konto nr. 56 "Muud rahalised vahendid" jaguneb

kaheks allkontoks:

Konto nr. 56-1 "Rahalised vahendid teel",
Konto nr. 56-2 "Rahalised dokumendid".

Allkontol nr. 56-1 "Rahalised vahendid teel" arvestatakse riigipanga kassasse üle antud, kuid veel ettevõtte või organisatsiooni arvelduS- või kaubakäibe erilaenukontole arvestamata kaubandusliku laekumise summad. Samal allkontol arvestatakse ka põhikirjalise organisatsiooni sisemine käibevahendite äravõtmine ja täiendamine ümberjaotamise korras sel puhul, kui aruandekuul jäävad käibevahendid saaja arvelduskontol arvele võtmata.

Riigipanga inkassaatoritele plommitud kotis üleantud kaubanduslik laekumine kirjendatakse pangas arveldus- või erilaenukontole pärast koti sisu ülelugemist. Kui esineb kõrvalekaldumisi kotis oleva raha summa ja vastava saatelehe vahel, siis koostatakse pangas raha puudu- või ülejäägiakt.

Raamatupidamine peab hoolega jälgima kaubandusliku laekumise õiget ja õigeaegset üleandmist riigipanka, samuti kaubandusliku laekumise õiget ja õigeaegset arvelevõtmist arveldus- või erilaenukontol. Nagu teada, peab kaubanduslik laekumine olema arvestatud pangas arveldus- või erilaenukontole hiljemalt kell 12 kaubandusliku laekumise üleandmise päevale järgneval päeval.

Allkontol nr. 56-2 "Rahalised dokumendid" arvestatakse arveldustšekid ja maksekorraldused sel puhul, kui riigipank võttis need vastu täitmiseks, kuid kuni aruandekuu lõpuni ei ole rahalisi vahendeid arvestanud arveldus- või erilaenukontole. Samal allkontol arvestatakse ka rahalised dokumendid, nagu saadud postiülekanded (raha saamata), tasutud puhkekodude ja sanatooriumide tuusikud ja muud dokumendid.

Rahaliste dokumentide analüütilist arvestust peetakse eraldi iga dokumendi või operatsiooni järgi.

Konto nr. 56 "Muud rahalised vahendid"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaubandusliku laekumise üleandmine riigipanka	56-1	50
2.	Käibevahendite ümberjaotamine täiendamise korras (kuu lõpuks laekumata summad)	56-1	77-1, 85-2
3.	Kaubandusliku laekumise arvestamisel pangas:		
	a) arvelduskontole	51	56-1
	b) kaubakäibe erilaenukontole	91	56-1
4.	Pretensioonide esitamine riigipangale ekslikult vale summa kandmise puhul arveldus- või erilaenukontole	62	56-1
5.	Raha puudujääk inkassatsioonikotis kaubandusliku laekumise üleandmisel:		
	a) kui kassa inventeerimisel avastati raha ülejääk	50	56
	b) kui kassa inventeerimisel raha ülejääki ei arvestatud	72	56
6.	Raha ülejääk inkassatsioonikotis kaubandusliku laekumise üleandmisel:		
	a) kui kassa inventeerimisel avastati samas summas puudujääk	51,91	50

1	2	3	4
	b) kui kassa inventeerimisel raha puudujääki ei avastatud	51,91	73
7.	Rahaliste dokumentide saamine (pangas aktsepteeritud arveldustšekid, maksekorraldused)	56-2	46,47, 48 jt.
8.	Vahendite arvelevõtmine pangas rahaliste dokumentide alusel	51,91	56-2

Konto nr. 60 "Arveldused hankijate ja töövõtjatega".

Käesolev konto on ette nähtud arvlemiseks hankijate ja töövõtjatega, neilt ostetud või saadud kaubalis-materiaalsete väärtuste alal. Kontol nr. 60 "Arveldused hankijate ja töövõtjatega" arvestatakse ka summad, mis kuuluvad tasumisele töövõtjatele nende poolt tehtud tööde või osutatud teenuste eest.

Arveldusteks hankijate ja töövõtjatega võib kasutada järgmisi sularahatuid arvelduste vorme:

1) aktsept-inkassovormi,
2) akreditiivivormi,
3) erikontosid,
4) arveldusi maksekorraldustega (maksekäsunditega),
5) arveldusi ülekannetega sideasutuste kaudu,
6) arveldusi plaaniliste maksete korras.

Aktsept-inkassovormi rakendamisel kirjutavad hankijad kaubalis-materiaalsete väärtuste, materjalide ja taara müümisel või töövõtjad teenuste osutamisel välja vormikohased inkassodokumendid (maksenõue, arve jt.) ning esitavad neid teenindavale pangaasutusele summa sissenõudmiseks ostjalt, ostjale väljasaadetud kaupade, tehtud tööde või osutatud teenuste eest.

Arvelduste akreditiivivorm on ostjat teenindava panga käsk mittekohalikku hankijat või tööettevõtjat teenindavale pangale tasuda nende poolt ostjale lähetatud kaupade, materjalide või taara eest teatavatel tingimustel.

Erikonto võidakse avada pangaasutuse juhataja loal ostja taotlusel pidevate arvelduste korral mittekohalike hankijate või tööettevõtjatega neid teenindavas pangas tingimusel, et kohapeal on ostja volinik, kes aktsepteerib hankijate või tööettevõtjale arveid tasumiseks.

Maksekorraldus (maksekäsund) on ostja käsk teda teenindavale pangale üle kanda kohaliku või mittekohaliku hankija või tööettevõtja kontole saadud kaupade või osutatud teenuste maksumus.

Ülekannetega võivad ostjad tasuda hankijatele või tööettevõtjatele neilt saadud kaupade, materjalide, taara või osutatud teenuste eest ka sidekontori kaudu.

Ostjad võivad arveldustes hankijate ja tööettevõtjatega kasutada plaaniliste maksete vormi. Sel puhul varustab hankija ostjat regulaarselt kaupadega. Plaaniliste maksete vormi võib rakendada ainult pooltevahelise lepingu alusel.

Organisatsioonidesse ja ettevõtetesse saabunud kaubad või materjalid koos taaraga võetakse arvele nende saabumise momendil ka siis, kui hankija või tööettevõtja arve on saamata.

Arve-faktuurita saabunud väärtused võetakse arvele akti (vorm nr. 1) alusel.

Kontol nr. 60 "Arveldused hankijate ja tööettevõtjatega" tuleb organiseerida arvestus selliselt, et oleks võimalik kuu lõpul kajastada bilansis järgmisi andmeid:

a) hankijate ja tööettevõtjate aktsepteeritud arveldusdokumendid, mille tasumise tähtajad ei ole veel saabunud,

b) hankijad ja tööettevõtjad tähtajaks tasumata arveldusdokumentidega,

c) hankijad ja tööettevõtjad arve-faktuurita kaubahangete alal,

d) muud arveldused.

Analüütilist arvestust kontole nr. 60 "Arveldused hankijate ja töövõtjatega" peetakse iga hankija ja töövõtja kohta eraldi.

Konto nr. 60 "Arveldused hankijate ja töövõtjatega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade arvelevõtmine aktsepteeritud saatedokumentide alusel (arve-faktuur, arve-maksenõue jt.)	41	60
2.	Taara ja ostjate arvel tasutud transpordikulude arvestamine	41-6,44, 31	60
3.	Saadud materjalide, kütte ja väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete arvestamine	05,06,12	60
4.	Töövõtja kapitaalremondi arve aktsepteerimine	03	60
5.	Arvestuse või organisatsiooni ühendamisel kõrgemalseisva organisatsiooni otsusega:		
	a) hankijate kreditoorse võlgnevuse arvelevõtmine	85	60
	b) hankijate debitoorse võlgnevuse arvelevõtmine	60	85
6.	Konto nr.60 "Arveldused hankijate ja töövõtjatega" deebetsaldo esitamine kohtusse või arbitraaži sissenõudmiseks	62	60

1	2	3	4
7.	Arvete tasumine hankijatele ja tööettevõtjatele	60	50,51, 55-2,91
8.	Ettemaksed lepingute alusel põllumajandussaaduste hankimisel	60	50
9.	Aegunud kreditoorse võlgnevuse arvestamine riigieelarve tuludesse	60	73
10.	Täiendava hinnatäiendi saamine hankijailt	60	42
11.	Hankijatele enam arvestatud hinnatäiendi vähendamine	42	60
12.	Aegunud, lootusetu ja kohtu või arbitraaži poolt rahuldamata jäetud debitoorse võlgnevuse kustutamine kõrgemalseisva organisatsiooni loal	99-6	60

Konto nr. 61 "Arveldused avansside ja tellimuste osalisel tasumisel".

Sellel kontol arvestatakse hankijatele ja tööettevõtjatele antud pikaajalised avansid kapitaalremontide ja kapitaalmahutuste tegemiseks ning ehitusmaterjalide ja monteeritavate seadmete ostmiseks.

Peale selle arvestatakse kontol nr. 61 "Arveldused avansside ja tellimuste osalisel tasumisel" veel muid arveldusi hankijatega (näiteks avansside kinnipidamine tehtud tööde arvete esitamisel).

Konto nr. 61 "Arveldused avansside ja tellimuste osalisel tasumisel" jaguneb allkontodeks:

1) hankijad ja tööettevõtjad väljamakstud avansside ja osaliselt tasutud tellimustega,

2) ostjad ja tellijad väljamakstud avansside ja osaliselt tasutud tellimustega.

Konto nr. 61 "Arveldused avansside ja tellimuste osalisel tasumisel" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Hankijatele ja tööettevõtjatele lepingu alusel makstud avansid	61	51,54,55
2.	Avansside kinnipidamine hankijate ja tööettevõtjate tehtud tööde arvete alusel	60	61
3.	Tööettevõtjatele makstud avansside tagasisaamine	51,54,55	61
4.	Aegunud, lootusetu ja kohtu või arbitraaži poolt rahuldamata jäetud debitoorse võlgnevuse kustutamine kõrgemalseisva organisatsiooni loal	99-6	61

Konto nr. 62 "Deebitorid pretensioonidega".

Pretensioone võib esineda nii hankijate kui ka teiste arveldusvahekorras olevate organisatsioonide, asutuste ja ettevõtete vastu.

Kontol nr. 62 "Deebitorid pretensioonidega" arvestatakse:

1) pretensioonid hankijatega, mis tulenevad "Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse" (kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu määrusega nr. 539 22. mail 1929. a.) rakendamisel tekkinud vaietest. Nendeks vaieteks on hankijate varaline vastutus sõlmitud lepingu mittetäitmisel, mille tulemusena rakendatakse sanktsioone. Sanktsioonideks nimetatakse lepingutes ettenähtud kohustuste mittetäitmisel rakendatavaid abinõusid, nende eesmärgiks on lepingu täitmise stimuleerimine;

2) vaided hankijatega, mis tekivad pärast arvete eel- ja järelaktsepteerimise tähtaja möödumist kooskõlas NSV Liidu Riigipanga juhendiga nr. 2 28. maist 1960. a.;

3) pretensioonid transpordiorganisatsioonide vastu. Pretensioone esitatakse veoste transporteerimisel, peale- ja mahalaadimisel esinevate ülenormatiivsete kaadude puhul või kõrgendatud veotariifide rakendamisel. Siia kuuluvad veel pretensioonid raudtee- ja veetranspordiorganisatsioonide vastu, nende tasutud kaupade maksumuse sissenõudmiseks, mis ei jõudnud sihtjaama (sadamasse) tähtajaks;

4) pretensioonid riigipanga vastu, nende poolt tekitatud arveldusvigadest,

5) pretensioonid sideasutuste vastu.

Enne hagiavalduse esitamist arbitraaži või kohtusse on ettevõte või organisatsioon kohustatud rakendama kõiki abinõusid kostja organisatsiooniga tekkinud lahkhelide vahetuks reguleerimiseks. Lahkhelide reguleerimiseks tuleb esitada hankijale vajalikud materjalid (aktid, arveldused jm.) pretensiooni põhjendamiseks ja summa saamiseks. Eitava vastuse saamisel või pretensioonile mittevastamisel tuleb kohe esitada hagi arbitraaži või kohtusse.

Konto nr. 62 "Deebitorid pretensioonidega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade ja taara vastuvõtmisel väljaselgitatud vahedest tulenevad pretensioonid hankijate ja transpordiorganisatsioonide vastu	62	60

1	2	3	4
2.	Materjalide ja kütte vastuvõtmisel selgunud vahedest tulenevad pretensioonid hankijate ja transpordiorganisatsioonide vastu	62	60
3.	Arveldusvigadest tulenevad pretensioonid riigipanga vastu	62	50,51,55, 56,90,91, 93
4.	Pretensioonid sideasutuste vastu	62	50,51
5.	Pretensiooni summade laekumine	50,51, 56,60, 90,91, 93	62
6.	Debitoorne võlgnevus, mis esitatakse kohtusse või arbitraaži sissenõudmiseks	62	76-5
7.	Kohtu või arbitraaži poolt rahuldamata jäänud, samuti kõrgemalseisva organisatsiooni poolt äraõeldud nõudmiste mahakandmine ettevõtte kahjumitesse	99-6	62

Konto nr. 64 "Arveldused ostjate ja tellijatega".

Arveldused ostjate ja tellijatega arvestatakse kontol nr. 64 "Arveldused ostjate ja tellijatega".

Antud kontol arvestatakse arveldused ostjate ja tellijatega järgmistel juhtudel:

1) kui kaupade müügi ja osutatud teenuste puhul on väiksem aktsept-inkassovormi miinimumist (25 rubla),

2) arveldustes ostjatega plaaniliste maksete korras,

3) avansid elanikkonna teitlustamisel abonementide alusel, ostjate ettemaksed jm.

Analüütilist arvestust peetakse eraldi igale ostjale ja tellijale. Antud analüütilistel kontodel võib esineda nii dee-

bet- kui ka kreeditsaldo, kusjuures sünteetilises arvestuses kajastatakse saldo kahepoolselt (saldeerimata).

Kaupade realiseerimisel ja teenuste osutamisel summas alla 25 rubla ei ole võimalik kasutada aktsept-inkassovormi. Ostja tasub niisugused nõudmised harilikult maksekorraldustega.

Plaanilised maksed tasub ostja kaupade ja teenuste eest varem lepingus fikseeritud tähtajal ja summas harilikult maksekorraldustega.

Elanikkonna toitlustamisel abonementide alusel laekub raha toitlustamise eest ette, mis arvestatakse kui avanss konto nr. 64 "Arveldused ostjate ja tellijatega" kreeditis. Elanikkonna toitlustamise maksumus kirjendatakse aga konto nr. 64 "Arveldused ostjate ja tellijatega" deebetisse.

Konto nr. 64 "Arveldused ostjate ja tellijatega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaupade valmistoodangu jae- ja väikehulgi realiseerimine asutustele sularahatus korras kui realiseerimise summa on väiksem maksenõude miinimumist	64	48-1,48-6
2.	Kaupade hulgirealiseerimine asutustele sularahatus korras kui realiseerimise summa on väiksem maksenõude miinimumist	64	46-1
3.	Taara ja taaramaterjali väljastamine kui summa on väiksem maksenõude miinimumist	64	49

1	2	3	4
4.	Aegunud kreditoorse võlgnevuse arvestamine riigieelarve tuludeks	64	73
5.	Summade laekumine ostjatelt kassa või riigipanga kaudu	25,51, 91	64
6.	Pretensiooni esitamine ostjatele neilt laekumata summade saamiseks	62	64
7.	Ostjatelt kaupade tagasisaamine, kui kaubad realiseeriti või väljastati plaaniliste maksete korras, samuti kui müük toimus ilma maksenõuet riigipanka inkassoks esitamata (summa alla 25 rubla, samaaegselt korrigeeritakse realiseerimise või väljastamise summat punase storno meetodil)	41	64
8.	Kohtu või arbitraaži poolt rahuldamata jäänud, samuti kõrgemalseisva organisatsiooni poolt äraöeldud nõudmiste mahakandmine ettevõtte arvel	99-6	64
9.	Kaupade realiseerimine ja väljastamine plaaniliste maksete korras	64	46,47,48

Konto nr. 69 "Arveldused sotsiaalkindlustuse alal".

Sellel kontol arvestatakse arveldusi sotsiaalkindlustusmaksete alal vastava ametiühingu vabariikliku komiteega.

Sotsiaalkindlustus on töötajate materiaalse abistamise süsteem eeskätt haiguse, raseduse ja sünnituse ajal tekkinud töövõimetuse korral. NSV Liidu kodanikel on õigus ainelisele kindlustusele nii vanaduse, haiguse kui ka töövõime kaotamise korral.

Kõik ettevõtted, asutused ja organisatsioonid on kohustatud arvestama sotsiaalkindlustuseraldisi kindlaksmääratud ulatuses ettevõtte kulude arvel.

Sotsiaalkindlustuse eraldisi arvutatakse kaubandusettevõtteis ja -organisatsioonides 4,5 % kõigi koosseisuliste ja mittekoosseisuliste tööliste ja teenistujate brutotöötasusummalt.

Moodustatud sotsiaalkindlustuseraldiste arvel on ettevõtted ja organisatsioonid kohustatud tasuma töölistele ja teenistujatele haigustoetusi ja pensione vastavalt "Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustikule" (ÜAÜKN presiidiumi otsus 5. veebruarist 1955. a. ühes hilisemate muudatustega).

Arvutatud ja kohapeal kasutamata jäänud sotsiaalkindlustuseraldised peab kandma üle vastavale ametiühingu vabariiklikule komiteele igal palgamaksmise päeval.

Konto nr. 69 "Arveldused sotsiaalkindlustuse alal" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Tööliste ja teenistujate töötasult arvestatud sotsiaalkindlustuseraldised	20,25,44 jt.	69
2.	Ajutise töövõimetuse toetusraha arvestamine töölistele ja teenistujatele	69	70
3.	Ametiühingu vabariiklikule komiteele ülekantud sotsiaalkindlustuseraldised	69	51
4.	Sotsiaalkindlustuseraldiste saamine ametiühingu vabariiklikult komiteelt	51	69

Konto nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega".

Kõigil NSV Liidu kodanikel on õigus tööle, kusjuures tehtud töö eest tasumine toimub vastavalt tehtud töö hulgale ja kvaliteedile.

Nõukogude kaubanduses rakendatakse nii aja- kui ka tükitöötasu. Ajatöötasu rakendatakse ainult neil tööaladel, kus tegelikult tehtud töö hulka pole võimalik otseselt mõõta (kaupluse töölised, koristajad jt.). Eelistatavam on tükitöötasuvorm, mida rakendataksegi nendele kaubandustöötajatele töötasu maksmiseks, kelle poolt tehtud töö hulka ja kvaliteeti on võimalik mõõta. Nii on tükitöötasu puhul töötajate töötasu otseselt sõltuv tööviljakusest. Nõukogude kaubanduses mõõdetakse tööviljakust kaubakäibe summaga ühe töötaja või brigaadi kohta teatud ajaühiku (päev, kuu jne.) jooksul. Kaubakäibeplaanide täitmisel ja ületamisel makstakse eeskirjades ettenähtud korras preemiaid, progressiivseid lisatasusid jm.

Ettevõtte (organisatsiooni) koosseisuliste ja mittekoosseisuliste tööliste nii põhi- kui ka täiendav töötasu (preemiad, toetused ajutise töövõimetuse puhul jne.) arvestatakse kontol nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega".

Konto nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega" kreeditis kajastatakse arvestatud töötasu, toetused ajutise töövõimetuse puhul, pensionid jm.

Konto nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega" deebetis aga kajastatakse kinnipidamised töötasust (tulu- ja lastetusmaks, kinnipidamised täitelehtede alusel jm. kinnipidamised) ja tegelikult välja makstud või kolme tööpäeva jooksul välja maksmata jäänud deponeeritud töötasu, toetused ajutise töövõimetuse puhul, pensionid jm.

Kolme tööpäeva jooksul välja maksmata jäänud töötasu (saaja mitteilmumise tõttu) kuulub kontolt nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega" ülekandmisele allkontole nr. 76-3 "Deponeeritud summad". See töötasu summa tagastatakse

panka ning antakse välja ettevõtte esimesel nõudmisel.

Töötasu väljamaksmine toimub kaks korda kuus antud ettevõtte (organisatsiooni) jaoks kindlaksmääratud kuupäevadel. Kuu esimese poole jooksul tehtud töö eest arvestatakse nn. avanssi (50 % ulatuses kuu töötasu määrast), lõplik arvestus aga tehakse kuu teise poole eest töötasu väljaarvestamisel. Töötasu arvestamine toimub töötatud tööpäevade arvu, tehtud töö hulka ja kvaliteeti tõendavate dokumentide (tabel tööloleku aja kohta, plaanitäitmise tulemused jt.) alusel.

Töötasude väljamaksmiseks koostatakse töötasuleht, millele võetakse töötasusaajalt allkiri.

Kontol nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega" analüütilist arvestust peetakse vahetult töötasulehtede alusel või kasutatakse selleks otstarbeks nn. tööliste ja teenistujate isiklikke kaarte.

Konto nr. 70 "Arveldused tööliste ja teenistujatega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Töötasu arvestamine töölistele ja teenistujatele	20,33,44 jt.	70
2.	Ajutiste töövõimetuse toetuste arvestamine	69	70
3.	Kinnipidamiste arvestamine (tulu- ja lastetusmaks)	70	73
4.	Töötasude väljamaksmine	70	50
5.	Kolme tööpäeva jooksul välja maksmata töötasu arvestamine	70	76-3
6.	Osamaksude kinnipidamine järelmaksuga müüdud kaupade puhul	70	45-2

Konto nr. 71 "Arveldused aruandekohustuslike isikutega.

Aruandealusteks summadeks nimetatakse antud organisatsiooni või ettevõtte koosseisulistele töötajatele väljaantud avansse majandus-, administratiiv- ja mitmesuguste operatsioonide kuludeks, samuti komandeerimiskuludeks. Need avansid arvestatakse kontol nr. 71 "Arveldused aruandekohustuslike isikutega".

Avansse operatsioonide kuludeks ja administratiiv-majanduskuludeks võib välja anda ainult sel puhul, kui kulude tasumine otse ettevõtte kassast või riigipanga arvelduskontolt ei ole võimalik. Avansisummade kulutamine võib toimuda ainult nendeks otstarveteks, milleks summad olid välja antud.

Operatsiooni- ja administratiiv-majanduskuludeks antakse välja avansse järgmiselt:

1) kui kulutusi tehakse ettevõtte asukohas, siis ei tohi avansisumma ületada kahe päeva vajadusi tähtajaga mitte üle 3 päeva;

2) kulutuste tegemisel väljaspool ettevõtte asukohta võib avansisumma ulatuda kuni 10 päeva vajaduseni tähtajaga mitte üle 15 päeva.

Avanssidest tehtud väljamaksed peavad olema vormistatud vastavate dokumentidega (kuni 2 rublani kaubatšekiga, üle 2 rubla aga arvega või teiste dokumentidega).

Teenistuslike komandeerimiste puhul antakse avansse sõidukuludeks ning päeva- ja korterikuludeks.

Teenistusliku komandeerimise kestus ei või olla üle 45 päeva (sellesse ei arvata teeloleku aegu). Tungival vajadusel võib komandeerimise aega pikendada veel kuni 15 päeva. Komandeerimise vältel makstakse päeva- ja korteriraha ning sõidukulusid kindlate määrade järgi. Komandeeritu isiklike kulude katteks tasutakse päevaraha 3 % kindlast palgamäärast, kuid mitte alla 50 kopika ega üle 2 rubla 60 kopika ööpäevas.

Kui komandeeritu elab ühes asulas üle 30 ööpäeva, siis tasutakse talle päevaraha 1,5 % (mitte alla 50 kopika ega üle 1 rubla 30 kopika). Ka maale komandeerimisel kestusega üle 2 ööpäeva tasutakse päevaraha viimasena nimetatud määrade järgi. Sama administratiivse rajooni piires makstakse päevaraha 1 %, kuid mitte alla 50 kopika ega üle 1 rubla. Päevaraha arvutatakse tegelikult komandeerimisel oldud päevade eest ka puhkepäevadel ja pühadel, kusjuures äraSõidu- ja saabumispäev loetakse üheks päevaks.

Korteriraha makstakse selle komandeerimisaja eest, millest on maha arvatud teeloleku aeg (väljaarvatud juhud, mil komandeeritule kindlustatakse tasuta öökorter). Kui komandeeritu ei kasuta tasulist öökorterit (näiteks hotelli), siis makstakse talle korteriraha:

1) Moskvas, Leningradis ja Kiievis 1 rubla ööpäevas;

2) Minskis, Tbilisis, Erevanis, Bakuus, Alma-Atas, Taškendis, Frunses, Ašabadis, Dušanbes ja teistes liiduvabariikide pealinnades, oblasti (kraide) keskustes ja linnades, mis on eraldatud iseseisvateks administratiivseteks-territoriaalseteks üksusteks, 70 kopikat ööpäevas. Peale Tallinna makstakse korteriraha selle määra järgi veel Tartus, Pärnus, Narvas, Kohtla-Järvel ja Sillamäel;

3) teistes NSV Liidu kohtades 50 kopikat ööpäevas.

Hotellide või riiklike asutuste arvete esitamisel (tasulise öökorteri kasutamisel) makstakse korteriraha ööpäeva tegelike kulude ulatuses, mis ei tohi olla suurem:

a) linnades ülalesitatud punkt 1) järgi 70% päevarahast;
b) -"- -"- -"- 2) -"- 60% -"- ;
c) -"- -"- -"- 3) -"- 40% -"- .

Sõiduraha makstakse sõidupileti esitamisel:

a) raudteel - kõvaistmelise vaguni tariifi järgi;
b) veeteel - II klassi tariifi järgi;
c) reisiautobussidel - kohalike tariifide alusel.

Raudtee, jõe-, õhu- ja autotranspordi sõidupileti summast arvatakse maha õnnetusjuhtumite sundkindlustusena kui:[1]

a) piletihind on alla 20 kopika - 3 kopikat,
b) piletihind on 20 kop. kuni 50 kop. - 8 kopikat,
c) piletihind on 50 kop. kuni 2 rubla 50 kop. - 18 kopikat,
d) alates 2 rublast 50 kopikast - 25 kopikat.

Pärast komandeeringult tagasijõudmist peab aruandekohustuslik isik koostama 3 päeva jooksul komandeerimisaruande ja esitama selle koos algdokumentidega (komandeerimistunnistuse, hotelliarvete ja sõidupiletitega) aruandekohustuslike summade üle arvestust pidavale raamatupidajale.

Avansiaruanded ja nende juurde kuuluvad dokumendid kuuluvad kontrollimisele nii sisuliselt, vormiliselt kui ka aritmeetiliselt.

Kontrollitud ja juhataja poolt kinnitatud avansiaruannete põhjal koostataksegi vastavad kirjendid. Komandeerimiskulud kuuluvad kirjendamisele tootmis- või käibekulude (administratiivkulude) kontole.

Konto nr. 71 "Arveldused aruandekohustuslike isikutega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Avanssside väljaandmine aruandekohustuslikele isikutele	71	50, 51

[1] Eesti NSV autobussi siseliinidel ei arvestata maha pileti hinnast sundkindlustust.

1	2	3	4
2.	Aruandekohustuslike isikute poolt kulutatud summade mahakandmine	Vastavad kaubalis-materiaalsete väärtuste, käibekulude ja muud kontod	71
3.	Avansi jäägi tagasimaksmine	50, 51	71
4.	Avansside kinnipidamine töötasult	70	71

Konto nr. 72 "Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal".

Materiaalselt vastutavate isikute juures avastatud rahaliste ja kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujäägid ning raiskamised arvestatakse kontol nr. 72 "Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal".

Konto nr. 72 "Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal jaguneb kolmeks allkontoks ja nimelt:

1) arveldused väiksemate puudujääkide alal;
2) arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal;
3) kaubalis-materiaalsete väärtuste ostu- ja jaehinna vahe.

Kaupade puudujäägi ja raiskamiste summa kuulub materiaalselt vastutavatelt isikutelt sissenõudmisele jaehinnas (väljaarvatud erandjuhud, kui seadusega on ette nähtud teistsugune puudujääkide ja raiskamiste arvestuse ja sissenõudmise kord).

Avastatud ja materiaalselt vastutavatelt isikutelt sissenõudmisele kuuluvad kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujäägid ja raiskamised kirjendatakse vastavalt esimese või teise allkonto deebetisse jaehinnas, kusjuures kolmanda allkonto kreeditisse kirjendatakse puudujääkide ning raiskamiste ostu- ja jaehinna vahe.

Allkontol nr. 72-1 "Arveldused väiksemate puudujääkide alal" arvestatakse materiaalselt vastutavate isikute väikesi, esmakordselt esinevaid, vilumatusest või arvutusvigadest tingitud kaubapuudujääke, mille tekkimises ei ole avastatud kriminaalkuriteo tunnuseid. Väiksemate puudujääkide esinemisel karistatakse süüdlasi distsiplinaarkorras. Samuti peavad nad hüvitama kogu nende poolt tekitatud puudujäägi summa.

Puudujääkide kandmine väiksemate puudujääkide rühma toimub ettevõtte juhataja (kui ettevõtte juhataja ei ole materiaalselt vastutav isik) või kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja kirjaliku korralduse alusel.

Alati nõutakse väikeste puudujääkide kohest hüvitamist. Ainult üksikutel juhtudel on lubatud töölistelt võtta võlgnevuse tasumiseks kirjalikke kohustusi koos maksetähtaegade äranäitamisega (maksetähtajad ei tohi ületada 2 - 3 kuud). Võlgnevuse kustutamise tähtajad peavad langema kokku töötasu väljamaksmise tähtaegadega.

Allkontol nr. 72-2 "Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal" arvestatakse materiaalselt vastutavate isikute suuri või kriminaalkuriteo tunnustega puudujääke. Vastavalt kehtivatele eeskirjadele kuulub kriminaalkuriteo tunnustega avastatud puudujäägi tekitaja toimik suunamisele kohtu juurdlusorganitele ettevõtte (organisatsiooni) juhataja poolt hiljemalt 5 päeva jooksul pärast puudujäägi avastamist. Materiaalselt vastutav isik on kohustatud hüvitama kogu tekitatud puudujäägi täies ulatuses.

Allkontot nr. 72-2 "Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal" tuleb pidada järgmiste tunnuste järgi:

1. Puudujäägid ja raiskamised, mis ei ole üle antud kohtu juurdlusorganitele.

2. Kohtu juurdlusorganitele üleantud puudujäägid ja raiskamised.

3. Kohtu poolt väljamõistetud puudujäägid ja raiskamised.

Hagi põhjendamatuse tõttu kohtu poolt välja mõistmata jäänud puudujäägid ja raiskamised kirjendatakse peale materjalide suunamist kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks allkontolt nr. 72-2 kontole nr. 82 "Puudujäägid ja kaod väärtuste riknemisest" ostuhinnas. Peale kõrgemalseisva organisatsiooni kinnituse saamist puudujäägi mahakandmise kohta kirjendatakse need puudujäägid käibekuludesse.

Lootusetuks muutunud ja muu võlgnevus puudujääkide ja raiskamiste alal kuulub ettenähtud korras mahakandmisele ettevõtte (organisatsiooni) kasumi vähendamise arvel.

Allkontol nr. 72-3 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ostu- ja jaehinna vahe" kajastatakse kuni võlgnevuse sissenõudmiseni puudujääkide ja raiskamiste ostu- ja jaehinna vahe. Samal allkontol arvestatakse ka materiaalselt vastutavatelt isikutelt sissenõudmisele kuuluva kauba riknemise, purunemise ja mõranemise summale osanev kauba ostu- ja jaehinna vahe, olgugi et need riknemise, purunemise ja mõranemise summad arvestatakse allkontol nr. 76-5 "Mitmesugused isikud muude arveldustega".

Kauba puudujäägi, raiskamise, riknemise, purunemise ja mõranemise eest summade laekumisel kirjendatakse kaubalis-materiaalsete väärtuste ostu- ja jaehinna vahe üle kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid".

Puudujääkide ja raiskamiste analüütilist arvestust peetakse materiaalselt vastutavate isikute kohta spetsiaalse vormiga kaartidel.

Konto nr. 72 "Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Avastatud kauba puudujääkide ja raiskamiste kirjendamine materiaalselt vastutavate isikute arvele:		

1	2	3	4
	a) kaupade arvestamisel jaehinnas		
	- puudujäägi jaehind	72-1,72-2	41
	- puudujäägi jae- ja ostuhinna vahe	42-2	72-3
	b) kaupade arvestamisel ostuhinnas		
	- puudujäägi ostuhind	72-1,72-2	41
	- puudujäägi jae- ja ostuhinna vahe	72-1,72-2	72-3
2.	Sissenõutud puudujäägi ja raiskamiste summa laekumine:		
	a) puudujäägi jaehind	50	72-1, 72-2
	b) puudujäägi jae- ja ostuhinna vahe	72-3	99
3.	Lootusetu võlgnevuse mahakandmine puudujääkide ja raiskamiste alal:		
	a) puudujäägi ostuhind	99	72-1, 72-2
	b) puudujäägi jae- ja ostuhinna vahe	72-3	72-1, 72-2
4.	Hagi põhjendamatuse tõttu kohtu poolt väljamõistmata jäänud puudujääkide ja raiskamiste summade mahakandmine:		
	a) materjalide suunamisel kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks		
	- puudujäägi ostuhind	82	72-1, 72-2
	- puudujäägi ostu- ja jaehinna vahe	72-3	72-1, 72-2
	b) kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamine puudujäägisummade mahakandmiseks ettevõtte arvel	44	82

Konto nr. 73 "Arveldused eelarvega".

NSV Liidu riigitulud on sotsialistliku riigi rahalised ressursid, mida kasutatakse sotsialistlikuks laiendatud taastootmiseks, sotsiaal-kultuurilisteks üritusteks, riigi võimu- ja haldusaparaadi ülalpidamiseks, riikliku julgeoleku ja riigi kaitsevõime kindlustamiseks.

Riigieelarve tulude hulka kuuluvad käibemaks, kasumieraldised, maksed elanikkonnalt ja muud kehtivas seadusandluses ettenähtud tulud. Käibemaksu ja muude eelarveliste maksete ning eraldiste arvestust ja maksmist teostavad isemajandavad kaubandusettevõtted ja kaubandusorganisatsioonid.

Kontol nr. 73 "Arveldused eelarvetega" kuuluvad arvestamisele riigieelarve kõik tulud (käibemaks, kinnipidamised töötasult, aegunud kreditoorne võlgnevus jt.) välja arvatud kasumieraldised. Kasumieraldised kuuluvad arvestamisele konto nr. 80-2 "Maksed eelarvesse aruandeaasta kasumist" deebetis.

Kontol nr. 73 "Arveldused eelarvega" on kaks allkontot:

1. Käibemaksu alal.
2. Muude maksude alal.

Kontot nr. 73 "Arveldused eelarvega" krediteeritakse arvestatud käibemaksu ja muude maksude summaga ning debiteeritakse tegelikult riigieelarve tuludesse ülekantud summadega.

Käibemaksu, tööliste ja teenistujate töötasult teostatavate kinnipidamiste arvestuse ja maksmise kord on kindlaks määratud vastavate NSVL Rahandusministeeriumi juhenditega.

Konto nr. 73 "Arveldused eelarvega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Käibemaksu arvestamine	46	73
2.	Kinnipidamiste arvestamine tööliste ja teenistujate töötasult	70	73
3.	Aegunud kreditoorse võlgnevuse arvestamine riigieelarve tuludesse	60,64,76	73
4.	Kassa inventeerimisel avastatud ülejäägi arvestamine	50	73
5.	Maksude ja muude maksete ülekandmine	73	51
6.	Eelmiste aastate arvel maksude täiendav arvestamine	99	73

Konto nr. 74 "Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega".

Sellel kontol arvestatakse arveldused kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonidega neilt saadud või neile üle antud põhivahendite alal.

Kontol nr. 74 "Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega" on kaks allkontot:

1. Arveldused üleantud põhivahendite alal.
2. Arveldused saadud põhivahendite alal.

Esimesel allkontol arvestatakse arveldused kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele pikaajalise ta-

sumise korras üleantud põhivahendite alal. Analüütilist arvestust peetakse nende organisatsioonide kohta, millele anti põhivahendeid üle.

Teisel allkontol arvestatakse arveldused kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt pikaajalise tasumise korras saadud põhivahendite alal. Analüütilist arvestust peetakse üksikute organisatsioonide kohta, kellelt saadi põhivahendeid.

Mitmesuguseid muid arveldusi kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonidega sellel kontol ei arvestata, vaid konto nr. 76 allkontol nr. 5 "Muud deebitorid ja kreeditorid".

Konto nr. 74 "Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kooperatiivsetelt organisatsioonidelt saadud põhivahendite esialgse maksumuse arvelevõtmine	01	85
2.	Saadud põhivahendite kulumise arvestamine	85	02
3.	Arvelevõetud põhivahendite tegelik maksumus (esialgne maksumus - kulumine)	85	74
4.	Saadud põhivahendite eest tasumine	74	51
5.	Kooperatiivsetele organisatsioonidele üleantud põhivahendite esialgse maksumuse mahakandmine	85	01
6.	Üleantud põhivahendite kulumise mahakandmine	02	85

1	2	3	4
7.	Äraantud põhivahendi tegeliku maksumuse arvestamine	74	85
8.	Maksete laekumine üleantud põhivahendi eest	51	74

Konto nr. 76 "Arveldused mitmesuguste deebitoride ja kreeditoridega".

Need arveldused juriidiliste ja füüsiliste isikutega, kelle jaoks eraldi kontosid ei ole ette nähtud, kajastatakse kontol nr. 76 "Arveldused mitmesuguste deebitoride ja kreeditoridega".

Sellel kontol on viis allkontot:

1. Pangad individuaalseks elamuehituseks antud laenudega. Siin arvestatakse arveldused vastava pangaga, millelt organisatsioon sai limiidi alusel laenu tööliste ja teenistujate individuaalseks elamuehituseks.

2. Töölised ja teenistujad individuaalse elamispinna ehitamiseks saadud laenudega. Siin arvestatakse arveldused tööliste ja teenistujatega seoses neile individuaalse elamispinna ehitamiseks antud laenudega.

Esimene allkonto kuulub kajastamisele bilansi passivas, teine aktivas.

3. Deponeeritud summad. Sellel allkontol arvestatakse kinnipidamised tööliste ja teenistujate töötasust mitmesuguste organisatsioonide ja üksikute isikute kasuks täitelehtede või kohtuorganite määruste alusel. Samuti arvestatakse siin tööliste ja teenistujate õigeaegselt väljavõtmata jäänud töötasu, mis on tagasi viidud panka.

4. Mitmesugused isikud muude arveldustega. Siin arvestatakse arveldusi isikutega seoses nende arvele kantud kauba riknemise, purunemise ja mõranemise summade sissenõudmisega.

Samal allkontol arvestatakse veel arveldusi komitentidega, mis tekivad komisjonikaupade müügil. Nii võib allkonto osutuda nii aktiva kui passiva kontoks, olenedes sellest, kas on tegemist nõudmiste või kohustustega. Analüütilist arvestust peetakse üksikute isikute kohta.

5. Muud deebitorid ja kreeditorid. Sellel allkontol arvestatakse arveldusi mittekaubaliste operatsioonide alal teiste organisatsioonide ja asutustega (arveldused majavalitsuste, kommunaalmajandusettevõtetega jm.).

Lootusetuks muutunud ja aegunud debitoorse võlgnevuse mahakandmine võib toimuda ainult eeskirjades ettenähtud korras kasumi vähendamise arvel.

Aegunud kreditoorne võlgnevus kuulub ülekandmisele riigieelarve tuludesse.

Analüütilist arvestust tuleb pidada eraldi iga deebitori ja kreeditori kohta.

Konto nr. 76 "Arveldused mitmesuguste deebitoride ja ja kreeditoridega" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Laenu saamine pangast tööliste ja teenistujate individuaalseks elamuehituseks	50	76-1
2.	Individuaalseks elamuehituseks saadud laenude väljaandmine töölistele ja teenistujatele	76-2	50
3.	Töölistele ja teenistujatele eelmises töökohas elamuehituseks antud laenu arvestamine kooskõlastatult pangaga	76-2	76-1

1	2	3	4
4.	Summade deponeerimine (kinnipidamised töötasust täitelehtede alusel, õigeaegselt välja maksmata jäänud töötasu jne.)	70	76-3
5.	Töötasu väljamaksmine deponentidele	76-3	50
6.	Deponeeritud summade väljamaksmine isikutele või asutustele täitelehtede alusel	76-3	50,51
7.	Kauba riknemise, purunemise ja mõranemise kirjendamine materiaalselt vastutavate isikute arvele:		
	- kahju summa jaehinnas	76-4	41
	- kaubanduslik hinnatäiend	42-1	72-3
8.	Kahjutasumaksete, trahvide ja ülemaksete kandmine süüdiolevate isikute arvele	76-4	05,09,12,20,23,25,26,29,40,41,50,51,55,56,60,72,82 jt.
9.	Laekumised kreeditoridelt	50,51,70	76
10.	Kreditoorse võlgnevuse kustutamine	76	50,51 jt.
11.	Aegunud kreditoorse võlgnevuse arvestamine riigieelarvesse	76	73
12.	Komitentidele arvestatud kaubandusliku laekumise summa	48	76-4
13.	Komitentidele väljamakstud summade arvestamine	76-4	50
14.	Lootusetu ja aegunud debitoorse võlgnevuse mahakandmine	99	76

Konto nr. 77 "Ametkonnasisesed arveldused".

Ettevõtte (organisatsiooni) ametkonnasisesed arveldused kõrgemalseisvate lülidega (kaubastuga, trustiga, kaubandusvalitsusega jt.) käibevahendite ja kasumi ümberjaotamisel, ajutise finantsabi osutamisel ja süsteemisiseste jooksvate operatsioonide teostamisel arvestatakse kontol nr. 77 "Ametkonnasisesed arveldused".

Konto nr. 77 "Ametkonnasisesed arveldused" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

nr. 77-1 "Arveldused käibevahendite ja kasumi ümberjaotamise alal";
nr. 77-2 "Arveldused ajutise finantsabi korras saadud vahendite alal",
nr. 77-3 "Arveldused finantsabi korras väljaantud vahendite alal",
nr. 77-4 "Arveldused jooksvate operatsioonide alal".

Allkontol nr. 77-1 "Arveldused käibevahendite ja kasumi ümberjaotamise alal" kajastatakse arveldusi kõrgemalseisva organisatsiooni korralduste alusel käibevahendite ja kasumi ümberjaotamiseks põhikirjaga organisatsioonide vahel.

Teistelt põhikirjaga organisatsioonidelt saadud käibevahendite ja kasumi summad kajastatakse allkonto nr. 77-1 "Arveldused käibevahendite ja kasumi ümberjaotamise alal" kreeditis korrespondeerivuses kontoga nr. 51 "Arvelduskonto". Teistele põhikirjaga organisatsioonidele ülekantud käibevahendid ja kasum kajastatakse selle allkonto deebetis. Aasta lõpul allkonto nr. 77-1 "Arveldused käibevahendite ja kasumi ümberjaotamisest" saldo kuulub kirjendamisele kontole nr. 85 "Põhikirjafond".

Vahendite ümberjaotamist ühe põhikirjaga organisatsiooni allettevõtete vahel sellel allkontol ei kajastata, vaid kajastatakse kontol nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal".

Allkontol nr. 77-2 "Arveldused ajutise finantsabi korras saadud vahendite alal" arvestatakse finantsabi korras

saadud, kuid tagastamisele kuuluvad vahendid.

Teatavasti on vabariigi kaubandusministeeriumil ja kaubandusvalitsustel õigus osutada ajutist finantsabi alluvatele kaubandusorganisatsioonidele teiste alluvate kaubandusorganisatsioonide ajutiselt vabade käibevahendite arvel. Nende vahendite saamine võib toimuda tähtajaga mitte üle kolme kuu.

Ajutist finantsabi võivad kaubandusministeeriumid osutada alluvatele kaubandusorganisatsioonidele ka moodustatud omakäibevahendite reservi arvel. Reservi arvel saadud vahendid ajutise finantsabi korras võivad olla kasutatud tähtajaga mitte üle 9 kuu.

Allkontol nr. 77-3 "Arveldused ajutise finantsabi korras väljaantud vahendite alal" arvestatakse ajutised tähtajaga kuni kolm kuud äravõetud käibevahendite summad, mis on suunatud teistele organisatsioonidele ajutise finantsabi osutamiseks.

Allkontod nr. 77-2 ja 77-3 korrespondeeruvad kontoga nr. 51 "Arvelduskonto", kusjuures esimene neist on passiva, teine aktiva konto.

Allkontol nr. 77-4 "Arveldused jooksvate operatsioonide alal" arvestatakse jooksva iseloomuga operatsioone ühe põhikirjaga organisatsiooni ettevõtete vahel ning kõrgemalseisva organisatsiooni vahel.

Arveldused jooksvate operatsioonide alal võivad olla organiseeritud tsentraliseeritud või detsentraliseeritud korras. Arvelduste tsentraliseerimisel toimuvad arveldused ainult allettevõtete ja kaubandusvalitsuse või kaubastu keskuse vahel. Sel puhul kirjutavad välja operatsioone teostanud ettevõtted aviisoteated kolmes eksemplaris, millest kaks antakse keskusele, viimane annab aga ühe edasi ettevõttele, millega majanduslik operatsioon toimus. Näiteks kauplusele kaupade väljastamisel jaotuslaost kirjutatakse jaotuslaos aviisoteade kolmes eksemplaris, millest kaks eksemplari antakse kaubastu või kaubandusvalitsuse raamatupidajale, kes peale kirjendite koostamist annab ühe eksemplari edasi kaupa saanud kauplusele. Seega kirjendeid kontole nr. 77-4 "Arvel-

dused jooksvate operatsioonide alal" on lubatud teha ainult aviisoteadete põhjal, selleks et saavutada täielikku kooskõla vastavust arveldustes jooksvate operatsioonide alal. Analüütilist arvestust kontole nr. 77-4 "Arveldused jooksvate operatsioonide alal" peetakse tsentraliseeritud arvelduste organiseerimise puhul ainult kaubastu või kaubandusvalitsuse keskraamatupidamises üksikute iseseisval bilansil olevate allettevõtete kaupa. Allettevõtete arvepidamises kuuluvad konto nr. 77-4 "Arveldused jooksvate operatsioonide alal" kirjendid kaubastu või kaubandusvalitsuse keskraamatupidamises iga kuu lõpul kohustuslikule võrdlemisele.

Süsteemisiseste arvelduste organiseerimisel detsentraliseeritud korras arvlevad iseseisval bilansil olevad allettevõtted omavahel ilma kaubastu või kaubandusvalitsuse keskraamatupidamist läbimata. Sel puhul kirjutatakse aviisoteated välja ainult kahes eksemplaris. Analüütilist arvestust kontole nr. 77-4 "Arveldused jooksvate operatsioonide alal" peavad kõik iseseisval bilansil olevad ettevõtted ning vastastikune võrdlemine peab kuu lõpul toimuma kõigi ettevõtetega, millega arveldi.

Et kaubastu või kaubandusvalitsuse keskus arvelduste organiseerimisel detsentraliseeritud korras ei saa pidevalt, s.o. kuu jooksul täielikku ülevaadet allettevõtetevahelisest arvelduste seisukorrast, siis on soovitavam kontrolli tõhustamise eesmärgil organiseerida süsteemisiseseid arveldusi jooksvate operatsioonide alal tsentraliseeritud korras.

Konto nr. 77 "Ametkonnasisesed arveldused" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Arveldused käibevahendite ja kasumi ümberjaotamisel:		
	a) vahendite saamine	51	77-1

1	2	3	4
	b) vahendite äraandmine	77-1	51
2.	Aasta lõpul allkonto nr. 77-1 "Arveldused käibevahendite ja kasumi ümberjaotamise alal" saldo mahakandmine:		
	a) deebetsaldo	85	77-1
	b) kreeditsaldo	77-1	85
3.	Arveldused ajutise finantsabi korras saadud vahendite alal:		
	a) vahendite saamine	51	77-2
	b) vahendite tagastamine	77-2	51
4.	Arveldused ajutise finantsabi korras väljaantud vahendite alal:		
	a) vahendite väljaandmine	77-3	51
	b) vahendite saamine	51	77-3
5.	Arveldused jooksvate operatsioonide alal:		
	a) kui kõrgemalseisev organisatsioon tasub ettevõtte arvel kaupade, teenuste ja muude kulude eest:		
	- ettevõtte bilansis	Vastavad kaubalis-materiaalsete väärtuste, arvelduste jt. kontod	77-4
	- kõrgemalseisva organisatsiooni bilansis	77-4	50,51,55, 56,67,91 jt.

1	2	3	4
	b) kaubandusliku laekumise üleandmine arvestamiseks kõrgemalseisva organisatsiooni erilaenu-(arveldus-)kontole:		
	- ettevõtte bilansis	77-4	50
	- kõrgemalseisva organisatsiooni bilansis	56	77-4
	c) eraldised administratiivkulude katteks:		
	- ettevõtte bilansis	20,23, 26,29, 99-2	77-4
	- kõrgemalseisva organisatsiooni bilansis	77-4	99-1
	d) amortisatsioonieraldiste arvestamisel (amortisatsioonifondi arvestamisel tsentraliseeritud korras):		
	- ettevõtte bilansis	20,23, 25,26, 29,44	77-4
	- kõrgemalseisva organisatsiooni bilansis	77-4	86
	e) eraldised kaadrite ettevalmistamiseks:		
	- ettevõtte bilansis	20,23, 26,29, 44	77-4
	- kõrgemalseisva organisatsiooni bilansis	77-4	96

Konto nr. 80 "Eemaldatud vahendid".

Sellel kontol arvestatakse ringlusest mitte osavõtvaid vahendeid. Eemaldatud vahenditesse kuuluvad aruandeaasta jook

sul tehtud maksed ja eraldised kasumist.

Ettevõtete ja organisatsioonide kasumijaotus ja suunamine toimub lõplikult peale aastaaruande kinnitamist. Kõik auandeaasta vältel tehtud maksed ja eraldised kasumist on avansilised ning ei kuulu aasta jooksul mahakandmisele "Kasumite ja kahjumite" kontolt, vaid arvestatakse kontra-passiva reguleerival kontol nr. 80 "Eemaldatud vahendid". See võimaldab seda, et konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" saldo bilansis kajastab täielikku kasumi summat kogu aruandeaasta jooksul.

Konto nr. 80 "Eemaldatud vahendid" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

Allkonto nr. 80-1 "Maksed eelarvesse eelmise aasta kasumist".

Nimetatud allkontol arvestatakse eelmisel aastal eelarvesse tehtud kasumieraldiste makseid. Allkonto deebetisse kirjendatakse möödunud aasta kasumieraldiste makseid eelarvesse, mis 1. jaanuari seisuga olid näidatud allkontol nr. 80-2 "Maksed eelarvesse aruandeaasta kasumist".

Peale aastaaruande kinnitamist ja bilansi reformeerimise korralduse saamist kirjendatakse nimetatud allkontol olevad summad konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" deebetisse.

Allkontol nr. 80-2 "Maksed eelarvesse aruandeaasta kasumist" arvestatakse aruandeaasta kasumieraldiste makseid, kusjuures makstud summadega debiteeritakse nimetatud allkontot ja krediteeritakse kontot nr. 51 "Arvelduskonto". Järgmise aasta alguses allkonto nr. 80-2 suletakse saldo kirjendamisega allkontole nr. 80-1. Kasumieraldiste ülekandmisel võetakse aluseks finantsplaanis ettenähtud määrad. Maksete arvutamise ja ülekandmise kord on fikseeritud NSVL Rahandusministeeriumi juhendis nr. 246 26. augustil 1958. a. "Riiklike ettevõtete ja majandusorganisatsioonide kasumi eraldamise kord" ja kirjas nr. 309 21. septembrist 1961. a.

Allkontol nr. 80-3 "Eraldised fondidesse" arvestatakse mitmesuguseid eraldisi erifondide moodustamiseks (näiteks aegunud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindamise fond, kau-

bandusettevõttefond, põllumajanduslike abimajandite laiendamise fond jm.). Nimetatud allkontol arvestatakse ka eraldisi vabariikliku sotsialistliku võistluse võitjate premeerimiseks. Eraldisi sotsialistlikust võistlusest osavõtjate premeerimiseks tehakse üleplaanilise kasumi või toodangu omahinna üleplaanilisest alandamisest saadud ökonoomia arvel. Kõigi nimetatud eraldiste summad kirjendatakse aasta jooksul allkonto nr. 80-3 "Eraldised fondidesse" deebetisse ja konto nr. 87 "Erifondid" kreeditisse. Pärast aastaaruande kinnitamist ja kasumijaotust allkonto nr. 80-3 "Eraldised fondidesse" suletakse saldo kirjendamisega konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" deebetisse.

Allkontol nr. 80-4 "Muud eemaldatud vahendid" arvestatakse:

1) maksed kasumist pankadesse kapitaalehituste finantseerimiseks,

2) maksed kasumist riigipanga eelarvelistele kontodele kapitaalehituse finantseerimiseks,

3) kasumi kasutamine kapitaalehituse finantseerimiseks arvelduskontolt riigipangas,

4) maksed kasumist panka põhikarja moodustamise finantseerimiseks,

5) uue tehnika juurutamise ja tootmise laiendamise finantseerimiseks suunatud vahendid,

6) eraldised 25 % ulatuses üleplaanilisest kasumist kapitaalmahutuste finantseerimiseks,

7) eraldised kuni 30 % ulatuses üleplaanilisest kasumist elumajade ehitamiseks,

8) vahendite suunamine omakäibevahendite reservi moodustamiseks,

9) hulgikaubandusorganisatsioonide maksed 95 % ulatuses saadud ja makstud trahvide tegelikust vahest,

10) liigsete käibevahendite äravõtmine eelarvesse,

11) eraldised abimajandite kasumist,
12) muud eraldised ja maksed.

Allkonto nr. 80-4 "Muud eemaldatud vahendid" suletakse pärast aastaaruande kinnitamist bilansi reformeerimisega ettenähtud korras. Konto nr. 80 "Eemaldatud vahendid" analüütiline arvestus toimub eemaldatud vahendite liikide järgi kooskõlas raamatupidamisaruannete näitajatega. Aasta lõpul eelarvesse võetud liigsete käibevahendite summa kajastatakse konto nr. 85 "Põhikirjafond" deebetis.

Konto nr. 80 "Eemaldatud vahendid"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Jooksva aasta kasumieraldiste maksed eelarvesse	80-2	51
2.	Allkonto nr. 80-2 "Aruandeaasta kasumieraldiste maksed eelarvesse" saldo kirjendamine järgmise aasta alguses	80-1	80-2
3.	Jooksva aasta maksed möödunud aasta kasumieraldiste arvel, mis tehakse enne aastaaruande kinnitamist ja bilansi reformeerimist	80-1	51
4.	Eelarvesse ülekantud maksete mahakirjendamine bilansi reformeerimisel	99	80-1
5.	Kasumieraldised erifondide moodustamiseks	80-3	87

1	2	3	4
6.	Erifondide moodustamiseks eraldatud summade kirjendamine seoses bilansi reformeerimisega	99	80-3
7.	Eraldiste ülekandmine omakäibevahendite reservi moodustamiseks kasumi arvel	80-4	51,77-4
8.	Hulgikaubandusorganisatsioonide maksed 95 % ulatuses saadud ja makstud trahvide tegelikust vahest	80-4	51,73
9.	Liigsete käibevahendite võtmine eelarvesse	80-4	51
10.	Uue tehnika juurutamise ja tootmise laiendamise finantseerimiseks suunatud vahendid	80-4	93
11.	Eraldised üleplaanilisest kasumist kapitaalmahutuste finantseerimiseks	80-4	96
12.	Eraldised üleplaanilisest kasumist elamuehitamiseks	80-4	96
13.	Vahendite ülekandmine ehituspanka kapitaalmahutuste finantseerimiseks kasumi arvel riikliku plaani järgi	80-4	51
14.	Maksed kasumist riigipanka kapitaalmahutuste finantseerimiseks eelarvelise konto kaudu	80-4	51
15.	Arvelduskontolt riigipangas finantseeritava kapitaalmahutuste finantseerimise kajastamine	80-4	93
16.	Vahendite ülekandmine panka põhikarja moodustamise kulude finantseerimiseks kasumi arvel	80-4	51

1	2	3	4
17.	Eelarvesse võetud liigsete käibevahendite kirjendamine aasta lõpul põhikirjafondi vähendamiseks	85	80-4
18.	Muude eemaldatud vahendite kirjendamine seoses bilansi reformeerimisega	99	80-4

Konto nr. 82 "Puudujäägid ja kaod väärtuste riknemisest".

Sellel kontol arvestatakse kuni kehtestatud korras kinnitamiseni väärtuste puudujäägid ja kaod kaupade ja materjalide riknemisest üle loomuliku kao normide, juhul kui pole kindlaks tehtud konkreetseid süüdlasi. Samuti arvestatakse sellel kontol kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujääkide ja raiskamiste summad, mille sissenõudmisest on kohus keeldunud hagide põhjendamatuse tõttu.

Nimetatud konto deebeti kirjendid peavad olema põhjendatud dokumentidega, mis tõestavad puudujääkide suunamist, vastavalt "Raamatupidamise aruannete ja bilansside määrustiku punkt 64-le (NSVL Rahandusministeeriumi kiri nr. 50 10. veebruarist 1958. a.).

Puudujääkidega seotud materjalide läbivaatamine ja otsuse tegemine peab toimuma kahe dekaadi jooksul alates materjalide saamise päevast.

Materjalide läbivaatamisel kauba puudujääkide, riknemise ja muude kadude mahakandmise kohta on vajalik kindlaks teha nende tekkimise põhjused ja süüdiolevad isikud ning rakendada abinõusid ebamajanduslikkuse likvideerimiseks. Vajalikel juhtudel ettevõttele tekitatud kahjusumma nõutakse sisse süüdlastelt. Kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamisel puudujääkide, raiskamiste ja kadude summade mahakandmise kohta krediteeritakse kontot nr. 82 "Puudujäägid ja kaod väär-

tuste riknemisest" ja debiteeritakse vastavaid kontosid (nr. 44, nr. 72 jt.).

Konto nr. 84 "Puudujäägid ja kaod väärtuste riknemisest" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale kinnitamiseks suunatud materjalid kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujääkide, raiskamiste ja kadude mahakandmiseks süüdlaste puudumise tõttu. Samuti materjalide suunamine kaupade ja muude väärtuste puudujääkide, raiskamiste ja riisumiste summade mahakandmiseks, mille sissenõudmisest kohus keeldus hagi põhjendamatuse tõttu:		
	a) kaubalis-materiaalsete väärtuste maksumus ostuhinnas	82	05,06,07, 08,09,12 20,40,41 jt.
	b) kaubalis-materiaalsete väärtuste jae-(müügi-) ja ostumaksumuse vahe	42	41
2.	Kõrgemalseisvalt organisatsioonilt loa saamine puudujääkide, kadude ja võlgade mahakandmiseks ettevõtte (organisatsiooni) arvel	20,23, 25,26, 29,44	82

1	2	3	4
3.	Kõrgemalseisva organisatsiooni keeldumine puudujääkide, kadude ja võlgade mahakandmisest:		
	a) süüdiolevate isikute arvele kantud kaubalis-materiaalsete väärtuste maksumus ostuhinnas	72-1,72-2, 76-4	82
	b) kaubalis-materiaalsete väärtuste jae-(müügi-) ja ostumaksumuse vahe	72-1,72-2, 76-4	72-3

Konto nr. 85 "Põhikirja- (põhi-)fond".

Sellel kontol arvestatakse nii esialgne põhikirjafond ning selle hilisemad muudatused nii põhi- kui ka käibevahendite osas.

Konto nr. 85 "Põhikirja-(põhi-)fond" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

nr. 85-1 "Põhikirja-(põhi-)fond,
nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal",
nr. 85-3 "Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fond".

Allkontol nr. 85-1 "Põhikirja-(põhi-)fond" arvestatakse põhikirja alusel eraldatud põhi- ja käibevahendeid, mida vajab organisatsioon plaanis ettenähtud finants-majanduslikuks tegevuseks vastavalt kinnitatud plaanidele. Samal allkontol arvestatakse põhikirjafondi hilisemaid muudatusi.

Põhikirjafondi suurus võib muutuda majandusorganisatsioonide ühendamisel, likvideerimisel või lahutamisel, samuti jooksvate operatsioonide teostamisel, mis suurendavad või vähendavad põhikirjafondi. Organisatsioonide ühendamise, lahutamise või likvideerimisega seotud põhikirjafondi muudatusi kajastatakse antud kontol kui põhikirjafondi muudatusi aasta alguseks. Põhikirjafondi suurenemine ja vähenemine jooksval

aastal kirjendatakse nimetatud allkontole harilikus korras.

Põhikirjafondi analüütilist arvestust peetakse raamatupidamise aastaaruande näitajate järgi. Põhikirjafondi muudatusi kajastavad näitajad rühmitatakse alljärgnevalt:

1. Põhikirjafondi suurenemine:

   a) põhivahendite osas,
   b) käibevahendite osas.

2. Põhikirjafondi vähenemine:

   a) põhivahendite osas,
   b) käibevahendite osas.

Põhikirjafondi muudatustena põhivahendite osas kajastatakse ekspluatatsiooni antud kapitaalmahutuste maksumus, põhikarja moodustamise kulud, põhivahendite lõpetatud kapitaalremondikulud, põhivahendite tasuta äravõtmine või juurdeandmine, põhivahendite kulumine, sellest tasuta äravõetud või juurdeantud põhivahendite kulumine ja teised muudatused.

Põhikirjafondi muudatustena käibevahendite osas kajastavad põhikirjafondi suurendamiseks arvatud kasum või vähendamiseks arvatud kahjum, finantseerimine eelarvest omakäibevahendite normatiivi juurdekasvuks või nende puudujäägi katteks, liigsete käibevahendite äravõtmine, kasumi ja käibevahendite ümberjaotamine, vahendite eraldamine ajutise finantsabi reservi moodustamiseks, laekumised põhikarja loomade prakeerimisest ja teised muudatused.

Samal allkontol arvestatakse ka põhivahendite likvideerimise operatsioonid (hoonete ja ehituste lammutamine ja lahtivõtmine, seadmete demontaaž,põhikarja loomade prakeerimine jm.). Antud juhul kirjendatakse allkonto deebetisse likvideeritavate põhivahendite esialgne maksumus ja likvideerimisega seosesolevad kulud (hoonete ja ehituste lammutamine ja lahtivõtmine, seadmete demontaaž jm.). Allkonto kreeditisse kirjendatakse likvideeritavate põhivahendite kulumise summa ja põhivahendite likvideerimisest saadud materjalide maksumus (vastavalt kehtivatele hindadele).

Allkontol nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal" arvestatakse organisatsiooni (kaubastu, trusti, kontori jt.) ja temale alluvate ettevõtete vahelisi arveldusi eraldatud põhi- ja käibevahendite alal.

Samal allkontol arvestatakse isemajandavate, kuid ilma põhikirjata ettevõtete ja kõrgemalseisva organisatsiooni vahelisi arveldusi käibevahendite ja kasumi äravõtmise ja käibevahendite täiendamise, samuti ka ekspluatatsiooni antud põhivahendite alal.

Allkonto nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal" analüütilist arvestust peab kõrgemalseisev organisatsioon eraldi igale iseseisval bilansil olevale ettevõttele. Eraldi arvestust tingib üksikute ettevõtete erinev isemajandavuse aste. Sellest lähtudes jaotatakse ilma põhikirjata ettevõtted kolme rühma:

1. Arvelduskontoga ja riigipanga krediite kasutavad iseseisval bilansil olevad ettevõtted.

2. Arvelduskontota ja riigipanga krediite mittekasutavad iseseisval bilansil olevad ettevõtted.

3. Iseseisva bilansita ettevõtted. Nende kohta peetakse kõrgemalseisva organisatsiooni raamatupidamises analüütilist arvestust ainult tähtsamate plaaninäitajate täitmise osas.

Kahe esimese rühma ettevõtete iseseisvale bilansile eraldamisel varustatakse need kõrgemalseisva organisatsiooni poolt vajalike põhi- ja käibevahenditega põhikirjafondi arvel.

Eraldatud vahendite arvestust peetakse analoogiliselt süsteemisiseste arveldustega (igakuune käivete ja saldo võrdlemine jne.).

Iseseisvale bilansile üleviidud ettevõttes põhi- ja käibevahendite saamisel krediteeritakse allkontot nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal" ning debiteeritakse vastavaid rahalisi, kaubalis-materiaalseid või muid aktiva kontosid. Põhivahendite kulumise, kaubanduslike mahahindluste ja muude, s.o. passiva kontodel arvestatavad summad korrespondeeruvad allkonto nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal" deebetiga.

Kõrgemalseisev organisatsioon kirjendab ülalnimetatud operatsioonid vastupidiselt, debiteerides allkontot nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal" ning krediteerides vastavaid kontosid.

Allkonto nr. 85-3 "Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fond" on ettenähtud projekteerimis-uurimisorganisatsioonide poolt riigieelarve assingneeringute arvel tehtud ja tellijatele tasuta üleantud projekteerimise ja eelarvelise dokumentatsiooni maksumuse kajastamiseks.

"Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fondi" moodustamine kirjendatakse konto nr. 01 "Põhivahendid" deebetisse ja allkonto nr. 85-3 "Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fond" kreeditisse.

Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni arvestust tuleb pidada tellijate juures kooskõlas NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL Statistika Keskvalitsuse 6. juuni 1960. a. kirjaga nr. 175/17-10.

Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fondi saldo peab võrduma projektide ja eelarvete dokumentatsiooni eelarvelise maksumusega kontol nr. 01 "Põhivahendid".

Kui projektide ja eelarvete dokumentatsioonis olev maksumus liidetakse lõpetatud ja ekspluatatsiooni antud ehitusobjektide maksumusega (vt. operatsioon nr. 1), siis suletakse projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fond krediteerides kontot nr. 01 "Põhivahendid".

Konto nr. 85 "Põhikirja-(põhi-)fond"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
	Allkonto "Põhikirja-(põhi-)fond"		
1.	Põhikirjafondi suurendamine	Vastavad kaubalis-materiaal-sete väär-tuste-, ar-velduste ja muud kontod	85-1

1	2	3	4
2.	Põhikirjafondi vähendamine	85-1	Vastavad kaubalis-materiaalsete väärtuste, arvelduste ja muud kontod
3.	Põhivahendite likvideerimine nende füüsilisel kulumisel, hävimine loodusõnnetuste puhul jm.:		
	a) põhivahendite algmaksumus	85-1	01
	b) kulumise summa	02	85-1
	c) põhivahendite likvideerimisest saadud materjalide maksumus	05,06, 07,09 jt.	85-1
	d) põhivahendite likvideerimisega seotud kulud	85-1	50,51,60,70, 71,76 jt.
	Allkonto nr. 85-2 "Arveldused eraldatud vahendite alal".		
	Allettevõttes kirjendatavate operatsioonide korrespondeerivus.		
4.	Ettevõttele eraldatud vahendite arvelevõtmine iseseisvale bilansile üleviimisel:		
	a) aktivad	Vastavad aktiva kontod	85-2
	b) passivad	85-2	Vastavad passiva kontod
5.	Allettevõtetele eraldatud põhi- ja käibevahendite muudatused:		

1	2	3	4
	a) kapitaalmahutuste või tasuta saadud põhivahendite arvelevõtmine, samuti inventeerimisel avastatud varem arvestamata või väikevahendite hulgas arvestatud põhivahendite arvelevõtmine	01	85-2
	b) põhivahendite kulumise arvestamine, samuti kulumise arvestamine renditud põhivahenditele tehtud kapitaalmahutuste summast	85-2	02
	c) põhivahendite kulumise vähendamine lõpetatud kapitaalremondikulude summa võrra, mitte ületades arvestatud kulumist	02	85-2
	d) käibevahendite täiendamine		
	arvelduskontoga ettevõtetes	51	85-2
	arvelduskontota ettevõtetes	77-4	85-2
	g) käibevahendite ülejäägi äravõtmine:		
	arvelduskontoga ettevõtetes	85-2	51
	arvelduskontota ettevõtetes	85-2	77-4
	e) ettevõtte möödunud aasta majandusliku tegevuse tulemuste ülekandmine põhikirjaga organiseeritud bilanssi (kirjend koostatakse peale aastaaruande kinnitamist ja kasumi jaotamist)		
	kasumid	99	85-2
	kahjumid	85-2	99

1	2	3	4
	Allkonto nr. 85-3 "Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fond".		
6.	Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni fondi moodustamine (s.t. lõpetatud ja tellija poolt vastuvõetud projektide ja eelarvete dokumentatsiooni arvelevõtmine)	01	85-3
7.	Projektide ja eelarvete dokumentatsiooni maksumuse liitmisel, ekspluatatsiooni antud kapitaalehituse objektide maksumusega	85-3	01

Konto nr. 86 "Amortisatsioonifond".

Amortisatsioonifond on ettevõtete ja organisatsioonide poolt moodustatud vahendid kapitaalmahutuste ja põhivahendite kapitaalremondi finantseerimiseks. Nimetatud fond moodustatakse igakuuste amortisatsioonieraldiste näol käibekulude arvel ja on füüsilise ja moraalse kulumise tagajärjel kõlbmatuks muutunud põhivahendite taastamise ja kapitaalremondi teostamise allikaks.

Amortisatsioonieraldisi arvestatakse põhivahenditelt NSVL Ministrite Nõukogu 1. septembri 1961. a. määruse nr. 802 alusel "Määrustik amortisatsioonisummade planeerimise, arvestamise ja kasutamise korra kohta rahvamajanduses". Määrust rakendati alates 1. jaanuarist 1963. a.

Määrustikus kehtestatud amortisatsiooninormid on diferentseeritud põhivahendite üksikute liikide ja rühmade järgi ning on ühtsed kõigile ettevõtetele ja organisatsioonidele. Amortisatsiooninormid on kehtestatud protsentides põhivahendite bilansilisest maksumusest.

Autotranspordivahenditele arvestatakse amortisatsiooni protsentides masina maksumusest iga 1000 km läbisõidu kohta.

Määrustikus ettenähtud amortisatsioonieraldiste üldnorm on jaotatud kahte ossa:

a) põhivahendite täielikuks taastamiseks,

b) põhivahendite kapitaalremondiks.

Elamutelt arvestatakse amortisatsioonieraldisi ainult kapitaalremondiks, kuna kinnitatud eraldiste norm nende täielikuks taastamiseks on ette nähtud ainult elamute kulumise väljaarvestamiseks.

Varuseadmetelt ja transpordivahenditelt (reservis, laos), mis seisavad tegutseva ettevõtte bilansis, arvestatakse amortisatsiooni ainult täielikuks taastamiseks.

Kahjumid täielikult amortiseerimata põhivahendite likvideerimisest, väljaarvatud elumajad, kantakse alates 1.jaanuarist 1963. a. ettevõtete või organisatsioonide majandusdusliku tegevuse tulemustesse, väljaarvatud juhud, kui seadmete asendamine toimub vastavalt uue tehnika juurutamise ja linna generaalplaani muutmise plaanile.

Kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi osa jääb ettevõtte käsutusse. Vastavad vahendid hoitakse kas kapitaalremondi erikontol riigipangas, kui kapitaalremondi aastaplaan on üle 5000 rubla, või ettevõtte arvelduskontol, kui kapitaalremondi aastaplaan on alla 5000 rubla.

Kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi võib jaotada ümber ettevõtete ja organisatsioonide vahel.

Põhifondide taastamiseks kuuluva amortisatsioonifondi kannavad ettevõtted üle ehituspanka ning kulutatakse kapitaalmahutusteks vastavalt riiklikule kapitaalmahutuste plaanile.

Renditud põhivahenditele tehtud kapitaaltööd, mis rendilepingu tähtaja lõppemisel kuuluvad üleandmisele rendileandjale, amortiseeritakse rentija poolt rendiaja kestel, lähtudes üldkehtivatest amortisatsiooninormidest. Rendile antud põhivahendite amortisatsioonieraldised näidatakse rendileandja bilansis. Amortisatsioonieraldiste kirjendamisel krediteeritakse kontot nr. 86 "Amortisatsioonifond", debiteerides vastavaid käibekulude kontosid. Samaaegselt kredi-

teeritakse kontot nr. 02 "Põhivahendite kulumine" debiteerides kontot nr. 85 "Põhikirja-(põhi-)fond".

Konto nr. 86 "Amortisatsioonifond" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

allkonto nr. 86-1 "Põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonifond",

allkonto nr. 86-2 "Kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonifond.

Allkontol nr. 86-1 arvestatakse kapitaalmahutusteks ja põhikarja formeerimiseks ettenähtud amortisatsioonieraldised. Ehituspanka kantud amortisatsioonieraldiste summa kantakse mainitud allkonto deebetisse.

Allkontol nr. 86-2 arvestatakse põhivahendite kapitaalremondiks ettenähtud amortisatsioonieraldised. Samal allkontol arvestatakse ka teistelt ettevõtetelt ümberjaotuse korras saadud amortisatsioonifond.

Allkonto nr. 86-2 deebetisse kirjendatakse vastava aktiga vormistatud lõpetatud kapitaalremondi maksumus, samuti ka amortisatsioonifondi äravõtmine või selle kasutamine kapitaalmahutuste finantseerimiseks. Muud kapitaalremondi finantseerimise allikad (ettevõttefond, sotsialistliku võistluse preemiad jm.) allkontol nr. 86-2 ei arvestata. Muude allikate arvel teostatud lõpetatud kapitaalremondi maksumus kirjendatakse vahetult vastavate finantseerimisallikate vähendamiseks. Tuleb silmas pidada seda, et esmajärjekorras kulutatakse muude finantseerimisallikate vaba jääk (ettevõttefond jm.) ning ainult puuduv osa kirjendatakse amortisatsioonifondi deebetisse.

Konto nr. 86 "Amortisatsioonifond"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Põhivahendite amortisatsiooni arvestus	20,23,25, 26,29,44	86
2.	Kapitaalmahutusteks ettenähtud amortisatsioonieraldiste ülekandmine ehituspanka	86-1	51
3.	Lõpetatud kapitaalremondikulude mahakandmine	86-2, 87-2	03
4.	Amortisatsioonieraldiste ümberjaotamine:		
	a) vahendite äravõtmine	86-2	51,55,77
	b) vahendite saamine	51,55,77	86-2

Konto nr. 87 "Erifondid".

Sellel kontol arvestatakse eriotstarbelised fondid. Konto nr. 87 "Erifondid" jaguneb kaheks allkontoks.

Allkonto nr. 87-1 "Vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse fond".

Vananenud tegumoe ja mudeliga ning oma esialgse väärtuse osaliselt kaotanud kaupade võimalikuks realiseerimiseks on lubatud selliseid kaupu alla hinnata vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse fondi arvel. Fond moodustatakse kaubanduserganisatsioonide kasumi arvel.

Vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse fondi moodustamise ja kasutamise kord on ette nähtud Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruses nr. 448 14. septembrist 1962.a.

Käesoleva määruse alusel moodustavad jaekaubandusorganisatsioonid nimetatud fondi oma kasumi arvel 0,5 % ulatuses plaanilisest jaekäibest (summa nähakse ette finantsplaanis).

Kaubandusorganisatsioonid ja -ettevõtted, mille finantsplaanides on ette nähtud vananenud tegumoe ja mudeliga ning oma esialgse kvaliteedi osaliselt kaotanud kaupade allahindluse fondi moodustamine, teostavad igal kuul eraldisi nimetatud fondi 1/3 ulatuses kvartali finantsplaanis selleks ettenähtud summast. Antud eraldised kirjendatakse konto nr.80 "Eemaldatud vahendid" (allkonto nr. 80-3 "Eraldised fondidesse") deebetisse ja allkonto nr. 87-1 "Vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse fond" kreeditisse.

Vajalikel juhtudel jaotavad kõrgemalseisvad organisatsioonid allahindluse fondi ümber alluvate organisatsioonide ja ettevõtete vahel.

Jooksval aastal kasutamata jäänud fond kasutatakse järgmisel aastal samaks otstarbeks.

Eesti NSV Kaubandusministeerium määrab kindlaks allahindluse läbiviimise tähtajad, millest lähtudes TSN TK kaubandusvalitsused ja Kaubandusministeeriumi hulgikaubanduse baasid organiseerivad neile alluvates ettevõtetes allahindluse läbiviimise üheaegsuse, samanimeliste kaupade allahindluse võrdse taseme ja kontrolli kaupade allahindluse õige läbiviimise üle.

Ülalnimetatud fondi arvel hinnatakse kaupu alla nii hulgi- kui ka jaekaubandusorganisatsioonides.

Üksikute kaupade allahindlus määratakse kindlaks olenevalt nende kvaliteedist ja realiseerimise võimalustest. Kui allahindamise momendil on kaubad täisväärtuslikud ning neid toodetakse veel tööstuses, siis nad ei kuulu allahindamisele.

Allahinnatud kaubad peavad olema varustatud hinnalipikutega, millel märgitakse kauba esialgne hind hinnakirja järgi ja uus hind pärast allahindlust. Uue hinna märgib hinnalipikutele allahindlust teostanud komisjon ja tõendatakse komisjoni esimehe allkirjaga. Allahinnatud kaupade realiseerimine ilma nimetatud hinnalipikuteta on keelatud. Allahinnatud

kaupu realiseeritakse selleks ettenähtud kauplustes või kaupluste erisektsioonides. Allahinnatud kaupu on lubatud müüa väikehulgimüügi korras organisatsioonidele, ettevõtetele ja asutustele selleks eraldatud limiitide ulatuses (sularahatus korras).

Kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitatud allahindlus kirjendatakse allkonto nr.87-1 deebetisse (mahaarvatud kaubandusliku mahahindluse summa) ja konto nr.14 "Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine" kreeditisse.

Allkonto nr. 87-2 "Muud erifondid".

Sellel kontol arvestatakse eeskirjade alusel moodustada lubatud erifonde nii kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes kui ka kaubandusorganisatsioonidele alluvates tööstuslikes ja põllumajanduslikes abiettevõtetes. Nende fondide hulka kuuluvad: kaubandusettevõtte fond, vabariiklikust sotsialistlikust võistlusest osavõtjate premeerimise fond, põllumajandusliku abimajandi laiendamise ja tugevdamise fond, puittaara säilitamise ja õigeaegse tagastamise eest premeerimise fond, jäätmetest valmistatavate laiatarbekaupade fond.

Muude erifondide analüütilist arvestust peetakse eraldi iga fondi kohta.

Erifondide moodustamisel aruandeaasta kasumi arvel krediteeritakse kontot nr. 87-2 "Muud erifondid" ja debiteeritakse allkontot nr. 80-3 "Eraldised fondidesse". Kui fonde moodustatakse möödunud aasta kasumi arvel (pärast aastaaruande kinnitamist), siis debiteeritakse kontot nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" ja krediteeritakse kontot nr. 87-2 "Muud erifondid".

Muude erifondide arvel tehtud kulud kirjendatakse allkonto nr. 87-2 "Muud erifondid" deebetisse.

Erifondide mittesihipärane kasutamine, samuti kulude tegemine tulevikus moodustatavate erifondide arvel on keelatud.

Alljärgnevalt vaadeldakse muid erifonde lähemalt.

"Kaubandusettevõttefond".

Kaubandusettevõttefond moodustatakse kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 22. mai 1963. a. määrusega nr. 563, millega kehtestati "Üksikute rahvamajandusharude töötajate kultuuriliste ja olustikuliste tingimuste parandamise ning tootmise täiustamise ettevõttefondide (organisatsioonifondide) määrustik".

Kaubandusettevõttefond moodustatakse kõigis isemajandavates iseseisval bilansil olevates kaubandusettevõtetes olenemata nende ametkondlikust alluvusest.

Iseseisva bilansita kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete, samuti iseseisval bilansil olevate, aga arvelduskontota tööstusettevõtete fond moodustatakse nende tegevust arvestavas kaubandusettevõttes (organisatsioonis).

Jae- ja hulgikaubanduse ning ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes moodustatakse kaubandusettevõtte fond tingimusel, et on täidetud kaubakäibe- ja kasumiplaan ning ei esine käibekulude ülekulu (protsentides kaubakäibest).

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes peale eeltoodu on fondi moodustamise vajalikuks tingimuseks omatoodangu käibeplaani täitmine.

Puu- ja köögiviljakombinaatides, köögiviljahoidlates ning muudes spetsialiseeritud baasides, kus säilitatakse kartuleid, köögi- ja puuvilja ning realiseeritakse neid hulgi, moodustatakse kaubandusettevõtte fond tingimusel, et oleks täidetud kaubakäibe- ja kasumiplaan ning ei esineks nimetatud toodangu säilitamise ja realiseerimise tegelike kulude ülekulu võrreldes tegelikult realiseeritud toodangu mahu järgi ümberarvestatud plaaniliste kuludega.

Nendes kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes, tööstuslikes abikäitistes, transpordi- ja muudes ettevõtetes, mille kaubandusettevõtte fond moodustatakse nende tegevust arvestades kaubandusettevõttes (organisatsioonis), on fondi moodustamise tingimusteks neile ettevõtetele tervikuna kinnitatud kaubakäibe- ja kasumiplaani

täitmine ning käibekulude ülekulu vältimine (eraldi jaekaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise osas).

Kaubandusettevõtte fondi moodustamise allikaks on kasum.

Jae- ja hulgikaubanduse ettevõtetes ning restoranides tehakse eraldisi kaubandusettevõtte fondi 1 % ulatuses plaanilisest ja 15 % ulatuses üleplaanilisest kasumist, kui aga kasumit pole plaanis ette nähtud, siis 15 % ulatuses tegelikult saadud kasumist.

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes (peale restoranide) tehakse eraldisi fondi 6 % ulatuses tegelikult saadud kasumist. Aastane kaubandusettevõtte fondi summa ei tohi ületada 5,5 % ettevõtte töötajate aastasest palgafondist.

Kõrgemalseisva organisatsiooni (peale peavalitsuste) haldusaparaadi töötajate individuaalseks premeerimiseks, nende kultuurilise ja elukondliku teenindamise parandamiseks, puhkekodu- ja sanatooriumituusikute muretsemiseks ja neile töötajatele ühekordse abi andmiseks võidakse kasutada kuni 15 % alluvates ettevõtetes moodustatud kaubandusettevõtte fondist.

Kõrgemalseisvatele organisatsioonidele eraldatakse vahendeid ainult tingimusel, kui need on täitnud tervikuna kaubakäibe- ja kasumiplaani ning kui ei esine käibekulude ülekulu.

Kõrgemalseisvad organisatsioonid kinnitavad kaubandusettevõtte fondi aasta töötulemuste põhjal, kui on täidetud fondi moodustamiseks ettenähtud tingimused. Samuti võivad nad ettevõttelt ära võtta õiguse kaubandusettevõtte fondi moodustamiseks või vähendada fondi suurust plaanide osalise mittetäitmise puhul või teiste puuduste esinemisel (raiskamiste ja riisumiste esinemise puhul, hulgikaubanduse kaubahangete plaani ja transiithulgirealiseerimise ülesannete mittetäitmisel).

"Vabariiklikust sotsialistlikust võistlusest osavõtjate premeerimise fond".

Nimetatud fond moodustatakse üleplaanilise kasumi või toodangu omahinna alandamisest saadud üleplaanilise kokkuhoiu arvel ja kulutatakse preemiateks lubatud summade piires.

Ülaltoodud fondi analüütilist arvestust peetakse vastavalt summade kulutamise otstarbele, s.o. tööliste, inseneertehniliste töötajate ja teenistujate individuaalseks premeerimiseks, kultuurilise ja elukondliku teenindamise parandamiseks jne.

"Põllumajandusliku abimajandi laiendamise ja tugevdamise fond".

See fond moodustatakse ettenähtud korras ja ulatuses põllumajanduslike abimajandite kasumist.

Isemajandavad iseseisvale bilansile eraldatud põllumajanduslikud abimajandid eraldavad fondi 50 % ulatuses aruandeaasta bilansilisest kasumist, väljaarvatud see osa kasumist, mis on ettenähtud korra kohaselt eraldatud abimajandi ettevõttefondi.

Fond kulutatakse pärast ettevõtte aastabilansi kinnitamist, nende majandite laiendamiseks ja tugevdamiseks täiendavalt kindlaksmääratud kapitaalmahutuste ja käibevahendite finantseerimise plaanile.

"Premeerimise fond puittaara säilitamise ja õigeaegse tagastamise eest".

See fond moodustatakse eraldiste arvel aruandekuu jooksul tagastatud taara arvete summast. Eraldiste summa kirjendatakse konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" (allkonto nr.99-5 "Taara operatsioonide tulemused") deebetisse ja allkonto nr. 87-2 "Muud erifondid" kreeditisse. Väljamakstud summad kantakse allkonto nr. 87-2 "Muud erifondid" deebetisse.

Nimetatud premeerimise fond moodustatakse rahvamajanduses teistkordseks kasutamiseks äraantava puittaara säilita-

mise ja õigeaegse tagastamise (kogumise) stimuleerimiseks. Preemiaid makstakse taarat koguvate ja tagastavate organisatsioonide töötajaile kvartali töötulemuste järgi raamatupidamise aruandluse andmete põhjal, kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja käskkirja alusel.

Premeerimisele kuuluvad töötajad, kes vastutavad taara õigeaegse kogumise, realiseerimise, remondi, säilitamise ja arvestuse eest (kaupluste juhatajad ja nende asetäitjad, kaupluste sektsiooni juhatajad, baaside ja ladude juhatajad, laohoidjad, kaupluste ladude ja baaside töölised, taara kaubatundjad, taara arvestusega tegelevad raamatupidajad, arveametnikud ja teised).

Töötajaid premeeritakse tingimusel, kui on kindlustatud taara õigeaegne tagastamine, taara kogumise ja realiseerimise plaani täitmine, heakvaliteediline taara remont, tagastatava taara liikumise arvestuse õige korraldus ja õigeaegsus.

Konto nr. 87 "Erifondid" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Eraldised erifondide moodustamiseks	80-3, 99 jt.	87
2.	Erifondide vahendite arvel teostatud kulud	87	03,14, 50,54, 56,51, 93,96

Konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv".

Kulude ühtlaseks lälitamiseks tootmis- ja käibekuludesse kasutatakse ettenähtud juhtudel eelseisvate maksete reserveerimist.

Eelseisvate maksete reserv moodustatakse tööstuslike- ja põllumajanduslike ettevõtete tööliste puhkusetasudeks, pangakrediidi protsentideks, renditud põhivahenditele rendilepingu alusel rentija arvel tehtavaks kapitaalremondiks, kaupade loomulikuks kaoks, jooksva remondi kuludeks jne.

Kui jooksvat remonti teostatakse aasta kestel ebakorrapäraselt, siis kulude ühtlase jaotamise eesmärgist ja plaanis ettenähtud summadest lähtudes kirjendatakse need igakuuselt konto nr. 44 "Käibekulud" deebetisse ja konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv" kreeditisse. Jooksva remondi tegelikud kulud kirjendatakse konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv" deebetisse. Kui reservist jääb puudu jooksva remondi tegelike kulude katteks, koostatakse kirjend:

deebet konto nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" ning krediteeritakse rahaliste, materiaalsete väärtuste ja arvelduste kontosid.

Kontol nr. 31 "Tulevaste perioodide kulud" arvestatud jooksva remondi kulud kirjendatakse jooksval aastal võrdsetes osades konto nr. 44 "Käibekulud" deebetisse.

Remonditavate kaupluste ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ülalpidamisega seosesolevaid kulusid on lubatud remondi plaanilise tähtaja piires kanda samuti tulevaste perioodide kuludesse. Nimetatud kulud kantakse peale remondi lõpetamist igal kuul kuni aasta lõpuni käibekuludesse.

Tööstusettevõtete ja põllumajanduslike abimajandite töölistele puhkusetasu maksmiseks reserveeritakse summad selleks kindlaksmääratud protsendi ulatuses töötasudest.

Renditud põhivahendite kapitaalremondikulud reserveeritakse iga kuu võrdsetes osades, lähtudes rendilepingus ettenähtud põhivahendite kapitaalremondi eelarvelisest maksumusest. Reserveerimine toimub tootmis- ja käibekulude arvel.

Riigipanga asutused arvestavad krediidi protsente üks kord kvartalis. Nende ühtlase kajastamise eesmärgil on krediidi protsente lubatud arvestada igal kuul. Arvestuse lihtsustamiseks lubatakse reserveerida kuus 1/3 eelmisel kvartalil tegelikult makstud summast. Arvestatud protsentide summa

kirjendatakse konto nr. 44 "Käibekulud" deebetisse ja konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv" kreeditisse.

Riigipanga poolt sissenõutud krediidi protsendid kirjendatakse konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv" deebetisse.

Mis tahes muude oletatavate kulude või kahjude katmiseks lubatakse reservi moodustada ainult igal üksikul juhul NSV Liidu Rahandusministeeriumi eriloal.

Analüütilist arvestust peetakse reservide liikide järgi.

Konto nr. 88 "Eelseisvate maksete reserv" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Tööstuslike- ja põllumajanduslike ettevõtete puhkusetasude reservi moodustamine	20,23,25, 26,29	88
2.	Tootmistööliste puhkusetasude arvestus	88	70
3.	Igakuune eelseisvate kulude reserveerimine renditud põhivahenditele (rendilepingu alusel rentija arvel) tehtavaks kapitaalremondiks (reserveerimine toimub igal kuul võrdsetes osades, lähtudes rendilepingus ettenähtud tähtajast ja remondi eelarvelisest maksumusest)	20,23,25, 26,29,44	88
4.	Renditud põhivahendite kapitaalkulude mahakandmine arvestatud reservi ulatuses	88	31

1	2	3	4
5.	Kaupade loomuliku kao igakuune reserveerimine eelarves ettenähtud ulatuses	44	88
6.	Kaupade puudujäägi mahakandmine loomuliku kao normide piires inventeerimise andmetel:		
	a) kauba ostuhind	88	41
	b) kauba jae-(müügi-) ja ostuhinna vahe	42	41
7.	Loomuliku kao täiendav mahakandmine juhtudel, kui kaupade puudujääk kao normide piires ületab moodustatud reservi:		
	a) kaupade ostuhind	44	41
	b) kauba jae-(müügi) ja ostuhinna vahe	42	41
8.	Kaupade loomuliku kao reservi vähendamine juhtudel, kui kaupade puudujääk kaonormide piires on väiksem reservist (kirjend koostatakse punase storno abil)	[44]	[88]
9.	Jooksva remondi teostamine, kui remonti teostatakse aasta kestel ebaühtlaselt:		
	a) aruandeperioodile langeva jooksva remondi kulude igakuune reserveerimine, lähtudes plaanilisest summast	20,23,25, 26,29,44	88
	b) jooksva remondi tegelike kulude mahakandmine reservi ulatuses	88	Vastavad rahalised, materiaalsed ja arvelduste kontod

1	2	3	4
	c) jooksva remondi tegelike kulude mahakandmine üle moodustatud reservi	31	Vastavad rahalised, materiaalsed ja arvelduste kontod
	d) tulevaste perioodide kulude igakuune mahakandmine	20,23,25, 26,29,44	31
10.	Reservi moodustamine krediidikulude katteks igas kuus	44	88
11.	Riigipangale makstud tegelik krediidi protsentide summa	88	51

Konto nr. 89 "Omakäibevahendite reserv".

Liidu- ja autonoomsete vabariikide kaubandusministeeriumidel ja kaubandusvalitsustel on lubatud moodustada omakäibevahendite reserv. Omakäibevahendite reservi kasutatakse: riigipangale väljaantud garantii kohustuste täitmiseks, maksuvõimetute organisatsioonide krediidi õigeaegse tagastamise kindlustamiseks, käibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks ja vajalikel juhtudel ajutise finantsabi osutamiseks organisatsioonidele kaubakäibeplaanide täitmise käigus.

Omakäibevahendite reservi arvestust peetakse kontol nr. 89 "Omakäibevahendite reserv".

Omakäibevahendite reservi moodustamise ja kasutamise kord on kehtestatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 12. märtsi 1952. a. juhendiga nr. 330 ning täienduste ja muudatustega 30. detsembri 1953. a. kirjas nr. 2007.

Omakäibevahendite reservist saadud ja väljaantud vahendite arvestust peetakse konto nr. 77 "Süsteemisisesed arveldused" vastavatel allkontodel nr. 77-2 "Ajutise finantsabi korras saadud vahendid" ja nr. 77-3 "Ajutise finantsabi korras väljaantud vahendid".

Konto nr. 89 "Omakäibevahendite reserv"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Summade ülekandmine omakäibevahendite reservi moodustamiseks	80-4	51,77,89
2.	Saadud summad omakäibevahendite reservi moodustamiseks (ministeeriumides ja kaubandusorganisatsioonides)	51,77	89
3.	Arveldused summade saamisel omakäibevahendite reservist:		
	a) reservist saadud vahendid	51	77-2
	b) reservist saadud vahendite tagastamine	77-2	51
4.	Arveldused summade väljamaksmisel omakäibevahendite reservist:		
	a) vahendite väljamaksmine reservist	77-3	51
	b) vahendite laekumine	51	77-3

Konto nr. 90 "Lühiajalised pangalaenud".

Sellel kontol arvestatakse riigipanga lühiajaliste laenude saamise ja tasumise operatsioonid.

Konto nr. 90 "Lühiajalised pangalaenud" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

nr. 90-1 "Laenud inkassoks esitatud maksunõuete tagatisel",

nr. 90-2 "Laenud kaubalis-materiaalsete väärtuste tagatisel",

nr. 90-3 "Muud laenud".

Allkontol nr. 90-1 "Laenud inkassoks esitatud maksunõuete tagatisel" arvestatakse riigipangast saadud laene teelolevatele arveldusdokumentidele lähetatud kaupade, täidetud tööde ja osutatud teenuste eest.

Transpordiorganisatsioonidega arveldusteks kasutatavate limiteerimata tšekkide vastu saadud krediit arvestatakse samal allkontol.

Kaubandusettevõtete ja organisatsioonide krediteerimine teelolevate arveldusdokumentide tagatisel toimub 28. mai 1960. a. riigipanga juhendi nr. 2 "Juhend sularahata arveldusteks ja arveldustega seotud operatsioonide krediteerimiseks" alusel.

Kaubandusettevõtetele ja organisatsioonidele antakse nimetatud krediit maksunõudes näidatud lähetatud kaupade kogu maksumuse ulatuses, välja arvatud hulgiorganisatsioonide käibemaks. Teelolevate arveldusdokumentide krediidi kindlustamiseks võetakse dokumente ainult kolme tööpäeva jooksul peale kauba väljastamist (kauba väljastamise päeva mitte arvestades).

Allkontol nr. 90-2 "Laenud kaubalis-materiaalsete väärtuste tagatisel" arvestatakse riigipanga sihtlaenud hooajalistele kaubalis-materiaalsetele väärtustele ja muudele ajutistele varudele (tooraine, valmistoodangu ja kaupade hooajaline kogumine ja ennetähtaegne kohalevedu jm.).

Nimetatud sihtlaenud antakse riigipangast tingimusel, kui kaupade hooajalised varud on plaanis ette nähtud.

Saadud sihtlaenud suunatakse erilaenukonto võlgnevuse vähendamiseks. Tähtaja saabumisel vormistatakse sihtlaen kaubakäibe krediidiks.

Allkontol nr. 90-3 "Muud laenud" arvestatakse krediite akreditiivide avamiseks, erikontode avamiseks ja nende täiendamiseks, limiteeritud tšekiraamatute ostuks ja muudeks laenudeks.

Laenude väljaandmine akreditiivide avamiseks toimub ostja avalduse põhjal. Laenu ei limiteerita. Vahendite olemasolu ostja arvelduskontol ei takista laenu väljaandmist akreditiivi avamiseks.

Ühekordse tehingu puhul antakse laen akreditiivi avamiseks siis, kui hankijalt või ostja volinikult on saadud teadaande kauba lähetamiseks valmisoleku kohta.

Krediidid erikontode avamiseks ja nende täiendamiseks avatakse samuti laenu limiteerimata, kuid tingimusel, et erikontode kasutamine oleks lubatud kehtivate seaduste või riigipanga eeskirjadega.

Samal allkontol arvestatakse ka laenud ajutisteks vajadusteks. Nimetatud laenud antakse kaubandusorganisatsioonidele ajutiste finantsraskuste tekkimisel tähtajaga kuni 30 päeva. Hästi töötavatele kaubandusorganisatsioonidele antakse laenu ajutisteks vajadusteks tähtajaga kuni 90 päeva.

Kaubandusorganisatsioonidele ajutisteks vajadusteks väljaantud laenud suunatakse esmajärjekorras tähtajaks tasumata laenude kustutamiseks ja ülejäänud osas erilaenukonto võlgnevuse katmiseks. Organisatsiooni arvelduskontole nimetatud laenu ei kanta.

Ettenähtud tähtajal kustutatakse ajutisteks vajadusteks antud laen erilaenukontolt (kaubakäibekrediidiks vormistamata), tähtajaks tasumata laenude olemasolu puhul kantakse aga see tähtajaks tasumata laenude suurendamiseks.

Konto nr. 90-3 "Muud laenud" analüütilist arvestust peetakse laenu liikide järgi.

Riigipangale tähtajaks tasumata laenud arvestatakse konto nr. 90 "Lühiajalised pangalaenud" vastavatel allkontodel.

Konto nr. 90 "Lühiajalised pangalaenud"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Riigipanga laenude saamine inkassoks esitatud maksunõuete tagatisel, samuti limiteerimata tšekkide ostmiseks	51, 91	90-1
2.	Teelolevate arveldusdokumentide tagatisel saadud laenu kustutamine	90-1	51,91
3.	Riigipanga sihtlaenude saamine kaubalis-materiaalsete väärtuste tagatisel (kaupade ülenormatiivsetele jääkidele, hooajalistele varudele ja kaupadele ennetähtaegseks kohaleveoks jne.)	51,60,91	90-2
4.	Kaubalis-materiaalsete väärtuste tagatisel saadud sihtlaenude kustutamine	90-2	51,91
5.	Riigipanga laenude saamine akreditiivide avamiseks, erikontode avamiseks ja täiendamiseks ja muud riigipanga laenud	51,55,67	90-3
6.	Akreditiivide, erikontode ja muude laenude kustutamine	90-3	51,55, 91

Konto nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto".

Sellel kontol arvestatakse hulgi- ja jaekaubanduse ettevõtete ja organisatsioonide kaubakäibe laenud.

Kaubandusorganisatsioonide ja -ettevõtete kaubakäibe krediteerimise ja operatsioonide vormistamise kord on ette nähtud NSV Liidu Riigipanga 30. septembri 1955. a. juhendiga nr. 7 "Kaubandusorganisatsioonide kaubakäibe krediteerimise korra kohta".

Kaubakäibe krediteerimisel peab riikliku kaubanduse organisatsioonidel ja ettevõtetel olema omakäibevahendeid vähemalt 50 protsenti ning spetsialiseeritud hulgiorganisatsioonidele vähemalt 40 protsenti plaanilistest kaubajääkidest omahinnas. Kaubandusministeeriumile alluvad toidukaupade hulgiorganisatsioonid saavad käibevahendeid kindlates summades lähtudes minimaalsetest kaubavarudest.

Kaubakäibe erilaenukonto avamiseks esitab kaubandusorganisatsioon riigipangale vormikohase avalduse-kohustuse, viimase raamatupidamise bilansi ja õiendi aruandekvartaliks kinnitatud plaaniliste näitajate kohta.

Kaubakäibe krediiti antakse kaubandusorganisatsioonidele, lähtudes keskmisest plaanilisest kaupade ringluse kiirusest ja finantsplaanis ettenähtud omakäibevahendite normatiivist.

Kaubakäibe erilaenukontolt tasutakse arveldusdokumente kauba (kaasaarvatud taara) eest, samuti oma arveldusarve ühiskondliku toitlustamise ja tootmisettevõtete tooraine ja materjalide eest. Kaubanduslik laekumine kantakse kaubakäibe erilaenukontole laenude katteks, kusjuures realiseeritud hinnatäiend kantakse kaubandusorganisatsiooni arvelduskontole.

Kaubandusorganisatsioone krediteeritakse, lähtudes finantsplaanis ettenähtud möödunud kvartali omakäibevahendite normatiivist. Juhtudel, kui finantsplaanis on ette nähtud omakäibevahendite normatiivi vähendamine, toimub krediteerimine jooksva kvartali normatiivi järgi.

Kaubandusorganisatsiooni kaubakäibe krediteerimisel vä-

hendab riigipank omakäibevahendite normatiivi kaupades: debitoorse võlgnevuse võrra pretensioonide alal (konto nr. 62), samuti kohtu poolt väljamõistetud võlgnevuse võrra puudujääkide ja raiskamiste alal viimase kvartali bilansi järgi.

Riigipank teostab erilaenukonto võlgnevuse reguleerimist iga kuu 1. ja 16. kuupäeva seisuga. Reguleerimine peab toimuma kolme tööpäeva jooksul pärast reguleeritava perioodi lõppu ning väljaantud laenud vormistatakse siis tähtajaliste kohustustega.

Võlgnevuse reguleerimise päevadel esitab kaubandusorganisatsioon riigipangale vastava arvutuse reguleeritaval perioodil tasutud kaupade üldsumma kohta, kus näidatakse tasumine omakäibevahendite normatiivi ja eraldi riigipanga krediidi arvel. Samas kajastatakse saadud laenude tasumise kohustuslikud tähtajad.

Kaubakäibe erilaenukonto reguleerimisel riigipangas liidetakse tähtajaliste kohustuste jäägile uute tähtajaliste kohustuste summad ning lahutatakse sama perioodi eest möödunud tähtajaga kohustuste summad. Tähtajaliste kohustuste jääksumma võrreldakse võlgnevusega kaubakäibe erilaenukontol. Kui võlgnevus ületab tähtajaliste kohustuste jäägi, siis tasutakse see summa arvelduskontolt ja vahendite puudumisel arvelduskontol kirjendatakse see tähtajaks tasumata laenude kontole.

Rentaablilt töötavad ja omakäibevahendeid säilitavad kaubandusorganisatsioonid võivad tasuda arveldusdokumente kaubakäibe erilaenukontolt 30 päeva jooksul pärast viivisvõlgnevuse tekkimist.

Peale nimetatud perioodilise kaubakäibe erilaenukonto võlgnevuse reguleerimise teostab riigipank igal kuul kaubandusorganisatsiooni bilansi alusel kõikide laenude kindlustuse kontrolli.

Konto nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto" operatsioonide kirjendamine toimub riigipanga väljavõtete ja sellele lisatud dokumentide alusel.

Kaubakäibe erilaenukonto viivisvõlgnevust arvestatakse konto nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto" eraldi analüütilisel kontol.

Konto nr. 91 "Kaubakäibe erilaenukonto" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Kaubakäibe krediteerimine kaupade eest tasumisel (arveldusdokumentide - maksunõuete, maksukorralduste ja limiteeritud tšekkide tasumine)	60	91
2.	Realiseeritud hinnatäiendi summa kandmine arvelduskontole	51	91
3.	Inkassoks esitatud maksunõuete vastu saadud laenu ja muude laenude kustutamine	90	91
4.	Laekumine realiseeritud kaupade eest	91	45, 50, 56, 64
5.	Laenude saamine teelolevate arveldusdokumentide tagatisel erilaenukonto kaudu	91	90
6.	Erilaenukonto võlgnevuse kustutamine arvelduskontol oleva vaba vahendite jäägi piires	91	51
7.	Vastastikuste arvelduste saldo ülekandmine:		
	a) deebetsaldo ülekandmine	91	67
	b) kreeditsaldo ülekandmine	67	91
8.	Käibemaksu ülekandmine eelarvesse	73-1	91

Konto nr. 92 "Pikaajalised pangalaenud".

Sellel kontol arvestatakse NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga pikaajalisi pangalaene, mille tasumise tähtaeg on üle 1 aasta, ning mida kasutatakse kaubanduse arendamiseks ja materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks.

Pikaajalisi pangalaene antakse:

a) tootmise laiendamiseks ja laiatarbekaupade toodangu suurendamiseks,

b) uue tehnika juurutamiseks, tootmise tehnoloogia mehhaniseerimiseks, tootmisprotsesside ratsionaliseerimiseks,

c) ühiskondliku toitlustamise ettevõtete laiendamiseks ja uute ettevõtete organiseerimiseks,

d) abimajandite laiendamiseks,

e) kaubamüügiautomaatide soetamiseks ja paigaldamiseks.

Nimetatud otstarbeks antud pangalaenude tasumise tähtajad määratakse kindlaks lähtudes sellest, millise aja jooksul tehtud kulutused peavad täielikult kattuma laenude arvel läbiviidud uue tehnika jm. juurutamisest saadud kasumiga (ökonoomiaga).

Pikaajalisi laene antakse juhul, kui krediteeritavad kulud ei ole kapitaalmahutuste finantseerimise plaanis teiste allikate arvel ette nähtud.

Organisatsioonid ja ettevõtted esitavad laenu saamiseks pangale avalduse. Koos avaldusega esitatakse kinnitatud eelarveline arvestus, kus on kajastatud vajalik palgafondi summa. Peale selle tuleb esitada krediteeritava objekti efektiivsuse arvestus, täiendava ökonoomia saamise ja laenu tagastamise tähtaegade äranäitamisega.

Juhul kui nimetatud laenu arvel tehtavaid kulutusi arvestatakse põhitegevuse bilansis, siis saadud pangalaenud kirjendatakse konto nr. 92 "Pikaajalised pangalaenud" kreeditisse ja vastavate rahaliste vahendite, hankijate või ku-

lude kontode deebetisse. Kui nimetatud kulutused on kapitaalmahutuste iseloomuga, koostatakse raamatupidamises kirjend, debiteerides kontot nr. 80-4 "Muud eemaldatud vahendid" ja krediteerides kontot nr. 93-5 "Kapitaalmahutuste finantseerimine muude allikate arvel". Eemaldatud vahendite kontol kapitaalmahutuste finantseerimiseks arvestatud summad kantakse maha aasta jooksul tasutud krediitide ulatuses kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" aastabilansi reformeerimisel.

Konto nr. 92 "Pikaajalised pangalaenud" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Pikaajaliste laenude saamine	50,51,60 jt.	92
2.	Laenude kasutamine kapitaalmahutuste finantseerimiseks	80-4	93-5
3.	Pikaajaliste laenude tasumine	92	51
4.	Eemaldatud vahendite mahakandmine bilansi reformeerimisel	99	80-4

Konto nr. 93 "Kapitaalmahutuste finantseerimine".

Sellel kontol arvestatakse põhivahendite soetamise ja kapitaalehituskulude finantseerimine.

Kapitaalmahutuste finantseerimise allikateks on amortisatsioonieraldised, osa kaubandusorganisatsioonide kasumist ja eelarvelised assigneeringud. Peale selle kasutatakse kapitaalmahutusteks osa üleplaanilisest kasumist, kaubandusettevõtte fondi, eraldisi abimajandite kasumist, pikaajalisi pangalaene ja muid allikaid. Olenevalt finantseerimise

allikatest ja planeerimise korrast jaguneb finantseerimine: a) riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine; b) üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine eriallikate arvel.

Põhivahendite soetamise ja kapitaalmahutuste finantseerimist teostab peamiselt ehituspank.

Riigipank teostab samuti kapitaalmahutuste finantseerimist ja nimelt:

a) kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ehitustööd, samuti kaubandusettevõtete ruumide kohandamise tööde finantseerimine, kui ehitusobjekti maksumus koos sisustusega ei ületa 10 000 rubla;

b) ühiskondliku toitlustamise- ja kaubandusettevõtete külmutus- ja kaubandustehnoloogiliste seadmete soetamise ja montaaži finantseerimine;

c) majandusliku inventari, kirjutus- ja arvutusmasinate, tööriistade, hobutranspordivahendite ja tuleohutuseseadmete soetamise finantseerimine.

Finantseerimine pankadest toimub kas kapitaalmahutuste erikonto, arvelduskonto või vastavatel juhtudel eelarvelise konto kaudu.

Finantseerimise suurus määratakse kindlaks jooksvaks aastaks kinnitatud kapitaalmahutuste plaaniga. Finantseerimise allikad määratakse kindlaks finantsplaaniga. Riikliku plaani järgi teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimisel aasta lõpuks kasutamata jäänud vahendite jääk kantakse finantseerimiskontodelt riigieelarve tuludesse.

Kui riikliku plaani järgi kapitaalmahutuste finantseerimise allikaks on ainult kaubandusorganisatsiooni omavahendid, siis toimub finantseerimine arvelduskontolt. Kui finantseerimise allikaks on nii oma kui ka eelarvelised vahendid, siis toimub finantseerimine eelarvelise konto kaudu.

Üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine eriallikate arvel toimub kaubandusorganisatsiooni omavahendite arvel, kuid ehituspanga või riigipanga kont-

rolli all. Nende kapitaalmahutuste finantseerimise vahendid kantakse organisatsiooni arvelduskontolt kapitaalmahutuste erikontole.

Kapitaalmahutuste finantseerimise arvestust eri liikide järgi peetakse allkontodel:

Allkonto nr. 93-1 "Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine ehituspanga kaudu".

Sellel allkontol arvestatakse ehituspanga poolt riiklikus plaanis ettenähtud finantseerimine vastavalt kehtivatele kapitaalehituste ja põhivahendite soetamise finantseerimise eeskirjadele.

Vahendite väljaandmine ehituspanga poolt toimub järgmiselt:

1) majanduslikul teel teostatavate ehituste puhul võidakse tasuda tegelikud kulud elementide järgi (töötasu, materjalid, seadmed, konstruktsioonid ja detailid, teenused, lisakulud jne.) eelarves ettenähtud limiidi piires;

2) majanduslikul teel teostatavate ehituste puhul võib toimuda ka finantseerimine vastavalt teostatud tööde mahule;

3) ehitamisel töövõttevõtte korras toimub töövõtjate - organisatsioonide arvete tasumine tellijate ja töövõtjate vahel sõlmitud lepingu kohaselt.

Allkonto nr. 93-2 "Üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine ehituspanga kaudu".

Sellel allkontol arvestatakse üle riikliku plaani NSV Liidu valitsuse poolt lubatud eriallikate arvel ehituspanga kaudu finantseeritavad kapitaalmahutused ja põhivahendite soetamine.

Sellisteks eriallikateks on: kaubandusettevõttefond, põllumajandusliku abimajandi tugevdamise ja laiendamise fond, vabariiklikust sotsialistlikust võistlusest osavõtjatele määratud preemiate fond, eraldised üleplaanilisest kasumist jt.

Allkonto nr. 93-3 "Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine riigipanga kaudu".

Seda allkontot kasutavad riigipangas arvelduskontot oma-

vad kaubandusorganisatsioonid sel juhul, kui nende riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutused finantseeritakse riigipanga kapitaalmahutuste erikonto, arveldus- või teatud juhtudel eelarvelise konto kaudu.

Allkonto nr. 93-4 "Üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine riigipanga kaudu".

Sellel erikontol riigipangas arvelduskontot omavad kaubandusorganisatsioonid peegeldavad üle riikliku plaani NSV Liidu valitsuse poolt lubatud eriallikate arvel teostatava kapitaalehituse ja põhivahendite soetamise finantseerimist.

Sellisteks allikateks on: kaubandusettevõtte fond, vabariiklikust sotsialistlikust võistlusest osavõtjate premeerimise fond, eraldised üleplaanilisest kasumist kapitaalmahutusteks 25 % ja elumajade ehitamiseks 30 % ulatuses.

Allkonto nr. 93-5 "Muud finantseerimisallikad".

Sellel allkontol arvestatakse:

1) laekumised põhivahendite likvideerimisest: ehituste, ajutiste ehituste, ehitusmehhanismide, transpordivahendite jm. likvideerimisest saadud summad. Nimetatud põhivahendite likvideerimisest saadud laekumised suunatakse kapitaalmahutuste finantseerimiseks;

2) tasuta saadud materiaalsed väärtused ja teenused;

3) ehituse väljalangenud põhivahendite amortiseerimata osa,

4) kapitaalmahutuste finan[illegible]mine teiste ehitusest osavõtvate organisatsioonide pool[illegible], vastavalt kinnitatud finantsplaanile:

a) summade sissemaksmisel ehitusettevõtja kapitaalmahutuste erikontole ehitus- või riigipanka;

b) töödest osavõtmisega: tööjõud, transport, teenused;

5) muud finantseerimisallikad:

a) töövõtjatelt jooksval aastal laekunud summad, eelneva aasta kõrgendatud tööde mahu hüvitamiseks,

b) muud ülalnimetatud allkontodes loetlemata jäänud kapitaalmahutuste finantseerimise allikad.

Konto nr. 93 "Kapitaalmahutuste finantseerimine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
	Vahendite ülekandmine kapitaalmahutuste finantseerimiseks.		
1.	Kapitaalehituse finantseerimiseks riikliku plaani järgi ehituspanka ülekantud vahendid (kasum, amortisatsioon, sihtlaekumised)	80-4,86-1 87-2	51
2.	Kapitaalmahutuste finantseerimiseks riigipanga eelarvelisele kontole ülekantud vahendid kui finantseerimisallikateks on omavahendid ja eelarvelised asõigneeringud	80-4	51
3.	Üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimiseks erikontole ülekantud eriallikate vahendid	54	51
	Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine.		
4.	Ehitus-montaazitööd, kapitaaltööd renditud põhivahenditele, töövõttetööde korras tööde teostamise puhul:		

1	2	3	4
	a) tööettevõtjale avansside ja vahearvete ülekandmine, montaažiks valmisolevate konstruktsioonide ja detailide maksumuse tasumine avansi korras	61	93
	b) tööettevõtja poolt täidetud ja tellija poolt vastuvõetud kapitaaltööd eelarvelises maksumuses	33	60
	c) arvelduste tasaarvestus (varem väljaantud avansid, avansina tasutud konstruktsioonid ja detailid, tasutud vahearved)	60	61
	d) tasaarvestatud summade ja vastuvõtuaktide järgi täidetud kapitaaltööde maksumuse vahe finantseerimine	60	93
5.	Montaažі vajavate seadmete soetamine kapitaalmahutuste korras:		
	a) seadmete saamine	07	60
	b) seadmete eest tasumine	60	93
	c) seadmete üleandmine tööettevõtjale	33	07
6.	Montaažі mittevajavate seadmete soetamine kapitaalehituste jaoks, samuti põhitegevuseks vajalike kaubanduslike, külmutuse ja tehnoloogiliste seadmete ning majandusliku inventari soetamine:		
	a) seadmete ja põhivahendite saamine	33	60
	b) seadmete ja põhivahendite eest tasumine	60	93

1	2	3	4
7.	Ehitus-montaažitööd, samuti kapitaaltööd renditud põhivahenditele ja inventari, tööriistade ning teiste põhivahendite soetamine, kapitaalmahutuste teostamisel majanduslikul teel:		
	a) arvete ja maksukorralduste tasumine kuluelementide järgi (materjalid, konstruktsioonid ja detailid, seadmed, töötasu, teenused jne.)	07,50, 51,60 jt.	93
	b) finantseerimine tegelikult teostatud tööde aktide ulatuses: ehitaja arvelduskontole ülekantud avansid ehitusmaterjalide soetamiseks, samuti täidetud ja vastuvõetud tööde eest tasumiseks ning muudeks vajadusteks	51	93
	saadud materjalide ja seadmete eest arvete tasumine	07	93,51
	c) kapitaalmahutuste kulude kirjendamine kontol nr. 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine"	33	07,50,51, 60 jt.
8.	Lõpetatud kapitaaltööde ja soetatud põhivahendite kulude arvestamine	34	33
9.	Soetatud põhivahendite ja lõpetatud kapitaaltööde ekspluatatsiooni andmine (kirjendatakse samaaegselt operatsiooniga nr. 8)	01	85
10.	Lõpetatud kapitaalmahutuste kulude mahakandmine pärast aastaaruande kinnitamist, finantseerimise allikate ulatuses	93	34

1	2	3	4
	Üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine.		
11.	Ehitus-montaažitööd, samuti kapitaaltööd renditud põhivahenditele ja inventari, tööriistade ning teiste põhivahendite soetamine:		
	a) rahaliste vahendite saamine arvelduskontolt ja kapitaaltööde eest tasumine	07,50,60 jt.	51
	b) rahaliste vahendite saamine kapitaalmahutuste erikontolt ja kapitaaltööde kulude tasumine	07,50,51, 60 jt.	54
	c) rahaliste vahendite saamine pikaajaliste pangalaenude arvel ja kapitaalmahutuste eest tasumine	07,50,51, 60 jt.	92
12.	Kapitaalmahutuste kulude kirjendamine kontole nr. 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine"	33	07,50,51, 60 jt.
13.	Üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine:		
	a) kulude tasumine panga arvelduskontolt (kirjendatakse samaaegselt operatsiooniga nr. 11 a)	80-4,86-2, 87-2, 96	93
	b) kulude finantseerimise kajastamine (kirjendatakse samaaegselt operatsiooniga nr. 11 b)	87-2, 96	93
	c) kulude tasumine pikaajaliste pangalaenude arvel (kirjenda-		

1	2	3	4
	takse üheaegselt operatsiooniga nr. 11 c)	80-4	93
14.	Lõpetatud kapitaaltööde ja soetatud põhivahendite maksumuse arvestamine	34	33
15.	Soetatud põhivahendite ja lõpetatud kapitaaltööde ekspluatatsiooni võtmine (kirjendatakse üheaegselt operatsiooniga nr. 14)	01	85
16.	Lõpetatud kapitaalmahutuste kulude mahakandmine finantseerimise allikate ulatuses pärast aastaaruande kinnitamist	93	34

Konto nr. 94 "Põhikarja moodustamise finantseerimine".

Sellel kontol arvestatakse ehituspangast põhikarja moodustamise finantseerimiseks saadud vahendid.

Põhikarja moodustamise kulude finantseerimiseks on ettenähtud finantseerimisplaanis nii eelarvelised assigneeringud kui ka omavahendid.

Riiklike ettevõtete ja organisatsioonide põhikarja moodustamise finantseerimisel omavahenditeks on: amortisatsioonieraldised, laekumised põhikarja ja tööloomade müügist ja prakeerimisest ja muud plaanis ettenähtud omavahendid.

Ehituspangast põhikarja moodustamise finantseerimiseks saadud vahendid kantakse konto nr. 51 "Arvelduskonto" deebetisse, ning konto nr. 94 "Põhikarja moodustamise finantseerimine" kreeditisse.

Põhikarja moodustamise kulud aasta lõpus kirjendatakse konto nr. 94 "Põhikarja moodustamise finantseerimine" deebetisse sellel kontol oleva summa ulatuses, kusjuures kreditteeritakse kontot nr. 35 "Põhikarja moodustamine".

Konto nr. 94 "Põhikarja moodustamise finantseerimine" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Ehituspangast põhikarja moodustamiseks saadud vahendid	50,51,60 jt.	94
2.	Põhikarja moodustamise kulude mahakandmine aasta lõpus	94	35
3.	Noorkarja tegeliku omahinna täpsustamine aasta lõpul, kui aasta kestel põhikarja üleviimine toimus plaanilises omahinnas ja tegelik omahind on plaanilisest madalam (kirjendatakse punase storno meetodil)	[35]	[09]

Konto nr. 96 "Sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised".

Sellel kontol arvestatakse eelarveliste assigneeringute ja sihtlaekumiste arvel saadud vahendid. Nende vahendite kasutamine toimub vastavalt kinnitatud eelarvele. Nimetatud vahendite ebasihipärane kasutamine, samuti teiste vahendite kulutamine sihtvahendite arvel finantseeritavateks vajadusteks on keelatud. Sihtfinantseerimise vahendid on tagastamata finantseerimise korras saadud eelarvelised assigneeringud. Sihtlaekumisteks on kasumi ja käibekulude arvel moodustatud vahendid.

Sihtvahendite analüütilist arvestust peetakse vastavalt nende sihitusele, laekumiste allikate (eelarvest ja muudest allikatest) ja eelarve alajaotuste liikide järgi.

Sihtfinantseerimise ja sihtlaekumiste arvestust peetakse järgmiselt:

1. Eraldised ettevalmistamiseks.
2. Lasteasutuste ülalpidamiseks.
3. Eraldised üleplaanilisest kasumist kapitaalmahutuste finantseerimiseks.
4. Eraldised üleplaanilisest kasumist elumajade ehituseks.
5. Eraldised restoranide kõrgendatud hinnalisanditest.
6. Vahendid töötajate premeerimiseks.
7. Eraldised puu- ja juurviljabaasi laiendamiseks.
8. Loomade väljapraakimisest saadud vahendid.

1. Kaadri ettevalmistamise fond moodustatakse vastavalt NSV Liidu Kaubanduse RK 30. märtsi 1944. a. käskkirjale nr. 119 ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi kirjale nr. 0-103 19. detsembrist 1953. a. käibekulude arvel, igakuuste eraldistena kaubandusorganisatsioonide tegelikust hulgi- ja jaekäibest. Nimetatud fond arvestatakse tsentraliseeritud korras kaubandusorganisatsiooni keskraamatupidamises.

Kaadri ettevalmistamise fondi arvel on keelatud kulutada õppeasutuste materiaaltehnilise baasi kapitaalmahutusteks, kursustele komandeeritud töötajatele töötasu maksmiseks, samuti neile teeloleku ajal komandeerimiskulude kui ka sõidukulude väljamaksmiseks.

Kaadri ettevalmistamise fondi analüütilist arvestust peetakse deebeti ja kreediti erikaartidel, kusjuures kreediti kirjendid tehakse laekumise allikate järgi ning deebeti kirjendid tehakse kaadri ettevalmistamise ja õppeürituste liikide järgi artiklite lõikes (töötasu, õpilaste stipendium, inventari soetamine ja muud kulud).

2. Lasteasutuste ülalpidamise vahendid laekuvad: eelarvest, kaubandusettevõtte fondist, ametiühingu organisatsioonidelt ja lastevanematelt. Nende vahendite analüütilist arvestust peetakse kahel kaardil: kreediti kaarti laekumisallikate järgi - deebeti kaarti kululiikide lõikes (töötasu, toitlustamine jne.).

3. Eraldisi üleplaanilisest kasumist kapitaalmahutuste finantseerimiseks arvestatakse NSV Liidu Kaubandusministeeriumi 14. juuni 1955. a. kirjaga nr. 0248 ettenähtud korra kohaselt.

4. Eraldisi üleplaanilisest kasumist elumajade ehituseks arvestatakse ja moodustatakse kooskõlas NSV Liidu Rahandusministeeriumi 23. jaanuari 1958. a. kirjaga nr. 28-153, kuni 30 % ulatuses vabariikliku alluvusega ettevõtte (organisatsiooni) üleplaanilisest kasumist.

5. Eraldisi restoranide kõrgendatud hinnalisanditest arvestatakse ja moodustatakse vastavalt NSVL Kaubandusministeeriumi 16. novembri 1955. a. kirjale nr. 0506 ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi 11. veebruari 1957. a. kirjale nr. 54. Nimetatud eeskirjade kohaselt kõrgema järgu ja I kategooria restoranide realiseeritud viina-veinitoodete, õlle jm. kaupade kõrgendatud hinnalisanditest suunatakse 25 % ulatuses ühiskondliku toitlustamise ettevõtete laiendamiseks ja nende sisustamiseks. Mainitud vahendid kasutatakse seega üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimiseks.

6. Vahendid kaubandusettevõtete ja -organisatsioonide töötajate premeerimiseks moodustatakse hankijatelt saadud sihtlaekumiste või eraldistena käibekulude arvel. Laekumisi premeerimiseks saadakse: kott-taara õigeaegse ja ennetähtaegse tagastamise, elanikkonnalt kokkuostetava ja tööstusele äraantava klaastaara eest jne. Nimetatud vahendid kasutatakse vastavalt kehtivatele premeerimise eeskirjadele.

7. Eraldisi puu- ja juurviljabaasi laiendamiseks teostatakse vastavalt NSV Liidu Kaubandusministeeriumi 16. augusti 1956. a. käskkirjale nr. 175c, mille kohaselt eraldamine toimub 0,15 kopika ulatuses realiseeritud kartuli ja köögivilja kilogrammilt ja 1,25 % ulatuses realiseeritud puuvilja maksumusest.

8. Loomade prakeerimisest saadud vahendid põllumajanduslikes abimajandites arvestatakse sihtlaekumistena. Loomade põhikarjast väljaprakeerimist kajastatakse põhivahendite likvideerimisena, kusjuures prakeerimisest saadud laekumise summaga krediteeritakse kontot nr. 96 "Sihtlaekumised" ja debiteeritakse kontot nr. 85 "Põhikirjafond". Nimetatud vahendite sissemaksmisel panka põhikirja moodustamise finantseerimiseks, kirjendatakse summad konto nr. 96 "Sihtlaekumised" deebetisse.

Konto nr. 96 "Sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
	Kaadri ettevalmistamise vahendid.		
1.	Eraldiste arvestamine kaadri ettevalmistamiseks:		
	a) ettevõttes	23,26,29,44	77-4
	b) põhikirjaga organisatsioonid	77-4	96
2.	Vahendite ülekandmine põhikirjaga organisatsioonist tsentraliseeritud üritusteks kõrgemalseisvate organisatsioonide käsutusse	96	51

1	2	3	4
3.	Kaadri ettevalmistamise vahendite kulutamine:		
	a) põhikirjaga organisatsioonis	96	50,51,76, 77-4 jt.
	b) ettevõttes	77-4	50,51,76 jt.
	Lasteasutuste ülalpidamise vahendid.		
4.	Vahendite saamine riigieelarvest, lastevanematelt, kaubandusettevõttefondist ja ametühinguorganisatsioonilt	50,51,55, 87-2 jt.	96
5.	Vahendite kulutamine lasteasutuste ülalpidamiseks	96	Vastavad rahalised arvelduste ja materiaalsed kontod
6.	Põhivahendite soetamine lasteasutustele:		
	a) kulude mahakandmine	96	51,60,77-4 jt.
	b) põhivahendite arvelevõtmine	01	85
	Vahendid üleplaanilisest kasumist kapitaalmahutuste finantseerimiseks.		
7.	Eraldised üleplaanilisest kasumist	80-4	96
8.	Eraldiste tsentraliseerimine kaubandusministeeriumis (kaubandusvalitsuses)	51,77-4	96
9.	Vahendite ülekandmine või eraldamine allasutustele kapitaalmahutuste teostamiseks:		

1	2	3	4
	a) kaubandusministeeriumis (kaubandusvalitsuses)	96	51,77-4
	b) vahendeid saanud organisatsioonides ja ettevõtetes	51,77-4	96
10.	Kapitaalmahutuste teostamine üleplaanilise kasumi arvel	96	54,93
	Vahendid üleplaanilisest kasumist elumajade ehituseks.		
11.	Eraldised üleplaanilisest kasumist	80-4	96
12.	Elamuehituse teostamine eraldiste arvel üleplaanilisest kasumist	96	54,93
	Restoranide kõrgendatud hinnalisanditest saadud vahendid.		
13.	Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete laiendamiseks ja nende sisustamiseks ettenähtud kõrgendatud hinnalisanditest saadud eraldised	80-4	96
14.	Restoranide kõrgendatud hinnalisanditest saadud vahendite ümberjaotus:		
	a) vahendite äravõtmine	96	51,77-4
	b) vahendite saamine	51,77-4	96
15.	Restoranide kõrgendatud hinnalisanditest saadud vahendite kapitaalmahutusteks kasutamine	96	54,93
	Põhikarja prakeerimisest saadud vahendid.		
16.	Laekumised tööloomade ja põhikarja prakeerimisest	85	96

1	2	3	4
17.	Tööloomade ja põhikarja prakeerimisest saadud summade sissemaks ehituspanka	96	51
	Vahendid premeerimiseks.		
18.	Premeerimiseks saadud (arvestatud) vahendid	44,51, 60 jt.	96
19.	Vahendite kulutamine premeerimiseks	96	70
	Vahendid puu- ja juurviljabaasi laiendamiseks.		
20.	Vahendite eraldamine realiseeritud puu- ja juurviljalt	46-3	96
21.	Eraldiste ülekandmine kaubandusministeeriumile (kaubandusvalitsusele)	96	51
22.	Eraldiste tsentraliseerimine kaubandusministeeriumis (kaubandusvalitsuses)	54	96
23.	Vahendite ülekandmine allasutustele kapitaalmahutuste teostamiseks:		
	a) kaubandusministeeriumis (kaubandusvalitsuses)	96	54
	b) vahendeid saanud organisatsioonides ja ettevõtetes	54	96
24.	Vahendite kasutamine kapitaalmahutuste teostamiseks	96	54,93

Konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid".

Sellel kontol arvestatakse kaubandusettevõtete ja -organisatsioonide töö finantstulemusi.

Nimetatud kontol arvestavad ettevõtted ja organisatsioonid aasta kestel saadud ja makstud eraldisi kõrgemalseisva organisatsiooni administratiiv-valitsemiskulude katteks, saadud ja makstud eraldisi kaubalis-materiaalsete väärtuste väljastamise kulude katteks, tulemusi taaraoperatsioonidest ja muid planeerimata tulusid ja kadusid.

Tulud kaupade realiseerimisest ja käibekulud peegelduvad kuni aasta lõpuni vastavalt käibekulude ja kaubalis-materiaalsete väärtuste väljastamise ja realiseerimise kontodel.

Konto "Kasumid ja kahjumid" jaguneb seoses ülaltooduga järgmisteks allkontodeks:

1. Allkonto nr. 99-1 "Saadud eraldised aministratiivkulude katteks".

Nende eraldiste suurus määratakse plaaniga. Eraldiste määr kõigil juhtudel ei tohi ületada kinnitatud administratiivkulude eelarvet.

Eraldisi kantakse üle igal kuul vastavatele kõrgemalseisvatele organisatsioonidele süsteemisiseste arvelduste korras või allettevõttel arvelduskonto olemasolul riigipanga kaudu.

2. Allkonto nr. 99-2 "Makstud eraldised administratiivkulude katteks". Sellel kontol arvestavad makstud eraldisi ainult kaubandusettevõtted.

Tootmis- ja põllumajandusettevõtete poolt administratiivkulude katteks makstud eraldisi arvestatakse toodangu või osutatud teenuste omahinnas.

Kaubandusorganisatsioon kajastab tegeliku administratiivkulude summa bilansi lisas nr. 2 "Kasumid ja kahjumid" kontol nr. 44-6 "Administratiivkulud".

Tegelike administratiivkulude ja nende hüvituseks saadud eraldiste summa vahe igal kvartalil kuulub kas juurdearvestamisele või ettevõtetele tagastamisele tingimusel, et saadud eraldised võrduksid tegelike administratiivkuludega.

3. Allkontol nr. 99-3 "Saadud eraldised kaupade, mater-

jalide ja teenuste väljastamise kulude katteks" arvestatakse kaubandusorganisatsioonide ladudes ja baasides ettevõtetelt, kaupade väljastamise kulude katteks saadud eraldisi.

4. Allkontol nr. 99-4 "Makstud eraldised kaupade, materjalide ja teenuste väljastamise kulude katteks" arvestatakse kaupade ja materjalide, täidetud tööde ja osutatud teenuste kulude katteks makstud eraldisi. Vastavate väljastamiskulude katteks eraldamisele kuuluvad summad määratakse kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kindlaks protsentides väljastatud väärtuste maksumusest.

5. Allkontol nr. 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused" arvestatakse kõik taaraoperatsioonide kulud ja tulud, kaasaarvatud tulud hankija arvetes mittenäidatud taara arvel.

Taaraoperatsioonide tulemuste arvestuse kord on kehtestatud NSV Liidu Kaubandusministeeriumi 17. jaanuari 1955. a. käskkirjaga nr. 43 vastavas taara arvestuse juhendis.

Allkonto nr. 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused" analüütilist arvestust peetakse järgmiste liikide järgi.

1. Kaod taara tagastamisel hankijatele ja taarat koguvatele ettevõtetele;

2. Kõlbmatuks muutunud ja kehtestatud korras kadudeks kantud taara maksumus.

3. Muud taara kaod ja kulud.

4. Tulud taaraoperatsioonidest.

Kaubanduse- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete perioodilises raamatupidamise aruandluses, allkonto nr. 99-5 "Taaraoperatsioonide tulemused" saldo näidatakse (ilma raamatupidamise kirjendita):

a) deebetsaldo - kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise käibekulude aruannetes (vorm nr. 5, 5a ja 5b),

b) kreeditsaldo - kasumite ja kahjumite aruandes (vorm nr. 2).

6. Allkonto nr. 99-6 "Muud tulud ja kulud" analüütilist

arvestust peetakse järgmiste liikide järgi:

Muud tulud.

1. Saadud trahvid, viivised ja leppetrahvid. Siin arvestatakse saadud trahve ja viiviseid, mis on sisse nõutud seoses kaubatehingutes ja -lepingutes ettenähtud tingimuste mittetäitmisega:

a) kaubahangete eest,
b) kauba kvaliteedi rikkumise eest,
c) muudel juhtudel.

Sissenõutavaid trahve ja viiviseid arvestatakse siin alles peale arbitraaži (kohtu), kõrgemalseisva organisatsiooni otsuse saamist või tegelikku summade laekumist. Eelnevate arvestuste teostamine esitatud pretensioonide alusel ei ole lubatud.

2. Inventeerimisel avastatud kaubalis-materiaalsete väärtuste ülejäägid.

Siin arvestatakse inventeerimisel avastatud ja arvele võetud kaubalis-materiaalsete väärtuste ülejääk (välja arvatud põhivahendid ja taara), kui nende tekkimise põhjused pole teada.

Põhivahendite ülejääk võetakse arvele konto nr. 85 "Põhikirjafond", taara ülejääke aga konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" (allkonto nr. 5) krediteerimisega.

Rahaliste vahendite ülejäägid kantakse riigieelarve tuludesse ja kontol nr. 99 arvestamisele ei kuulu.

Kõik inventeerimisel avastatud kaubalis-materiaalsete väärtuste ülejäägi tekkimise põhjused kuuluvad analüüsimisele, kusjuures püütakse selgitada süüdlased ülejääkide tekkimises. Tarbijate petmise juhtude avastamisel võetakse süüdlased vastutusele.

Sordivahedest tingitud väärtuste puudu- ja ülejääkide tasaarvestust võib teostada ettevõtte juhataja loal (kui ta ei ole materiaalselt vastutav isik) ainult erandjuhtudel ühe ja sama perioodi eest ühe ja sama materiaalselt vastutava

isiku juures samanimeliste kaubalis-materiaalsete väärtuste piires.

Kaubandusorganisatsiooni juhatajal on lubatud nimetatud tasaarvestust teha ka ühe ja sama grupi kaupade (materjalide) ulatuses, kui kaubad on oma välimuselt ühetaolised või pakitud samalaadsesse taarasse (väärtuste väljastamisel taaraga). Juhul, kui sordivahedest tingitud puudu- ja ülejääkide tasaarvestamisel puuduvate väärtuste maksumus on kõrgem ülejäägist, siis kantakse hinnavahe süüdlaste arvele.

Materiaalselt vastutavad isikud esitavad sordivahede kohta põhjalikud seletused. Ettepanekud sordivahede tasaarvestuse kohta esitavad kõigepealt inventeerimiskomisjoni esimees ja organisatsiooni (ettevõtte) pea-(vanem-)raamatupidaja sama organisatsiooni (ettevõtte) juhatajale sordivahede läbivaatamiseks ja vastava otsuse tegemiseks tasaarvestuse kohta.

Sordivahede tekkimises süüdiolevaid isikuid võetakse rangele vastutusele.

Jaehinnas arvestatud kauba ülejääkide arvelevõtmisel debiteeritakse kontot nr. 41 "Kaubad" jaehinnas, krediteerides kontot nr. 99-6 "Muud tulud ja kulud" ostuhinnas ning kontosid nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend" hinnatäiendi ulatuses, konto nr. 42-2 "Käibemaks" aga kauba ülejäägile kuuluva käibemaksu summa ulatuses.

3. Ülemõõtmisel ilmnenud kangaskaupade ülejäägid. Avastatud kangaste ülejääkide maksumus jaehindades kantakse konto nr. 41-3 "Kaubad jaekaubanduse ettevõtetes" deebetisse, konto nr. 99-6 "Muud kulud ja tulud" kreeditisse aga kantakse ülejääkide maksumus ostuhinnas. Ostu- ja jaehinna vahe arvestatakse konto nr. 42-1 "Kaubanduslik hinnatäiend" kreeditis.

4. Tulud eelmisel aastal rahandusorganitele rohkem makstud käibemaksu ümberarvestamisest.

5. Muud tulud - siin arvestatakse eelnevates liikides puuduvaid muid tulusid (eelmistel aastatel kahjumiks kantud

debitoorse võlgnevuse katteks laekunud summad jm.).

II. Muud kulud ja kaod.

1. Makstud trahvid, viivised ja leppetrahvid. Siin arvestatakse makstud trahve ja viiviseid seoses kaubatehingute ja -lepingute tingimuste mittetäitmisega:

a) kaubahangete mittetäitmise eest (vaeghanked);
b) kottide kasutamise korra rikkumise eest;
c) kauba kvaliteedi rikkumise eest;
d) muud.

Selle kululiigi all arvestatakse trahve, viiviseid ja leppetrahve, pärast arbitraaži (kohtu) ja kõrgemalseisva organisatsiooni otsuse saamist või nende tegelikku tasumist.

Eelnevate arvestuste teostamine reklamatsioonide alusel ei ole lubatud.

Riigipanga dokumendikäibe rikkumise trahve antud kaubaliigi all ei arvestata, vaid nõutakse sisse süüdlaselt ehk kirjendatakse käibekuludeks.

2. Transpordi ülenormatiivse seisuaja eest makstud trahvid.

Siin arvestatakse makstud trahve kõigi transpordiliikide ülenormatiivsete seisuaegade eest, mis on võetud ettevõtte kanda.

Ametiisikute süü läbi makstud trahvid nõutakse neilt sisse.

3. Kultuuriliste ja elukondlike objektide ülalpidamise kulud.

Selles kululiigis arvestatakse eelarves ettenähtud kulusid, seoses ametiühingu organisatsioonidele tasuta kasutada antud hoonete, ruumide, ehituste, pioneerilaagrite majandamisega, kui need kulud ei ole kaetavad erifondidega (VNFSV Kaubandusministeeriumi 5. juuni 1959. a. kiri nr. 0199).

4. Kaupade ümberhindamise vahed, mis kantakse maha NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusel. Siin arvestatakse kaod kaupade ümberhindamisest, mida ei kaeta riigieelarvest.

5. Kaupade allahindluse kaod, mis kantakse maha kaubandusorganisatsioonide juhatajate korraldusel. Siia kirjendatakse osaliselt esialgse väärtuse kaotanud kaupade allahindluse kaod.

Kaupade säilitamise korra rikkumisega seotud allahindlusi selles kululiigis ei arvestata, vaid nõutakse sisse materiaalselt vastutavatelt isikutelt ning süüdlaste mitteleidmisel kirjendatakse käibekuludesse, kui kaod on üle kehtestatud normide.

6. Kahjud debitoorse võlgnevuse mahakandmisest puudujääkide ja raiskamiste alal.

Nimetatud kahjudena arvestatakse debitoorse võlgnevuse puudujääkide ja raiskamiste alal kooskõlas raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustikus ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumi 11. märtsi 1954. a. käskkirjaga nr. 303. Kohtu poolt hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata jäänud debitoorne võlgnevus kuulub käibekuludesse kandmisele.

7. Kaod muu debitoorse võlgnevuse mahakandmisest.

a) lootusetute võlgade mahakandmine.

Siia kirjendatakse kõrgemalseisva organisatsiooni loal debitoorse võlgnevuse summad (väljaarvatud võlad puudujääkide ja raiskamiste alal) võlgnike maksujõuetuse tõttu.

b) debitoorse võlgnevuse mahakandmine hagi tähtaja aegumise tõttu.

Aegumistähtaja möödumisel kirjendatakse debitoorse võlgnevuse summad kahjumitesse ettevõtte või organisatsiooni juhataja loal ja teatatakse sellest 10 päeva jooksul kõrgemalseisvale organisatsioonile. Aegumistähtaja möödumises süüdiolevad ametiisikud võetakse vastutusele.

8. Kulud eelmisel aastal rahandusorganitele vähem makstud käibemaksu ümberarvestamisest.

9. Muud kaod.

Siin arvestatakse eelnevais liikides loetlemata jäänud muid kadusid:

Kahjumid loodusõnnetustest, vargustest ja riisumistest; arvlemiste vahed deebitoridega eelmiste aastate operatsioonidest; riigilõiv arbitraaži poolt äraõeldud hagide kohta jm.

Konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" pärast ülalmainitud operatsioonide arvestamiste on mõeldud ka ettevõtete ja organisatsioonide töö finantstulemuste selgitamiseks.

Kaubandus- ja varustusorganisatsioonid kirjendavad realiseerimise konto saldo kontole nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" aasta lõpus. Samuti kirjendatakse sellele kontole aasta lõpus administratiivkulud ja kõik käibekulud, välja arvatud realiseerimata kaupade jäägile kuuluvad käibekulud.

Kõrgemalseisva organisatsiooni koondbilansis üksikute ettevõtete finantstulemusi ei saldeerita, vaid näidatakse vastavalt saadud tulemustele kahepoolselt, s.o. kasumid bilansi passivas , kahjumid bilansi aktivas.

Konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid" suletakse pärast aastaaruande kinnitamist kõrgemalseisva organisatsiooni bilansi reformeerimise korraldusega.

Konto nr. 99 "Kasumid ja kahjumid"
korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1	2	3	4
1.	Eraldised administratiivkulude katteks:		
	a) kaubandusettevõtetes makstud eraldised	99-2	51,76,77-4
	b) tootmise-, abi- ja põllumajanduslikes ettevõtetes makstud eraldised	23, 26, 29	51,77-4

1	2	3	4
	c) kõrgemalseisva organisatsiooni poolt saadud eraldised	51,77-4	99-1
2.	Eraldised väljastatud kaupade, materjalide, tööde ja teenuste kulude katteks:		
	a) saadud eraldised	45,77-4	99-3
	b) makstud eraldised	23,26,29, 99-4	51,60,77-4
3.	Taaraoperatsioonide tulemuste kajastamine:		
	a) kulud taaraoperatsioonidest	99-5	Vastavad rahalised materiaalsed arvelduste ja teised kotod
	b) tulud taaraoperatsioonidest	05,14,41, 49,51,60, 64,67,76 jt.	99-5
4.	Kultuuriliste ja elukondlike objektide ülalpidamiskulude mahakandmine	99	05,06,07,12, 25,26,31,44, 50,51,70,71, 76,96 jt.
5.	Planeerimata kulude ja kadude kandmine kahjumiteks:		
	a) makstud trahvid, viivised ja leppetrahvid, kaod debitoorse võlgnevuse mahakandmisest jm.	99	51,60,61,62, 64,69,73,76, jt.
	b) kaod kaupade ümberhindlusest: allahindluse summa (ilma kaubandusliku mahahindluseta)	99	14,41 jt.

1	2	3	4
	kaubanduslik mahahindlus allahindluse summast	42-1	41
6.	Debitoorse võlgnevuse mahakandmine puudujääkide ja raiskamiste alal:		
	a) materjalide suunamine kõrgemalseisva organisatsiooni kinnitamiseks:		
	puudujäägi ostumaksumus	82	72-1,72-2
	puudujäägi jae-(müügi-) ja ostumaksumuse vahe	72-3	72-1,72-2
	b) puudujäägi kirjendamine kahjumitesse pärast vastava loa saamist	99	82
7.	Planeerimata tulude kasumitesse kandmine:		
	a) saadud trahvid, viivised ja leppetrahvid	51,60,67 jt.	99
	b) kaubalis-materiaalsete väärtuste ülejäägid, kui nende väärtuste tekkimise allikaid ei ole teada:		
	kauba ülejääkide ostumaksumus	41	99
	kaubanduslik mahahindlus	41	42
	c) muud tulud	50,51,60, 62,64,72-3, 76 jt.	99
8.	Tulemuskontode sulgemine aasta lõpul:		
	a) kreeditsaldode ülekandmine	29,46,47, 48,49,98	99
	b) deebetsaldode ülekandmine	99	29,44,98

1	2	3	4
9.	Transpordikulude hüvitamiseks hankijatelt saadud mahahindluste ülekandmine ja nende mahahindluste arvel teostatud tegelike kulude mahakandmine aasta lõpul:		
	a) lähetatud kaupadele kuuluvate, saadud mahahindluste ülekandmine	42-3	99
	b) tegelike transpordikulude mahakandmine	99	44-7
10.	Kasumite jaotus ja kahjumite katmine pärast aastaaruande ja lõppbilansi kinnitamist, vastavalt kõrgemalseisva organisatsiooni bilansi reformeerimise korraldusele:		
	a) eemaldatud vahendite mahakandmine	99	80
	b) möödunud aasta kasumi arvel teostatud eraldised erifondidesse	99	87
	c) aasta möödudes eelarvesse täiendavalt sissemaksmisele kuuluv kasum	99	73
	d) möödunud aasta kasumi kandmine põhikirjafondi	99	85
	e) möödunud aasta kahjumi kandmine põhikirjafondi	85	99

Konto nr. 98 "Kaubanduslike ja hulgiturustuse mahahindluste ümberjaotuse eraldised".

Sellel kontol arvestavad hulgikaubanduse ettevõtted ja organisatsioonid hulgiturustuse mahahindluste ümberjaotamist finantsplaaniga kinnitatud suuruses, kui hulgiorganisatsioonide poolt saadud mahahindluste määr ei kata või ületab käi-

bekulude plaanilisi limiite ja plaanilist kasumit või ostjate poolt antavaid mahahindlusi.

Antud konto analüütilist arvestust peetakse allkontode kaupa:

1) allkonto nr. 98-1 "Saadud eraldised",
2) allkonto nr. 98-2 "Makstud eraldised".

Konto nr. 98 "Kaubanduslike ja hulgiturustuse mahahindluste ümberjaotuse eraldised" korrespondeerivuse skeem.

Operatsiooni nr.	Operatsiooni sisu	Korrespondeerivad kontod (šifrid)	
		Deebet	Kreedit
1.	Hulgiturustuse mahahindluste ümberjaotuse eraldised, kui finantsplaani järgi saadud mahahindluste määrad ületavad või ei kata ostjate poolt antavaid mahahindlusi:		
	a) saadud eraldised	51,77-4,	98
	b) makstud eraldised	98	51,77-4
2.	Hulgiturustuse mahahindluste ümberjaotuse eraldised, kui finantsplaani järgi saadud mahahindluste määrad ületavad või ei kata käibekulude plaanilisi limiite ja plaanilist kasumit:		
	a) saadud eraldised	51,77-4	98
	b) makstud eraldised	98	51,77-4

K o n t o p l a a n .

Sünteetiliste kontode nimetused	Sünt. konto nr.	Allkontode nimetused
1	2	3
I o s a Põhivahendid		
Põhivahendid	01	
Põhivahendite kulumine	02	
Kapitaalremont	03	
II o s a Tootmisvarud ja sisseseade		
Tooraine ja materjalid	05	1. Tooraine, põhimaterjalid ja ostetud pooltooted 2. Abimaterjalid 3. Põllumajanduslik toodang ja varud 4. Taara ja taaramaterjalid 5. Materjalid töötluses
Küte	06	
Ehitusmaterjalid ja monteeritavad seadmed	07	
Tagavaraosad	08	
Noorloomad ja nuumloomad	09	
Väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed	12	1. Laos 2. Ekspluatatsioonis
Väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulumine	13	

1	2	3
Kaubalis-materiaalsete väärtuste ümberhindamine	14	
III o s a		
Tootmiskulud		
Põhitootmine	20	
Omatoodetud pooltooted	21	
Abitootmine	23	
Tootmispraak	24	
Tsehhikulud	25	1. Seadmete korrashoiu ja ekspluatatsioonikulud 2. Muud tsehhikulud
Tehase üldkulud	26	
Mittetööstuslik tootmine ja majandamine	29	
Tulevaste perioodide kulud	31	
Põhivahendite soetamine ja ehitamine	33	1. Riiklikus plaanis ettenähtud 2. Väljaspool riiklikku plaani teostatavad
Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine	34	1. Riiklikus plaanis ettenähtud 2. Väljaspool riiklikku plaani 3. Põhivahendite maksumust mittesuurendavad kulud 4. Teiste organisatsioonide finantseerimine 5. Muud mahakandmised 6. Katkestatud ja mahakandmisele lubatud ehituste kulud

1	2	3
Põhikarja moodustamine	35	
IV o s a		
Valmistoodang, kaubad ja realiseerimine		
Valmistoodang	40	
Kaubad	41	
		1. Kaubad baasides ja ladudes
		2. Kaubad juurviljahoidlates
		3. Kaubad jaekaubandusettevõtetes
		4. Kaubad ja tooraine ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ladudes
		5. Põllumajanduslik toodang kokkuostupunktides
		6. Tühi ja kauba all olev taara
Kaubanduslik hinnatäiend ja käibemaks	42	1. Kaubanduslik hinnatäiend (maha- ja juurdehindlus)
		2. Käibemaks
		3. Hankijate mahahindlus transpordikulude katteks
Tootmisvälised kulud	43	
Käibekulud	44	1. Hulgiettevõtete käibekulud
		2. Jaekaubandusettevõtete käibekulud
		3. Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete käibekulud
		4. Juurviljahoidlate käibekulud
		5. Kokkuostupunktide käibekulud
		6. Administratiivkulud

1	2	3
		7. Hankijate poolt kaetavad transpordikulud
Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused	45	1. Väljasaadetud kaubad, tehtud tööd ja osutatud teenused 2. Arveldused järelmaksuga müüdud kaupade puhul
Kaupade hulgirealiseerimine	46	1. Hulgibaasidest ja ladudest 2. Jaotusladudest 3. Juurviljahoidlatest 4. Transiidiga omavahendite osavõtul 5. Tööstusettevõtete ladudest 6. Põllumajandusettevõtetest. 7. Omavalmistatud toodang ühiskondlikest toitlustamisettevõtetest (lõuna ja muu) 8. Põllumajanduslik toodang varumispunktidest
Süsteemisisene kaupade väljastamine	47	
Kaupade jae- ja väikehulgi realiseerimine	48	1. Jaekaubandusettevõtetest 2. Omavalmistatud toodang ühiskondlikest toitlustusettevõtetest (lõuna ja muu) 3. Ostukaubad ühiskondlikest toitlustusettevõtetest 4. Valmistoodang ateljeede materjalist ja sissetulektellija materjalist õmblemisel

1	2	3
		5. Valmistoodangut põllumajanduslikest ja muudest ettevõtetest
		6. Juurviljahoidlatest ja muudest väikehulgiettevõtetest
Taara, materjalide, tehtud ja osutatud teenuste realiseerimine ja süsteemisisene väljamine	49	
V o s a Rahalised vahendid		
Kassa	50	
Arvelduskonto	51	
Kapitaalmahutuste erikonto	54	
Muud kontod	55	1. Kapitaalremondi erikonto pangas
		2. Akreditiivid ja erikontod veosekäibeks
		3. Muud kontod
Muud rahalised vahendid	56	1. Rahalised vahendid teel
		2. Rahalised dokumendid
VI o s a Arveldused		
Arveldused hankijate ja töövettevõtjatega	60	
Arveldused avansside ja tellimuste osalisel tasumisel	61	1. Hankijad ja töövettevõtjad väljamaksetud avansside ja osaliselt tasutud tellimustega
		2. Ostjad ja tellijad välja-

1	2	3
		makstud avansside ja osaliselt tasutud tellimustega
Deebitorid pretensioonidega	62	
Arveldused ostjate ja tellijatega	64	
Arveldused vastastikuste nõudmiste alusel	67	
Arveldused sotsiaalkindlustuse alal	69	
Arveldused tööliste ja teenistujatega	70	
Arveldused aruandekohustuslike isikutega	71	
Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal	72	1. Arveldused väiksemate puudujääkide alal 2. Arveldused puudujääkide ja raiskamiste alal 3. Kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujääkide ostu- ja jaehinna vahe
Arveldused eelarvega	73	1. Käibemaksu alal 2. Muude maksude alal
Arveldused kooperatiivsete organisatsioonidega	74	1. Neile üleantud põhivahendite alal 2. Neilt saadud põhivahendite alal
Arveldused seadmete tasumise alal	75	

1	2	3
Arveldused mitmesuguste deebitoride ja kreeditoridega	76	1. Pangad individuaalseks elamuehituseks antud laenudega 2. Töölised ja teenistujad individuaalse elamispinna ehitamiseks saadud laenuga 3. Deponeeritud summad 4. Mitmesugused isikud muude arveldustega 5. Muud deebitorid ja kreeditorid
Ametkonnasisesed arveldused	77	1. Käibevahendite ja kasumi ümberjaotamise alal 2. Ajutise finantsabi korras saadud vahendite alal 3. Ajutise finantsabi korral väljaantud vahendite alal 4. Jooksvate operatsioonide alal
Majandisisesed arveldused	79	
VII o s a Eemaldatud vahendid		
Eemaldatud vahendid	80	1. Maksed eelarvesse eelmise aasta kasumist 2. Maksed eelarvesse aruandeaasta kasumist 3. Eraldised fondidesse 4. Muud eemaldatud vahendid

1	2	3
VIII o s a		
Puudujäägid ja kaod väärtuste riknemisest	82	
IX o s a		
Fondid ja reservid		
Põhikirjafond	85	1. Põhikirjafond 2. Arveldused eraldatud vahendite alal 3. Projektide ja eelarvete dokumentatsioonifond
Amortisatsioonifond	86	1. Amortisatsioonifond põhivahendite täielikuks taastamiseks 2. Amortisatsioonifond kapitaalremondiks
Erifondid	87	1. Vananenud tegumoe ja mudeliga kaupade allahindluse fond 2. Muud erifondid
Eelseisvate maksete reserv	88	
Omakäibevahendite reserv	89	
X o s a		
Pankade krediidid ja finantseerimine		
Lühiajalised pangalaenud	90	1. Laenud inkassoks antud maksunõuete tagatisel 2. Laenud kaubalis-materiaalsete väärtuste tagatisel 3. Muud laenud
Kaubakäibe erilaenukonto	91	
Pikaajalised pangalaenud	92	

1	2	3
Kapitaalmahutuste finantseerimine	93	1. Vastavalt riiklikule plaanile ehituspanga kaudu 2. Väljaspool riiklikku plaani ehituspanga kaudu 3. Vastavalt riiklikule plaanile riigipanga kaudu 4. Väljaspool riiklikku plaani riigipanga kaudu 5. Muudest finantseerimisallikatest
Põhikarja moodustamise finantseerimine	94	
Sihtfinantseerimine ja sihtlaekumine	96	
XI osa Finantstulemused		
Kaubanduslike ja hulgiturustuse hinnatäiendite ümberjaotamise eraldised	98	1. Saadud 2. Makstud
Kasumid ja kahjumid	99	1. Saadud eraldised administratiivkulude katteks 2. Makstud eraldised administratiivkulude katteks 3. Saadud eraldised kaupade, materjalide ja teenuste väljamise kulude katteks 4. Makstud eraldised kaupade, materjalide, tööde ja teenuste väljamise kulude katteks 5. Taaraoperatsioonide tulemused 6. Muud tulud ja kulud

Vastutav toimetaja A. Ruuvet
Korrektor E. Võhandu

==========

TRÜ rotaprint 1964. Trükipoognaid 13,5.
Arvestuspoognaid 11,6. Trükiarv 600.
MB 00242. Tell. nr. 1237.

Hind 35 kop.

Hind 35 kop.

A-25682

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00445430 4